

Sulu küla elab ja toimetab jõudsalt

Lk 10-11

Rapla vallavolikogu esimeheks valiti Margus Jaanson

Lk 5

Rapla vald soovib vabaneda noorte-volikogu esimehest

Lk 8-9

Sõnumid

Tasakaaluaja rajamine

Lk 21-22

Marika Jahilo tahab kodukandi ellu panustada

Mahtra Talurahvamuuseum kutsub

Muuseumiöö programm

ÖÖS ON MUSTREID

18.mail

18.00 - 23.00

Isainfo: mahtramuuseum.ee

tel 48 44 199

Üritus on tasuta!

RAPLAMAA Sõnumid

KOLMAPÄEV, 15. mai 2019 Nr 20 (3081)

Sõltumatu nädalaleht | www.sonumid.ee | Hind 2.29 €

TAMREX

UNUSTA PAELAD!

Võta BOA!

MUGAVAM
PUHTAM
OHUTUM

BOA

SULGEMISEKS VAJUTA ALLA
PAELTE PINGUTAMISEKS KEERA
KIIREKS AVAMISEKS TÕMBA ÜLES

BOA JAKS KAVANDATUD OPTIMAALSED AASAD, VÄLISTAVAD ÜLELIIGSE HÖÖRDUMISE.

KULUMISKINDLA NAILONIGA KÄETUD KERGED, ROOSTEVABAST TERASEST SUPERTUGEVAID TROSSID ON ÄÄRMISLISLIS VASTUPIDAVAD JA KINDLAD KA KÕIGE ÄÄRMUSLIKEMAS OLÜDES.

COFRA LUX S3 SRC ESD

73001-000 Alates nr 37 **136 €**

COFRA RECUPERATOR S3 SRC ESD

73001-001 **134 €**

COFRA INCH S1 P SRC ESD

73081-000 **121 €**

COFRA STACK S1 P SRC ESD

Alates nr 37 79420 **120 €**

COFRA YARD S3 SRC ESD

79490 **121 €**

COFRA CHARGER S3 SRC

79442 **121 €**

Kui ostad ükskõik millised BOA kinnitussüsteemiga jalanõud tavahinnaga, anname sulle SNICKERS Workwear sokid **TASUTA** 9200/0700 väärtus 19 €

Hinnad sisaldavad käibemaksu 20% ja kehtivad kuni kaup jätkub. Kampaania kestab kuni tasuta sokke jätkub. Kampaania ei kehti www.tamrex.ee e-poes.

COFRA JALANÕUDE PÕHIOMADUSED

SANTY-DRY 100% polüester. Antibakteriaalne, hingav ja niiskust eemale juhtiv kulumiskindel vooder.

MONOPOINT 11 Lai liist - 11 mondopointi.

APT PLATE Torkekindel metallivaba APT PLATE, mida ei läbista isegi 3 mm läbimõõduga nael

ALUMINIUM Kergest alumiiniumist turvanina (200 J)

SOLE Ülikerge, painduv, isepuhastav õli- ja libisemiskindel PU/TPU valistald.

COFRA JALANÕUDE LISAOMADUSED

Techshell Äärmiselt vastupidav uuenduslik kulumis- ja rebenemiskindel kangas. Hingavast mikrofiibrast õmblusteta ühes tükis pealsed on vetthülgavad.

BOA INNOVAATILINE KINNITUSSÜSTEEM Täiuslikult sujuv ja ühtlane jalanõude avamine või sulgemine isegi ühe käega reguleerides.

PLUS Äärmiselt õhuline katematerjal ja väga hingav vooder soodustavad jalanõust niiskuse väljutamist.

ÖMBLUSTE-VABA Hingavast tekstiilist, ilma õmblusteta ühes tükis pealsed.

ESD Elektrostaatiline kaitse - ESD jalatsitel on ühtlane ja efektiivne staatilise elektrilaengu maandamise ja ärajuhtimise omadus.

POLY-GREEN ECO-TECH sisaldab. Taaskasutatud bioloogilise polüuretaani. Anatoomiline, antistaatiline, perforeritud, lõhnastatud, pehme ja mugav. Kaetud antibakteriaalse kangaga, mis neelab niiskust ja hoiab jalad alati kuivana.

MEMORY Eelvormitud maluvahust ergonoomiliselt kohanduv sisetald. Anatoomiline, perforeritud, antistaatiline, antibakteriaalne, hingav, niiskust imav ja kaetud kulumiskindla tekstiiliga.

Juhtkiri

Aasta emast ja maakondlikust identiteedist

Raplamaal anti maakondlikku aasta ema tiitlit välja aastatel 1998-2017. Ürituse korraldamise taga oli Rapla maavalitsus, kaasa aitasid Rapla Naisselts (1998-2007) ja seejärel MTÜ Ettevõtlikud Naised Raplamaal. Kokku anti välja 20 tiitlit. Esimese sai 1998. aastal Marje Krusell Raplast, viimase Heili Burmeister Käru vallast. Siis tuli haldusreform.

Kui esialgu tundus, et reformiga nihutati ainult halduspiire ja kõik muu läheb Jumala abiga endist viisi edasi, sai õige varsti selgeks, et koos piiride nihkumisega tulid ka sisulised muutused. Aeg peab näitama, mida need tegelikult endaga kaasa toovad, üks on aga juba praegu selge – nimelt see, et omavalitsuste suurenemine viis võimu inimestest kaugemale ja kümne valla liitmine neljaks piirkonnaks ühes maavalitsuse kaotamisega muutis maakonna mõiste veel ähmasemaks, kui ta seda seni oli olnud.

Võiks ju nõustuda väitega, et maakondliku aasta ema tiitli väljaandmine ei ole mingi suur kaotus. Piisab täiesti, kui iga vald oma inimesi ise meeles peab. Kuigi ega seegi ole ju mingi põhiseaduslik kohustus, millest kõrvale hiilida ei tohi. Ka selle üle võib diskuteerida, kas niisugused tähelepanuavaldused üldse vajalikud on. Sest valitakse välja ju üks paljude võrdväärsete hulgast ja alati saab õhku riputada küsimuse, miks just tema? Pealegi tekitab lisaküsimusi järjest avalikumaks saav perevägivald.

Nõustuda võib ka sellega, et Raplamaa Omavalitsuste Liidu pisikese büroo võimalused on tõepoolest mitu korda ahtamad (nii materiaalses mõttes kui ka inimressursi osas), kui seda olid maavalitsuse omad.

Kuid samas tuleks tunnistada sedagi, et inimeste esiletõstmine maakondlikul tasemel on oluline tunnustus, mis võiks laieneda näiteks väärt ettevõtjatelt, kultuuritegelastelt ja teistelt, kes on niigi oma tegevusega kogukonnast mõnevõrra kõrgemal positsioonil, ka nn reakodanikele, kelle panus ühiskonna kujundamisse ei ole mitte kröömigi väiksem, kuigi ei pruugi üldisest tegevusest üldse silma jääda – kõik ju teevad ning on tublid ja mis siis?

Ärgu nüüd keegi siit seda välja lugegu, et ettevõtjad ja muud tegelased saavad liiast tunnustatud. Üldse mitte! Raplamaa on tegelikult teiste maakondadega võrreldes väga kitsi kiitja ja sellepärast on kahju, kui mõni kategooria jälle ära kukub. Muidugi võime ohata, et meil on maakonnas selletagi tervelt kolmteist tunnustusüritust aastas, aga aasta ema võiks ka tagasi tulla. See seoks oluliselt erinevaid piirkondi ja tugevdaks maakondlikku identiteeti, seda Raplamaa erilist tunnet, mida me kõik tegelikult väga vajame.

Muide, viieteistkümnest maakonnast ainult neljas (Rapla, Harju, Lääne-Viru ja Valga) ei anta maakondlikult tasandil välja aasta ema tiitlit. Kõik ülejäänud saavad sellega kenasti hakkama.

Südamelt ära

Ja jälle leidsime ühise vaenlase...

Vivika Veski

Eile saabus Tallinna Prantsusmaa parempopulistlik poliitik Marine Le Pen ja peaaegu kõik on üliväga nõrduinud. Ja kuidas sa teisiti suhtudki poliitikusse, kes kiidab Krimmi annekteerimist. Ainult EKRE võtab teda sõbralikult vastu ja peavooluliberaalidel on taas põhjust EKRE-t hukka mõista.

Ma ei ole EKRE valija ega kavatse selleks ka hakata. Mõne nende poliitiku retoorika pole niivõrd vihakõne, vaid on sageli pigem labane ja ebaviisakas. Kõik ju teavad, et füüsiliselt ei hakka neist keegi kellegi päid maha võtma ning sõnavabaduse tegeliku piiramise pärast tõuseks praeguses ühiskonnas ikka selline kisa, et seda ei elaks ühegi poliitiku maine üle.

Ka EKRE minevik tundub mulle kahtlane – Rahvaliid, millest nad kujunesid, tegi ennast korruptsiooniga ikka väga kuulsaks ja oli üleüld-

se endise kolhoosiladviku erakond. Kust nüüd äkki see rahvuslus?

Aga mulle ei meeldi ka sõnarünnak täiesti seaduslikult võimule tulnud ja valitsusse pääsenud erakonna suhtes. Muidugi on kõigil õigus arvamus avaldada, aga sageli kistakse paljaks lihtsalt oma inetud tunded, näiteks viha või jälestus, mitte ei arutleta selle üle, miks nii suur osa Eesti ühiskonnast ikkagi toetab erakonda, mis on teistele tülgastuseni vastumeelne. Ja tihti pealegi leiab selle toetaja koguni oma lähikonnast või isegi perekonnast. Ei ole nii nagu Savisaare hiilgeajal, et ma ei tea kedagi, kes teaks kedagi, kes teda toetab. Ma tunnen mitut EKRE toetajat. Osast pean väga lugu, mõnega olen sõber, mõne mõõduka pooldaja leian lausa lähisugulaste hulgast.

Kas taunijad, nõrdijad ja jälestajad on mõelnud, miks näevad nii paljud head ja targad inimesed EKRE-s viimast õlekõrt, mis päästaks asjad, mis neile on tähtsad? Kindlasti on, aga sellele ei taha väga mõelda, sest EKRE osutab valusatele ja piinlikele kohtadele ühiskonnas. Nagu tõeline mats, eks ole, sest viisakas inimene teadagi teeb näo,

et midagi ei juhtunud ja paljas pekine kuningas on tegelikult uhkesti riides.

Sattusin hiljuti vaatama dokfilmi sellest, kuidas rahvas Sahara tagant Euroopasse pürgib. Nad maksavad meeletuid summasid, osa inimesi saab surma, naisi täiesti rutiinselt vägistatakse, nad virelevad kohutavates laagrites nälja piiril. Aga meeles terendab imedemaa Euroopa, kus neid teadagi oodatakse ja aidatakse. Ja inimkaubitsejad rikastuvad. Mida teeb Euroopa, sealhulgas Eesti, pagulasi lahkesti vastu võttes? Tegelikult ju osaleb inimkaubanduses. Osa neist, kes ellu jäävad ja päralt jõuavad, hakkavad tööle küll ja Euroopa ettevõtjad vajavad neid. Tööjõupuudus on meeletu. Heaoluühiskonna inimene ei taha ju musta ja rasket tööd teha ja üldse on neid vähe. Tööjõupuudusele oleksid tegelikult lahendused olemas ka ilma õuduste rajalt pärit orjatööjõuta, aga see pole selle loo teema.

Ja EKRE ütleb ebaviisakalt välja mõned asjad, mida viisakad haritud vabameelsed inimesed isegi mõtleavad, ainult salaja. Et näiteks paguluse soodustamine viib katastroofini.

Küsitlus

Kas plaanite osaleda Euroopa Parlamendi valimistel?

Meida, farmi tööline: Ei, kindlasti mitte. Niikuinii pannakse see, keda sa ei taha. Võib-olla siis, kui nad kantimise lõpetavad, lähen valima.

Jaanek, santehnik: Ei. Pole üldse teema, mida edasi arendada.

Lembit, puidutööline: Ei ole mõelnud, aga töönaoliselt ikka osalen. Vaja minna, et meile paremat tulemust saada.

Katrin, raamatukogutöötaja: Jah ikka. Kui valimised on, tuleb valida, siis oled ikka oma osa andnud.

Merle, meditsiinitöötaja: Jah, plaanin. Valik on tehtud, sest see valik ei läinud läbi, keda lootsin Riigikokku ja nüüd ma proovin europarlamenti teda.

Kristi, finantsvaldkond: Ma ei tea, kui on aega, siis lähen.

Küsis Mari Tammar
Pildistas Siim Solman

Päevapilt

Tekst ja foto Siim Solman

10. mail juhtus Aranküla raudteeülesõidul õnnelik õnnetus, kus rekka küljest lahti tulnud järelhaagis libises üle vastassuuna vööndi otse raudtee poole, kuid jäi siiski valgustusposti taha pidama. Võib ainult ette kujutada, mis kõik oleks võinud juhtuda.

Tsitaat

Foto: FB

„Minu mure on seotud sõnavabadusega ja ajakirjanduse tulevikuga. Ei Euroopa Liit ega Eesti riik ega G20 ole suutnud langetada otsust digimaksu küsimuses. Suur osa reklaamirahast läheb Eestist maksuvabalt välja ja Eesti väljaannetel ei lähe seetõttu hästi. Sisuloomet on seetõttu vähem. Kui ajakirjandusorganisatsioonidel läheb halvasti, kaob enesekindlus. Kehvema ajakirjanduse pärast saame kehvema ühiskonna ja kehvema demokraatia.“

Lauri Hussar, poliitik, endine ajakirjanik
Postimehes 17. aprillil.

Vaba pääsme Tartu Ülikooli kokkutulekule võitis Tõnis Blank

Tartu Ülikooli seni suurim vilistlaste kokkutulek on laupäeval, 18. mail. Korraldajad loodavad saada kokku nii palju osalejaid, et püstitada uus Guinnessi maailmarekord.

Siim Jõgis

Kui kõik läheb plaanipäraselt, tuleb sellest maailma suurima osalejate arvuga vilistlaskokkutulek. Muuhulgas loosivad korraldajad välja ka tasuta pileteid ning üheks õnnelikuks võitjaks osutus Rapla Kesklinna kooli direktor Tõnis Blank.

Kuidas juhtus nii, et just temale vaba pääse sattus? „See oli puhas õnn. Käsi piiblil võin öelda,” selgitas Tartu Ülikooli vilistlaskokkutuleku projektijuht Alfred Baskin. Vaba pääse kokkutulekule loositi välja kõigi nende vahel,

Tõnis Blank võidupiletiga, millega ta saab osaleda Tartu Ülikooli seni suurimal vilistlaste kokkutulekul.

Foto: SIIM SOLMAN

kes olid ürituse veebilehel märkinud end Eesti kaardi peal tulijaks. Ja neid oli korraldajate sõnul neljakohaline number. Kokku loositi vabu pääsmeid välja kahekümne ringis. Tõnis Blank sai oma pääsme kätte reedel, 10. mail, kui korraldajad tulid seda koolimajja üle andma.

Pilet võimaldab osaleda ter- ves programmis, mida Tartu Ülikool pakub. Sinna kuulub kõik, alustades lauaten- nise- ja maleturniiridest, mõtte- talgutest ja akadeemilistest loengutest ning lõpetades vilistlaspeoga Tartu Ülikoo- li spordihoones. Huvitaval kombel ei olnud Tõnis Blank ainuke vaba pääsme võitja Raplamaalt. Korraldajad rää- kisid, et üks inimene võitis selle veel, kuid kahjuks ei osanud nad nime öelda. Alfred Baskin rääkis, et see inimene oli oma telefoni ära kaotanud ning seega ei saanud temaga otseühendust, kuid võidetud

pilet pisteti talle postkasti.

Tõnis Blank õppis Tartu Ülikoolis aastatel 1973-1978 ning tema eriala oli majan- dusküberneetika. „Need viis aastat ülikoolis olid minu elu parimad aastad,” rääkis Blank. Ta lisas, et neil oli kokkuhoidev kursus, kellega käidi koos nii loengutes kui ka tudengielu nautimas. „Õp- pima pidi ja vaeva tuli samuti näha, aga lisaks sellele oli ka tudengielu,” meenutas ta. See tähendas nii igakevadisi paadimatku kui ka talviseid suusamatku. Kokkuhoidev on nende kursus siiani. Blank ütles, et viimati käidi koos eel- misel aastal ning siis oli kohal sada protsenti elus olevatest kursuse lõpetajatest. Seni on koos käidud iga viie aasta tagant, kuid Blank rääkis, et nüüd mõeldakse juba tihe- damatele kokkusaamistele. Järgmine võimalus avaneb selleks eesiseisval Tartu Üli- kooli kokkutulekul.

Raplamaa aasta ema enam ei valita

Viimane Raplamaa aasta ema valiti 2017. aastal. Sealt edasi on igal aastal aasta ema valinud vallad, ent maakondlikku aasta ema tunnustamist enam ei toimu.

Mari Tammar

„Raplamaa aasta ema valimise ja tänuõhtu korraldamisega tegeles aastaid Rapla Naisselts ja hiljem MTÜ Ettevõtlikud Naised Raplamaal. 2018. aastal MTÜ enam aasta ema tun- nustamisega ei tegelenud,” ütles Raplamaa Omavalitsuste Liidu tegevjuht Silvi Ojamuru. „2018. aasta aprillis aruta- sime meie nelja omavalitsuse esindajatega aasta ema tun- nustamise teemat. Jõudsime siis ühisele arusaamisele, et pärast omavalitsuste ühine- misi tegelevad omavalitsused aasta ema tunnustamisega ise ning maakondlikku aasta ema enam ei valita. Kuidas on või- malik ühte aasta ema kolmest

Aasta ema tunnustuse pälvinud

Rapla valla aasta ema 2019 - **Lea Edminster**
Kohila valla aasta ema 2019 - **Annika Vinnal** ja
aasta vanaema 2019 - **Maie Havakats**
Märjamaa valla aasta ema 2019 - **Marite Pilv**
Kehtna vald aasta ema ei vali

teisest paremaks hinnata? Kõik emad on tublid ja Rapla- maal on igal aastal vähemalt neli aasta ema, kes saavad omavalitsuste tunnustuse,” selgitas Ojamuru.

Selle pärast, et Eesti Nais- liidu eestveetavale Eesti aasta ema konkursile Raplamaa esindaja esitamata jäaks, ei pea aga Ojamuru sõnul mu- retsema. „Eesti aasta ema konkurss ei ole hierarhilise esitamissüsteemiga. See on avatud konkurss ja sinna või- vad kõik kandidaate esitada, sh ka meie omavalitsused, pered, MTÜ-d, töökollektiivid jne,” selgitas Ojamuru. Seega, kes soovib emasid tunnustada, saab seda ise teha.

Silvi Ojamuru tunnistas ka seda, et juba praegu korraldab ROL palju tunnustusüritusi. „Raplamaa Omavalitsuste Liit on 2018. aasta jooksul võtnud enda vastutusalasse kokku kolmeteistkümne tunnustus- sündmuse korraldamise ja rahastamisele kaasaaitamise. Väikese tegevbüroo ja piiratud eelarvega on see juba praegugi suur töö,” ütles Ojamuru ja lisas, et lähiajal seisab neil ees maakonna parimate õpi- laste ja ainetundjate vastuvõtt, maakonna parimate ettevõtja- te tunnustamine, maakonna parimate koolilõpetajate vastuvõtt ning „Eesti kaunis kodu” maakondlik tunnus- üritus.

TOPELT ALLAHINDLUS

-30%
RAAMID
JA
-30%
KLAASID

Optometristi vastuvõtt 24. ja 30 mail

Eelregistreerimine telefonil 4 855 540
E-R 9-18, L 9-15
Kauplus avatud **Rapla Konsumis**,
Tallinna mnt 16

Soodustus kehtib raamide ja klaaside koosostul!
Täpsemad kampaaniareeglid kauplustest www.optika.ee

EO
Eesti Optik

Politseiteated

Kohila vald

7. mail sai politsei teate, et Kohilas Lõuna tänaval üritas seni tuvastamata isik lahti muukida pangaautomaati ja sealt raha varastada. Kuritegu jäi lõpule viimata.

8. aprillil sai politsei teate, et Kohila vallas varastati talu õuelt ATV. Vargusega tekitati kahju ligi 8000 eurot.

Rapla vald

10. mail sai politsei teate, et Rapla vallas lõi 69-aastane mees 73-aastast meest.

12. mail alustati kriminaalmenetlus selles, et Rapla vallas lõi 72-aastane mees oma 70-aastast elukaaslast, kes sai viga. Politsei pidas 72-aastase mehe kahtlustatavana kinni.

12. mail sai politsei teate, et Rapla vallas varastati talust muuhulgas pakikäru, kahed oksatangid, magamiskott ja isetàituv madrats. Vargusega tekitati kahju ligi 500 eurot.

Politsei- ja piirivalveamet

Päästeteated

Röster süttis põlema

7. mail kell 13.58 sai häirekeskus väljakutse Kohila valda Tööstuse tänavale. Korterite aknalauad olid süttinud põlema röster. Päästjad likvideerisid põlengu esmaste tulekustutusvahenditega ning evakueerisid inimesed ventileerimise ajaks suitsu täis korterist. Üks inimene anti tervisekontrolliks üle kiirabile. Kuna korteris puudus nõuetekohane suitsuandur, paigaldasid päästjad uue anduri.

Foto: RAPLA PÄÄSTEKOMANDO

Kaalumajja tehti lõke

11. mail kell 20.48 sai häirekeskus teate tulekahjust Rapla vallas Kabala külas. Päästjad tuvastasid kohale jõudes vanasse kaalumajja tehtud lõkke. Päästjad kustutasid lõkke.

Lääne päästkeskus

“Kõik puhuvad” Raplamaal

Politsei- ja piirivalveamet

12. mail kontrolliti Raplamaal juhtide kainust. Tulemusest räägib Rapla väljuht Alar Smirnov.

„Kontrollisime pühapäeval viie tunni jooksul Tallinna-Rapla-Türi maanteel autojuhtide kainust. Neli politseiametnikku ja kolm abipolitseinikku peatasid selle aja jooksul 1495 sõidukijuhti, kellest kümme olid alkoholi tarvitanud. Kõik rikkujad kõrvaldati roolist. Kõige tihedamini toodi vabanduseks eeldus, et rooli istudes olid nad kained. Üks alkoholi tarvitamise piirmäära ületanud mees ütles näiteks, et ootas enne rooli istumist 12 tundi, et oma kainuses kindel olla. Teine väitis jällegi, et kiirustab Soome laeva peale ja tal polnud muud varianti kui alkoholi tarvitanuna rooli istuda. Siinkohal tahan rõhutada, et alkoholi tarvitanud juht ei pruugi ise enam ohte tajuda ja nii riskib ta enese ja ka teiste liiklejate eludega. Teades, et ees ootab sõit, tasub teadlikult varuda rohkem aega pidustustest taastumiseks, et oleks aega piisavalt puhata.“

Majandusfoorumi fookuses oli inimene

Raplamaa majandusfoorum keskendus tänavu sellele, kuidas investeerida inimestesse. Märjamaa vallas Ohukotsu küünis toimunud sündmus kandis pealkirja “Investeeri Raplamaale! Investeeri inimestesse”.

Siim Jõgis

Raplamaa Arendus- ja Ettevõtluskeskuse (RAEK) korraldatud majandusfoorum koondas maakonna suuremate ettevõtete ja kohalike omavalitsuste juhte, samuti RAEK-i koostööpartnereid nagu pangad ja riigiasutused. Mõningaid paralleele võib siin tuua Maailma majandusfoorumiga, mis toimub iga aasta jaanuaris Davosi linnas Šveitsis. Mõõtkavad kahe sündmuse puhul on muidugi väga erinevad, kuid sisus ja taotlustes leidub sarnasusi. Sihiks on erasektori ja avaliku sektori toomine ühise laua taha.

Teisipäeval, 14. mail otsustamiseks ega hääletamiseks ei läinud ning ühtegi seisukohta ametlikult heaks ei kiidetud. Tegemist oli mõtetevahetuseks loodud platvormiga, kus kuulati ettekandeid ja

toimused arutelud. Ettevõtmise ajalugu ulatub tegelikult tagasi juba 2013. aastasse, sest Raplamaa majandusfoorumit on peetud kuus aastat. Tavaliselt toimub see oktoobris, kuid nüüd leidis see esmakordselt aset mais. Ja esmakordselt ka Ohukotsu küünis. Varem on see toimunud näiteks Kehtnas ja Raplas, kuid tänavu tõi RAEK osalejad suurtest keskustest välja, looduskauinise paika, kus tavaliselt peetakse pulmapidusid.

Ettevõtte kuvandi loomine

Päeva esimese ettekande pidas Fontes PMP OÜ juhtiv konsultant Tiit Allikvee. Tegemist on vanima personalitingufirmaga Eestis, mis saab järgmisel aastal kolmekümneaastaseks. Allikvee rääkis tööandja brändingust ja juhi isiklikust arengust. Omast kogemusest rääkis ta, et aina enam uurivad ka töötajad infot selle ettevõtte juhi kohta, kuhu nad tööle kandideerivad. Üks näide – töövestlusel lõppvoorust jõudnuna küsivad Z- ja Y-generatsiooni noored näha ettevõtte juhi CV-d. Neid huvitab, milline on juhi visioon asutuse vedamisel.

Allikvee rääkis, et sellist trendi veel mõned aastad tagasi ei olnud. Noored ootavad ägedat nüüdisaegset juhti ja kiiret tagasisidestamist. Pigem ei soovita end siduda

asutusega, mille juht ei tunne end moodsa tehnoloogiaga eriti mugavalt.

Huvitava punktina kesken- duse Allikvee ka ettevõtte kuvandi hoidmisele. Ta rääkis, et kui töötaja läheb ettevõttest ära, räägib ta harva oma sõpradele ja tuttavatele, kui hästi tal seal läks. Küll aga võib uuringutele toetudes leida, et kui asjad olid halvasti, räägib ta sellest umbes kahekümnele inimesele.

Allikvee ettekandest jäid kõlama kolm põhilist mõtet: muutused toimuvad pidevalt, praegustel noortel tuleb arvestada, et nad peavad töötama surmani, ning töötajate silmis on tõusnud nõuded tööandjatele.

230 uut töötajat

Päeva teises ettekandes said sõna Kohila Vineer OÜ juhatusel liige Ruth Grünthal ja personalijuht Anu Õun. 2016. aastal toimus nende ettevõttes suur värbamine, mille käigus võeti tööle 230 uut inimest. Sellest kogemusest rääkis Anu Õun, mainides, et sellise koormuse juures tuli ühel hetkel läbi viia grupiintervjuusid. Seda soovitas ta ka teistele majandusfoorumil osalejatele – kui on vaja võtta nädalas tööle kümme inimest, siis üheks variandiks on korraldada grupiintervjuu.

Ruth Grünthali ettekanne haaras juba laiemat mastaapi.

Ta rääkis, kuidas muudatused maailmamajanduses on oma mõju avaldanud ka Kohila Vineer OÜ-le. Enam massilisi värbamisi läbi ei viida. Oma mõju avaldab ka see, et viimase aasta jooksul on Venemaal tärnanud uusi vineeritehaseid nagu seeni pärast vihma. Grünthal tõi näite, et sealne toodang maksab turul ligikaudu 50 protsenti vähem kui Kohila Vineeri oma. Vahe on muidugi kvaliteedis, mis Kohila Vineeri toodangu puhul on märkimisväärselt parem.

Tööjõupuudus

Olukorrast Raplamaa tööturul kõnelesid Frank Kutter OÜ juhatusel liige Marek Mettas ja Töötukassa Raplamaa osakonna juhataja Ilvi Pere. Nende sõnum oli selge ja ühene: praegu valitseb Raplamaal tööjõupuudus. Ilvi Pere tõi välja statistika, et meie maakonna töörealisest elanikkonnast on töötuna arvel 747 inimest ehk 4,7 protsenti kogutööjõust. Ta pakkus ühe võimaliku lahendusena välja, et tööle võiks võtta rohkem vanemaalisi inimesi. “Neil on raske. Neid diskrimineeritakse vanuse tõttu, me kuuleme neid lugusid Töötukassas iga päev,” rääkis Pere.

Päeva teises pooles esinesid veel sõnavõttudega põllumajanduse tippjuht 2019 Margus Muld ning Hanna Jõgi ettevõttest Personalidisain.

Raplamaal arutati SA Põhja-Eesti Turism tulevikku

Mari Tammar

9. mail toimus Raplamaal Vigala Parvekülas sihtasutuse Põhja-Eesti Turism (PET) asutajaliikmete ja nõukogu laiendatud koosolek, kus osalesid ka majandus- ja kommunikaatsiooni- ja turismiministeeriumi ja EAS-i turismiarenduskeskuse esindajad.

Arutelu all olid Eesti turismipoliitika, selle tulevikutendentsid ja -mudelid. Ühtlasi arutati sihtasutuse Põhja-Eesti Turism tuleviku üle ja otsustati, et vähemalt kuni 2020. aasta lõpuni organisatsioon oma tegevust jätkab.

Päeva avas EAS-i turismiarenduskeskuse direktor Margus Sameli, kes rääkis muuhulgas sellest, et turism peab olema jätkusuutlik ja

selle aluseks on see, et kohalik kogukond peab turismist kasu saama. Ühtlasi tõi ta välja, et piirkonnad peavad selles ise kokku leppima, kes nad on ja keda nad enda juurde ootavad.

Päevakorra teise punktina arutati SA Põhja-Eesti Turism käekäiku. SA Põhja-Eesti Turism on Harjumaa, Lääne-Virumaa, Ida-Virumaa, Järvamaa ja Raplamaa omavalitsuste liitude ning mittetulundusühingu Eesti Maaturism poolt asutatud turismiorganisatsioon, mille eesmärk on koordineerida ning arendada turismialast tegevust ja turismiettevõtluskeskkonda Põhja-Eestis. Üks asutajaliikmetest, Järvamaa Omavalitsuste Liit on aga teinud ettepaneku organisatsiooni tegevus lõpetada, sest

Järvamaa tunneb, et nende Kesk-Eesti piirkond Põhja-Eesti Turismi tegevusest kasu ei saa ja nemad sooviksid minna oma piirkonna turismiarendusega teistmoodi edasi. Seepärast on nad esitanud ettepaneku PET-i likvideerimiseks. Koosolekul arutati nii tänase organisatsiooni plussse ja miinuseid kui ka võimalikke muid mudeleid, kuidas piirkondades turismiarendusega tegeleda. Ühe võimaliku mudelina arutati võimalust luua turismikonsultandi ametikoht kohaliku omavalitsuse või omavalitsuste liidu juurde. Sellise piirkonnas tegutseva turismiarendaja järele on Rapla maakonnas korduvalt puudust tuntud. SA PET plussiks on aga kogu Põhja-Eesti regiooni hõlmav

koostöövõrgustik ning ühisrahastuse mudel.

Koosolekul otsustas nõukogu teha PET-i asutajaliikmetele pöördumise PET-i likvideerimist mitte alustada ja jätkata tegevust kuni 2020. aasta lõpuni, kuna selle ajani on olemas ka riiklik rahastus.

PET-i nõukogu Raplamaa esindaja Varri Väli ütles, et olulist sõnumit Raplamaa oma turismi arendamiseks sellelt koosolekult ei saanud. Küll aga rõhutati Väli sõnul uut strateegilist suunda, mille kohaselt tuleks enne selgitada välja meie sihtturu turistide või sobivate sihtgruppide vajadused ning alles seejärel luua selle alusel piirkonda vastavad tooted. See võiks olla ka Raplamaa turismi arendamiseks üks lähteülesandeid.

Rapla vallavolikogu esimeheks valiti Margus Jaanson

13. mail valiti Rapla vallavolikogu erakorralisel koosolekul vallavolikogu uueks esimeheks Margus Jaanson. Vallavolikogu senine esimees Rene Kokk asus Eesti keskkonnaministri ametiülesandeid täitma.

Mari Tammar

Enne kui vallavolikogu hääletama asus, oli Jaansonil võimalus end tutvustada ning volikogu liikmetel talle küsimusi esitada. „Ma saan korrata 20 aasta tagust situatsiooni, kui mind valiti Juuru vallavolikogu esimeheks. Aasta oli siis 1999. Ma olin siis mõnevõrra noorem ja rohelisem. Need paarkümmend aastat on andnud mulle kindlasti juurde erinevaid kogemusi ja ma usun, et täna, võttes vastutuse olla vallavolikogu esimees, olen ma kindlasti küpsem kui kakskümmend või kümme aastat tagasi. Vaadates Rapla praegust volikogu, ei ole siit kuulda poliitilist survet. Piirkond töötab eesmärgiga oma ühinemise järgseid ja piirkonnale vajalikke eesmärgi ellu viia. Ma ei näe seda ametiposti vastu võttes mingit poliitilist võitlust,” rääkis Jaanson.

Vallavolikogu liige Ilvi Pere küsis, milline on Jaansoni erakondlik kuuluvus. Teatavasti lahkus Jaanson Reformierakonna ridadest ja kandideeris kohalike omavalitsuste valimisel EKRE nimekirjas. „Ma olen apoliitiline. Minu meelsus valimistel osaledes tulenes sellest, et minu võitluskaaslased, kellega ma EKRE ridades kandideerisin, on usaldusväärsed ja esindavad vaateid, mis minuga sobivad,” vastas Jaanson.

Kui Ilvi Pere heitis talle ette

Vallavolikogu uus esimes Margus Jaanson.

Foto: SIIM SOLMAN

heitlikku meelt, et kord üks, kord teine erakond, ütles Jaanson: „Ma võin julgelt tunnistada, et Reformierakonda astusin ma sellepärast, et Järlepa haridus- ja kultuurikeskus saaks valmis, kuigi mu maailmavaade on parempoolsem. Ma olen eelkõige ikkagi ärimees heas mõttes,” selgitas Jaanson oma valikuid.

Jaanson juhib praegu Tallinna Tööstusparkide aktsiaseltsi, mis on piisavalt suur ja arengujärgus ettevõtte. Selle asutuse nõukogu on andnud

nõusoleku, et ta võib kandideerida Rapla vallavolikogu esimeheks. „Ma ütlesin ka neile, et poliitilist valikut ma ei tee, kui ka selline ettepanek tuleb,” lisas Jaanson.

Veel tundis Ilvi Pere huvi, kuidas ta saab ühendada Tallinna tööelu Rapla vallavolikogu esimehe ülesannetega, mille kohustused (ka esinduskohustused) eeldavad sageli argipäevadel Raplas olemist. „Küsimus on planeerimises. Minu töö on selline, et saan oma töökohtumisi planeerida

päeva teise poolde. Nii et ma usun, et saan enam-vähem hakkama,” vastas Jaanson ning tunnustas vallavolikogu komisjone, mis teevad head tööd ja on volikogu esimehele kindlasti suureks abiks.

Siis tuletas Ilvi Pere Jaansonile meelde, kuidas ta Juuru vallavane mana oli valdade ühinemiskõnelustel öelnud Rapla vallaga liitumisele otsustavalt „ei”. „Ma arvan, et Rapla ja Juuru on täna heas seisus. Ma arvan, et üks väga oluline teema selle haldusreformi järel on jätkuvalt see, et me ei tohi kaotada ära usaldust piirkondades, ei Raikkülas, ei Juurus, ei Kaius. See, et me olime vastu, tulenes sellest, et meil olid endal kindlad plaanid olemas, kuidas edasi minna. Võin arvata, et need plaanid ei oleks 100% täitunud. Täna pean ütlema, et me olime vastu ja nähtavasti me eksisime,” tunnistas Jaanson.

Küsimusi tema erinevate seisukohade ja kogemuste kohta tuli palju. Nii et arutelu kestis ligi 30 minutit. Järgnenud salajasel hääletusel valiti Margus Jaanson 14 poolthäälega Rapla vallavolikogu esimeheks. Neli valimissedelit olid kehtetud. Pärast hääletustulemuste teatavaks tegemist tänas Margus Jaanson volikogu usalduse eest ja avaldas lootust, et võidab ka nende nelja usalduse, kes tema poolt häält ei andnud.

Kuna Margus Jaanson valiti vallavolikogu esimeheks, tuli valida tema asemele uus sotsiaal- ja tervisekomisjoni esimees ja aseesimees. Salajase hääletuse käigus valiti 15 poolthäälega komisjoni juhiks Alar Mutli ja aseesimeheks Ants Raismaa.

Volikogu istungil tutvustas end ka Rene Koka asendusliikmena Rapla vallavolikokku pääsenud Marko Ligi, kes töötab Kaitseliidus tagalaspetsialistina ning on uhke isa oma 11-kuusele lapsele.

Juubelilaulu- ja tantsupeol esindab Raplamaad 66 kollektiivi

Mari Tammar

Tänaseks on selgunud kõik juubelilaulu- ja tantsupeole pääsenud kollektiivid, kes 4.-7. juulil Tallinnas üles astuvad. Raplamaalt keerutab peol jalga 28 tantsurühma, laulab 34 koori ja mängib 4 muusikakollektiivi.

Peole kandideeris Raplamaalt 39 tantsurühma, 37 koori ja 6 muusikakollektiivi. Niisiis jäävad 16 vaprat kollektiivi sedakorda kõrvale, ent usutavasti kuluvad õpitud repertuaar ja protsessis omandatud kogemused siiski marjaks ära.

„Kunstiline toimikond tegi oma valiku kahe eelproovi põhjal ja nende käigus hinnati rühmade esituse juures tantsu tehnilist ja kunstilist taset, samuti tantsu vastavust lavastaja kirjeldusele, rahvarõivaste kandmise oskust ja korrektsust ning üldist esinemiskultuuri. Loomulikult on kurb, et kõik rühmad peole ei saanud, aga see, et konkurss on tihe, oli ette teada,” selgitas tantsijate tihedat sõela laulu- ja tantsupeo Raplamaa kuraator Heli Lints.

Hetkel käib maakonnas töö laulu- ja tantsupeo rongkäigu kokkupanemisega.

„Sel pühapäeval on Paides tantsurühmade juhendajatele jooniste seminar, kus nad saavad teada, mis mustreid nad sellel peol tegema peavad hakkama. Ja siis olemegi kõik valmis tervitama, vastu võtma, hoidma ja üle andma laulu- ja tantsupeo tuld, mis 7.-9. juunil Raplamaad väisab,” rääkis Heli Lints.

Klass lavastas pangaröövi ja võitis unistuste ekskursiooni

Mari Tammar

Swedbanki rahaasjade teabeskuse algatusel toimus klassiekskursioonide konkurss „MeieReis”, millega kutsuti õpilasi looma oma unistuste ekskursiooni. Peaauhindadeks oli parimate reiseid maksumuse tasumine ja publiku lemmikule eriauhind Eesti Rahva Muuseumilt. 10.-12. klasside kategoorias võitis võistluse Rapla gümnaasiumi 11. klassi projekt „Ratastega ümber Võrtsu”.

Selleks, et konkursil osaleda, pidid noored kokku panema põhjaliku eelarve, tegevuskava, reisi ajakava ja tutvustuse. Lisaks pidid nad

oma klassi tutvustamiseks tegema video, mille Rapla noored olid lahendanud väga vaimukalt, lavastades video pangaröövist, et saada raha oma klassiekskursiooni eest tasumiseks.

„Neil oli väga loov video ja põhjalik eelarve ning võitjas polnud kahtlustki,” kommenteeris üks võistluse korraldajatest Ann Hiemaa.

Jalgrattamatka ajal plaanib klass tutvuda Viljandi ordu-linnuse, Tarvaste ordu-linnuse ja Rõngu vasall-linnuse varemetega, kus on õpilastel üksteisele ettevalmistatud ka kohapärimust tutvustavad ettekanded. Samuti on plaanis korraldada piknik, mängida

sportmänge, telkida ja nautida kaunist Eestimaa loodust.

Reisi eesmärgid on noored kokku võtnud luuleridadega: *Puhkama tahame küll minna, ent mitte kuhugi lärmakasse linna. Tahaks koolist veidi tõmmata hinge, tundus ratta-reis selleks just eriti vinge. Siis Swedilt küsida otsustasime raha, et ratastega sõita ja istuda Võrtsu äärde maha. Õpiväljundiks muuseumid meile hästi ei passi, seiklus-janu ja loovus iseloomustab meie klassi. Vanad varemed, kaunid lossid ja loodus, elus tasakaalus olek on soodus. Jne.*

Noortel on plaan matkale minna 13.-15. juunil. Reisi eelarve on 1240 eurot.

Pargi Restos toimuvad muutused, aga tegevus jätkub

Mari Tammar

Raplas tegutseva Pargi Resto juhtimises toimuvad muudatused, asutuse ainu-omaniku ja peakokana jätkab Jarmo Kivi. Tema senine äripartner otsustas loobuda. „Mis need täpsed põhjused on, ei oska ma öelda,” kommenteeris Kivi.

Pargi Restot on käest kätte antud mitmel korral. Jarmo Kivi on järjekorras neljas, kes samades ruumides toidlustus-ettevõtet veab. Ta tuli Pargi Restosse tööle 2018. aasta märtsis ning on omanike ringi kuulunud septembrist.

Tema sõnul on suurim väljakutse sellise toitlustuskoha tegemisel personali puudus ning see, et inimesed ei julge restorani sööma tulla. „Võib-olla on inimestel jäänud mõnest eelnevast pakkujast halb mekk suhu,” arvab Kivi.

Ta on ise kokandust õppinud Põltsamaa ametikoolis ja peab enda eriliseks spetsialiteediks lihatoite.

Söögikohas toimuvad muutused hakkavad kajastuma ka menüüs. „Meil tulevad menüüsse mõned uued road ja mõned vanad lemmikud. Samuti teeme muudatusi mõne pakutava roa lisandites,” rää-

gib Kivi maikuus menüüsse jõudvate muudatuste kohta. Jõudumööda püüavad nad menüüs kasutada ka Raplamaa kohalike tootjate toorainet. „Me kasutame Männiku talu lambapiimajuustu ja me tahaks ka köögivilju hakata võtma kohalike tootjatelt,” räägib Kivi.

„Minu unistus on olnud omada enda restorani ja tegutseda sellega. Mitte lihtsalt omada, vaid olla tegev nii omanikuna, kokana kui ka kõiges muus,” ütleb Kivi ja nendib, et kuna tegemist on tema unistusega, siis lihtsalt ta alla ei anna.

Endine kaitseväge juhataja Riho Terras külastas teisipäeval, 14. mail Kohila gümnaasiumi ning pidas õpilastele loengu robootikast. See oli üks osa tema visiidist Raplamaale, mille käigus külastas ta ka Raplamaa Sõnumite toimetust. Ees ootavad Euroopa Parlamendi valimised ning seal kandideerib ta Isamaa erakonna esinumbrina.

Siim Jõgis

Terras rääkis, et vastupidiiselt kõikidele ootustele võib ta valituks osutudes hakata europarlamentis enim tegelema maaeluküsimustega. Ta on selle valdkonnaga olnud seotud suure osa oma elust. “Tahan saavutada selle, et Eesti põllumeest käsitletakse võrdsena teistega ja mingeid suuri erisusi ei tehtaks,” ütles ta. Lisaks poliitikale tuli juttu ka tema tihedast seosest Kohila piirkonnaga.

Täna on teil Raplamaa päev. Mis märksõnad seostuvad teile Raplamaakonnaga?

Olen Kohila jahiseltsi liige, mu abikaasa on Kohilas kasvanud ja elanud. Mu ämm ja äi elavad seal. Minu parim sõber elab Pajaka külas. Kui nüüd hakata neid kõiki üles lugema, on kokkupuutepunkte lugematul hulgal. Regulaarselt käin Kohila ümbruses jahil.

Nüüd on maikuu. Viimastel aastatel olete maikuus veetnud palju aega Kevadtormil. Kas sel aastal on hea meel, et te ei ole sellega seotud või pigem igatsete?

Huvitav on see, et praegu käib üle kogu Eesti samasugune trallitamine nagu aasta aega tagasi Siilil. Kilomeetraaz ei ole sugugi väiksem. Otsest nostalgiat mul küll ei ole. Üks etapp minu elust sai 5. detsembril läbi. Nüüd teen uusi asju.

Hea meel on näha, et 10 000 meest oli maastikul, õppus läks korda ja midagi halba ei juhtunud. Noored mehed saavad järelikult hästi hakkama.

Kas mõlgutasite mõtteid poliitikasse astumise üle juba siis, kui veel kaitseväge juhataja olite?

Pigem mõlgutasin siis mõtteid selle üle, et mitte poliitikasse astuda. Esialgu ei astunudki ja läksin tööle moodsasse tehnoloogiaettevõttesse. Poliitikapakkumine tuli mulle üllatusena. Kui Isamaa erakond sellega lagedale tuli, arutasin seda pere, sõprade ja tuttavatega ning nad arvasid, et ma peaksin selle ikkagi ära proovima. Nad ütlesid, et kui läheb hästi, siis on Eestil olemas esindaja, kes suudab selle ülesandega toime tulla. Usun, et suudan oma elukogemuste baasil Eestit hästi esindada.

Kas Euroopa Parlamendi saadikute seas on kindraleid?

Ei oska vastata. Küll aga tean, et seal on olnud sõjaväelasi, aga kas ka kindraleid, seda ma ei tea.

Endine kaitseväge juhataja Riho Terras külastas visiidil Raplamaale ka Raplamaa Sõnumite toimetust.

Foto: SIIM SOLMAN

Riho Terras: Europarlamendis hakkan tegelema maaeluküsimustega

Täna, 14. mail on Tallinnas Prantsusmaa parempopulistliku erakonna juht Marine Le Pen. Ta kutsuti sinna teie erakonna koalitsioonipartneri poolt. Oli see õige käik?

Kui te küsite, kas see mulle meeldib, siis kindlasti mitte. Le Pen on tuntud kui venemeelne suursovunistlike ideede toetaja. Eestlasi kasutab ta kindlasti ainult ära. Täpselt samamoodi ei meeldi mulle teise koalitsioonipartneri liikme Yana Toomi käimine Pronkssõduri juures, kus inimesed Georgi lintidega püüavad Eestit kahjustada. Eks see nii ongi, et koalitsioonipartnerite juures ei pruugi kõik meeldida.

Kas see oli teie kindel soov kandideerida just europarlamendi valimistel ja mitte Riigikogu valimistel?

Jah. Riigikogu valimiste eel andsin välja väga selged signaalid, et seda ma teha ei taha ja ei teinud ka. Isegi sellist pakkumist ei oleks ma vastu

võtnud. Europarlamendi puhul usun, et minu keeleoskus ja kogemused annavad teatud eelise.

Mis keeli te kõnelete?

Inglise, saksa, vene ja eesti keelt räägin soravalt. Prantsuse keelest saan aru ja suudan lugeda, rääkida ei oska.

Üks teema Euroopa Liidu puhul on brittide käitumine – kas nad jäävad liitu või astuvad välja. Kas teile tundub ka, et kogu Brexiti teema on muutunud naljanumbriks?

Ei ole, see on väga kurb. Minu arust on see suur probleem. Britid ise on selle supi kokku keetnud. Vähetuntud fakt on see, et 1979. aastal juba britid ühe korra referendumid korraldasid. Siis jäid nad liidu liikmeks. Praegu on see küsimus seal ühiskonna lõhestanud. Aga üks on selge, pärast Brexiti tingel-tanglit on teistes riikides toetus Euroopa Liidule kasvanud. Kuidas see lõpeb

– keegi ei tea. Ma ei ole kindel, kas nad üldse välja astuvad.

Te olete vaieldamatult tugev rahvusvahelistes suhetes ja militaartemaatikas. Mis on veel sellised teemad, mis te oma hinge peale võtate, kui valituks osutate?

Olen jahimees, palju olnud maaga seotud. Põllumeeste teemad lähevad mulle korda. Viimastel nädalatel olen palju käinud põllumajandusettevõtetes ja kuulanud nende muresid. Ma üldse ei välista, et vastupidiiselt kõikidele ootustele, et ma hakkan tegelema julgeolekupoliitikaga, hakkan võib-olla tegelema hoopis maaeluküsimustega. Tahan saavutada selle, et Eesti põllumeest käsitletakse võrdsena teistega ja mingeid suuri erisusi ei tehtaks.

Kui oluline on teie arvates see, et Euroopa rahvapartei fraktsiooni kuuluks eestlane?

Erakordselt oluline. Seda nii minu kui ka terve Eesti jaoks. Isegi Marju

Lauristin ütles ühes intervjuus Vikerraadiole, et kui Isamaa ei ole esindatud Euroopa rahvaparteis, siis on Eestil poole vähem mõjuvõimu. Ma jagan tema arvamust.

Kas te näete võimalust, et praeguse Eesti valitsuse ajal võib muuttuda suhtumine ja suhtlemine Euroopa Liiduga?

Ma ei näe seda võimalust. Tuleks natuke maha rahuneda. Seda, et parempopulistid on valitsuses, on teisteski Euroopa riikides juhtunud ja mingit suurt katastroofi pole tulnud. Saame hakkama. Seda enam, et Isamaa ministritel on selge sõnaõigus ja Isamaa on alati näidanud end tasakaaluka ja mõistliku jõuna.

Veel välispoliitikast. Vaatasin teie intervjuud Postimehele. Seal tekkis elevus Donald Trumpi ümber. Ta ikkagi meeldib teile?

Mulle meeldib tema ettearvamatus. Loomulikult on tal ka oma puudused. Tema oponendid ei saa teada, kuidas ta käitub, kui üks või teine asi juhtub. Nii Ukraina kui ka Euroopa suunal on ta langetanud julgeolekut tõstvaid otsuseid. Ka rahavanker on suurem olnud. See, et ta mõjutab Euroopa juhte panustama rohkem kaitsekulutustesse, on samuti vilja kandnud. Veel kord, ma ei poolda lahmivat stiili, mida ta kasutab. Kui te küsite, kas ma temaga koos õlut võtaksin, siis ilmselt mitte.

Aga olete temaga kohtunud?

Ei ole.

EKRE on hõisanud, et pärast valimisi pannakse europarlamentis kokku parempoolne fraktsioon. Kas teie näete selles ohtu?

Nad on lõhestunud. Kui vaadata seda sama kampa, kes täna Tallinnas sabatit peab, siis ega nad ühel meelel ei ole. Neil on lihtsalt ühine süsteemilõhestav arvamus. Nii mõneski küsimuses lähevad nende arvamused vastuollu. Ma tahaks väga loota, et EKRE ei ole venemeelne. Ma usun, et nad ei suuda nii homogeenselt tegutseda, et see Euroopa Liidu põhisuunale ohtlikuks saab.

Soome on Eestile suur sõber. Nemad ei ole NATO liikmed. Kas Soome võiks NATO-ga ühineda?

Võiks. Ma näen, et see oleks Eestile kasulik. Soomlased on alati teinud julgeolekupoliitiliselt kaalutletud otsuseid ja ajalooliselt paremaid kui Eesti. NATO-ga liitumine on soomlaste otsustada ja mina ei anna selles osas ka nõu neile. Aga Eestile oleks see kasulik.

Kas te näete murekohta selles, et europarlamendi valimistel on aktiivsus olnud madal?

Eks küla ja valla teemad lähevad inimestele rohkem korda kui riigi teemad ja riigi teemad omakorda rohkem kui Euroopa Parlamendi teemad. Midagi erakordset selles ei ole. Usun, et sel korral on poliitiline aktiivsus kõrgem ja inimesi tuleb välja rohkem.

Kas te tunnete end poliitikuna mugavalt?

Ei tunne veel. Eks see vajab harjumist. See on väga erinev minu varasemast tegevusest. Aga mulle meeldib, et olen saanud inimestega rääkida nende muredest ja kohati ka rõõmudest. Vähe küll, aga siiski.

KASVUHOONETE TOOTMINE, MÜÜK JA PAIGALDUS

Toodame kaar- ja viilkatusega, seinäärseid ning mini- ja tööstuslike kasvuhooneid. Lisaks valmistame eritellimusel kasvuhooneid kliendi mõõtude järgi.

MIKS KLIENDID VALIVAD MEID?

- Kui tellite kasvuhoone praegu, siis saate kiire, kvaliteetse, professionaalse paigalduse **SOODUSEGA -50%** või tasuta kohaletoimetamine üle Eesti
- Müük, kohaletoimetamine, paigaldus ja garantii **tootja poolt**.
- Kuni 6 kuu järelmaksu osamakسد **ilma intressita**.
- IV põlvkonna fermid. Nüüd on konstruktsioon tugevam ja ilusam.
- Rikkalik kogemus, kvaliteetsed materjalid ja patenteeritud tehnoloogiad.
- Teil pole enam kunagi vaja kasvuhoonelt lund koristada.

KEVADKAMPAANIA! -50% PAIGALDUS ÜLE EESTI

v.a. tööstuslikud, seinäärseid ning eritellimusega kasvuhooned.

- **kattematerjal** - Euroopas toodetud polükarbonaat - 4mm, 6mm, 8mm ja muud
 - Ei vaja lumest puhastamist
 - Vastupidav rahele
 - Aknaautomaatikaga katuseluugi võimalus

- **Smartventor** - täiendav ventilatsioonisüsteem kasvuhoone otstes

- suurendab ventilatsiooni tõhusust 20% võrra
- vähendab taimede kuivamise ohtu
- on saadaval käsi- ja automaatjuhtimine
- ühtlustab temperatuuri kasvuhoones

- **uksed**
 - laiad ja kõrged
 - tugevdatud
 - magnetfiksaator
 - korralik ukse link
 - suured õhuaknad

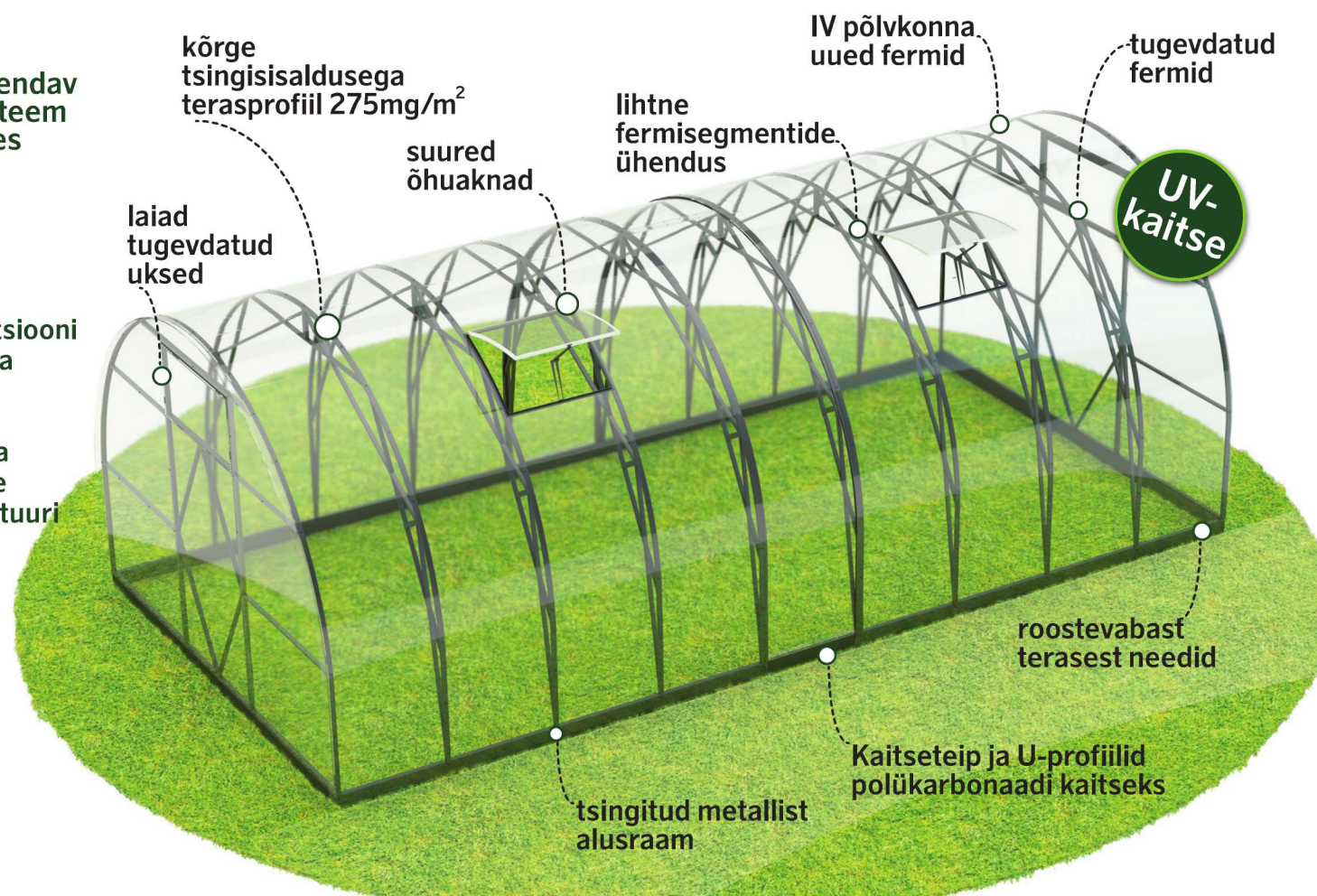

KONTAKT

Heikkinen OÜ
Rohuneeme tee 1/15, Haabneeme alevik,
Viimsi vald, Harjumaa, 74001, Eesti

info@ecoslider.com
www.ecoslider.com

+372 528 41 00
+372 555 85 999
E-R 08:30-17:00

Saadaval pikkusega 2m, 3m, 4m, 5m, 6m, 7m, 10m ja muud ning laiusega 1,5m, 2m, 2,5m, 3m, 3,5m, 4m ja muud!

Rapla vald soovib vabaneda noortevolikogu esimehest

Rapla vallas on loodud noortevolikogu, kuid selle koosseis on siiani kinnitamata. Põhjuseks vallaametnike soov ühest valitud liikmest vabaneda.

Inge Põlma

Noorsootöö seadus näeb ette võimaluse moodustada vallavolikogu juurde noortevolikogu, mille eesmärk on arutada valla pädevusse kuuluvaid noori puudutavaid küsimusi ning teha nende kohta ettepanekuid nii volikogule kui ka vallavalitsusele.

Pärast mitme aasta pikkust vaheaega loodi 25. jaanuaril taas Rapla valla noortevolikogu (RVNV), kuhu kohaletulnud noored valisid salajasel hääletusel kaheksa esindajat. Noortevolikogu liikmed omakorda valisid oma esimeheks 16-aastase Rapla täiskasvanute gümnaasiumi õpilase Olafi.

Veebruaris soovis noormees kokkusaamist valla hariduskomisjoni esimehe Jane Schelejeviga, et rääkida täiskasvanute õppe probleemidest Rapla gümnaasiumis. Kohtumise tulemusel saatis ta 7. märtsil noortevolikogu nimel hariduskomisjonile, volikogu esimehele ja valla üldmeilile pöördumise, milles tõi välja mitmeid etteheiteid koolile.

Hariduskomisjoni esimees Jane Schelejev ütles oma vastuses, et temani jõudnud info kohaselt ei olnud valla noortevolikogu teemat arutanud ja kõik noortevolikogu liikmed polnud sellest isegi teadlikud. "Samuti ei ole sellisest pöördumisest teadlik olnud noortevolikogu vallapoolne juhendaja, mistõttu ei saa pöördumist praegusel hetkel käsitleda kui Rapla valla noortevolikogu pöördumist."

Olaf tunnistab, et pöördumisega läks kiireks, sest hariduskomisjoni koosolek toimus juba 14. märtsil ja nii kiiresti ei olnud võimalik noortevolikogu kokku kutsuda. Küll aga saatis ta enda sõnul pöördumise teksti noortevolikogu liikmetele Messengeri teel ning sellele vastuväiteid ei olnud.

Olaf saatis pöördumise ka **valla noorsootööspetsialistile Helen Hintsile**, kes on RVNV vallapoolne nõuandja, aga mitte noortevolikogu liige, nagu Olaf rõhutas.

Oma vastuses Schelejevile on Olaf kirjutanud, et vallapoolne juhendaja pöördumist heaks ei kiitnud. Tegelikult on see pehmelt öeldud. "Olaf sa oled ära unustanud kes mina olen. Sellised asjad ei lähe ilma minu teadmata kuhugi välja" ja "Olaf sa oled ületanud igasugused piirid" (kirjaviis muutmata) olid Helen Hints sõnumid, mida Olaf lugeda andis.

Hariduskomisjonis Olafi tõstatatud probleeme ei käsitletud.

Lihtsam on välja visata kui uus võimalus anda

Olaf käib täiskasvanute gümnaasiumis, sest soovib endale ise elatist teenida. Teised praegused noortevolikogu liikmed õpivad kõik põhikoolides ja mittestatsionaarne õpe ongi nende jaoks võõras mure. Nii oleks tulnud probleemi teistele noortevolikogu liikmetele selgitada või siis teema maha matta ehk teha pöördumine enda nimel.

Noortevolikogus sel teemal arutelu ei toimunud, väitis üks noortevolikogu liige. "Olaf küll lisas antud kirja RVNV Messengeri gruppi, kuid keegi heakskiitu ei avaldanud. Hiljem saime teada, et kiri on juba välja saadetud." Samas näitab Olaf Messengeri sõnumeid, millest nähtub, et isegi kui pöördumise teksti RVNV liikmed eelnevalt läbi ei arutanud, olid nad Messengeri vahendusel teemaga kursis.

Helen Hints vihaste sõnade taga on aga veel see, et ta juhtus pealt nägema, kui Olaf 27. veebruari õhtul noortekeskuse välisukse juures suitsu tegi. Ju-

riidiliselt oli tegemist väärteoga, sest Olaf on alles alaealine. Hints teatas sellest teistele vallaametnikele ja ka politseile.

Olaf tunnistab, et rikkus seadust, kuid talle tundub ülekohatune, et tema suhtes reageeris ametnik politseisse pöördumisega, kuid teise noortevolikogu liikme samasuguse rikkumise puhul piirdus lapsevanemale teatamisega. Lisaks politseisse pöördumisele oli Hints ka noormehet peale karjunud, mispeale teised noortekeskuses olnud noored olid huvi tundnud, kes see naine on ja miks ta niimoodi karjus, meenutab Olaf.

Noormees lisas, et Hints õhutas ka üht noortekeskuse töötajat andma politseile tunnistusi juhtunu kohta, mida too oma silmaga ei näinud. Töötaja siiski keeldus sellest.

"Jah, olen teinud avalduse politseisse," ütles Hints ja põhjendas seda sellega, et noortevolikogu esimees käitus ebaväärikalt. "Noortevolikogu liige on eeskujuks noortele oma käitumise kui ka tegudega. Tekkinud olukord ei ole konkreetse noormehet isikus, vaid tema käitumises ja eeskujus teistele noortele."

Ehkki politsei lõpetas 14. märtsil väärteomenetluse, oli **valla vanema kohusetäitja Meelis Mägi** saanud juba 11. märtsil – samal päeval, kui toimus Olafi ja Schelejevi meilivestlus – noortevolikogu liikmetele teate, milles tegi ettepaneku arvata noormees noortevolikogust välja. Põhjenduseks on toodud nii volituste ületamine, kuna 7. märtsil saadetud pöördumist ei olnud noortevolikogu päevakorras arutatud ning puudub protokoll, kui ka tubakaseaduse rikkumine.

Vallavanem Meelis Mägi ütles, et kirja saatmise ajendiks olid "noortevolikogu liikmete poolt välja toodud probleemid kõnealuse noormehetega".

"Arvestades noormeheteguvii- se, vestlusi mitme noortevolikogu liikmega, jään oma kirjas toodu juurde," oli vallavanema napp vastus. Rohkem pole tema asjasse sekkunud. "Teema oli nende poolt

Noortevolikogust

Kui autonoomne on noortevolikogu oma tegevuses? Kas noored saavad ise teemasid valida, lähtuvalt sellest, mida nende eakaaslased vajalikuks peavad, või annab neile teemad ette vallavalitsus/vallavolikogu?

Vastab Epp Reedik (pildil): Mõlemad versioonid on võimalikud. Kui kohalikul omavalitsusel on päevakorras teema, mis kohalikke noori puudutab, siis on loomulik, et teema arutatakse sihtrühmaga läbi. Noored on erinevates konsultatsioonides väljendanud soovi kaasa rääkida ka laiematel teemadel – näiteks infrastruktuur või keskkond. Tõeliselt hea eeskuju on see, kui noored julgevad kohaliku omavalitsuse poole pöörduda ka oma murede ja mõtetega, kuidas kohalikku elu edendada.

algatatud ja edasine tegevus ja otsustuskoh on noorte käes."

"Vallavalitsus soovib, et RVNV esimees lahkuks esimehe kohalt ja noortevolikogust sellepärast, et ta rikkus tubakaseadust Rapla noortekeskuse vahetus läheduses, jäädes seejuures vahele vallaametnikule ja andes sellega halba eeskujut noortekeskust külastavatele ja sellest mööda kõndivatele noortele. Noortevolikogu liikmed ja eriti just esimees peaksid olema teistele noortele eeskujuks," võttis asja kokku noortevolikogu liige, kes soovis jääda anonüümseks.

Noortevolikogu liikmel oli veel etteheiteid esimehele, näiteks see, et ta ei rääkinud teistega läbi, kes osaleb Eesti noorteühenduste liidu kevadseminaril, vaid otsustas üksinda. "Lisaks sellele kasutas ta RVNV meiliaadressi oma huvides, kirjutades Rapla vallavalitsuse hariduskomisjonile pöördumise, ilma seda RVNV liikmetega läbi rääkimata. Selle teoga ületas ta oma võimupiire. Ma arvan, et ta rikkus nende juhtumitega korduvalt Rapla valla noortevolikogu mainet ning minu arust ta oleks pidanud oma viga tunnistama."

Need süüdistused lükkab Olaf ümber. ENL-i kevadseminari kohta ütleb ta, et lähtus ENL-i liikme sõnadest, et kõigil kohtumistel peaks käima noortevolikogu esimees, aga see ei välistanud teiste osalemist, millest ta RVNV liikmetele ka teada andis. "Kõikidel oli võrdne võimalus ennast registreerida või end välja pakkuda. Samuti ei ole ma kedagi peale enda registreerinud." Mis puutub meiliaadressi kasutamisse, leiab Olaf, et tema kui RVNV esimehe jaoks oli see ametlik suhtluskanal. "Palun südamest vabandust, et kirja saatmisega üritasin seista Rapla noortest, pidades kinni enda valimislubadusest edendada Rapla valla noorte elu," ei ole ta nõus väitega, nagu oleks pöördumise puhul olnud tegemist ainult

oma huvides tegutsemisega.

Helen Hints kutsus kokku erakorralise koosoleku 22. märtsiks, väites, et seal tuleb arutusele Olafi tagasiastumise avaldus. Kuna noormees ütles, et tema sellist avaldust esitanud ei ole ega esita, jättis Hints erakorralise koosoleku ära.

Kui iseseisev on noortevolikogu?

Eesti noorsootöö keskuse kaasatuse ja konkurentsi võime üksuse suunajuhi **Epp Reediku** sõnul tegutsevad noortevolikogud igas omavalitsuses kaasamise hea tava alusel ja konkreetne standard puudub, sest kohalikud olud ja vajadused on erinevad.

„Noorte kaasamine otsustusprotsessidesse loob noortele võimaluse tunda end ühiskonnas täisväärtuslike liikmetena ning praktiseerida kodanikuks olemist ja demokraatiat. Eelduslikult on noortevolikogud püsivad ja jätkusuutlikud nõuandvad kogud, kus volituste lõppemisel noored vahetuvad," selgitas Reedik.

„Igal noortevolikogul on üldiselt oma põhikiri, tegevuskava ja töökord, kus on kirjeldatud erinevate osapoolte rollid. Tavaliselt on valla esindaja noortekogu koordinaatoriks ning toetab volikogu nende töös," selgitas Reedik. Ta lisas, et kui esineb probleeme mitte volikogu tööga, vaid nt liikmete käitumise või tööekspeidamisega, siis peavad teemaga tegelema volitatud isikud.

Rapla vallas tegutseb noortevolikogu kuni uue põhimääruse kinnitamiseni vastavalt 2011. aasta määrusele "Rapla Valla Noortevolikogu tegutsemise alused". Põhimäärus kirjeldab noortevolikogu liikmete õigusi ja tegevust, kuid mitte seda, milline roll on vallapoolsel juhendajal. Hints viitab oma vastuses vaid ametijuhendile, kus on muuhulgas kirjas koos-

Mittestatsionaarne päevaõpe riigigümnaasiumis

Olafi sõnul on tänase seisuga peale tema veel kaks õpilast tulnud täiskasvanute gümnaasiumi, kuna riigigümnaasiumis mittestatsionaarne õpe ei toimi. "Praeguste võimaluste puhul, mida Rapla gümnaasium pakub, peaksid õpilased, kes käivad tööl ja toovad perele leiba lauale, hakkama valima "Kas pere või haridus?", kuna RG ei paku mittestatsionaarset (MS) õpet. Mina käisin seal koolis, olin kirjas kui MS ja pidin samuti käima iga päev koolis, kuigi käin tööl. Kui küsisin, miks peavad MS õpilased käima iga päev statsionaarse õppe õpilastega koos koolis, sain vastuseks, et mõne õpilase pärast ei hakata tervet tunniplaani ümber tegema," räägib Olaf.

Küsimustele vastab Rapla gümnaasiumi direktor Sirje Kautsaar

Kas vastab tõele, et õppetöö toimub ka mittestatsionaarses õppes viis

päeva nädalas päevaõppe vormis? Kuidas sel juhul arvestatakse õpilaste vajadusega õpingutega samal ajal tööl käia?

Tänased õppijad osalevad statsionaarse õppe tundides. Nende soov oli õppida oma eakaaslastega koos. Mõned neist soovisid endale tagada selliselt võimaluse korral ülemineku statsionaarsesse õppesse. Minuni ei ole jõudnud ühtegi tänase õppija teadet selle kohta, et ta käib tööl ja seetõttu ei saa õppida meil.

Tänase praktika tulemusel muutub järgmisel aastal õppekorraldus. Peamine muutus seisneb selles, et mittestatsionaarse õppe grupid luuakse eraldi statsionaarist ja õppenädalas toimub 2 juhendatud õppepäeva ja 1 veebiseminari päev. Kui õppija näeb võimalust sellise korralduse juures lapse või töö kõrvalt õppida, siis on võimalik meil haridust omandada.

Kas vastab tõele, et e-õpe ei toimi riigigümnaasiumis sellisel tasemel, nagu see on olnud täiskasvanute gümnaasiumis?

Meil on täna ainult üks e-õppel õppija ja selle põhjal järeldust teha ei ole õiglane. See, mida täna kirjeldatakse e-õppeks täiskasvanute gümnaasiumites (olen ise mitme koolijuhiga suhelnud), on meil tavapärane praktika ka statsionaarses õppes. Siit ilmselt ka arvamus, et meil see ei toimi, sest me ei kajasta seda kui erilist meetodit.

töö teiste noorsootööorganisatsioonidega (k.a õpilasesindused). Noortevolikogu liige ütleb pisut ebamääraselt, et „üldiselt on ta meie vallapoolne juhendaja”.

Tegelikult jääb mulje, et vallaametnik on RVNV-s pisut enam kui koordinaator. Näiteks on Hints ise koostanud RVNV tegevuskava koos osalise eelarvega (ENL-i poolne finantseerimine) ja saatnud selle 5. märtsil RVNV liikmetele.

RVNV praeguse tegevuse kohta vastab üks noortevolikogu liige: "Arutame teemadel, kuidas muuta noorte elu Rapla vallas paremaks ja huvitavamaks. Hetkel käib arutelu Melu Messile noortenurga loomise üle."

Ei sobi kokku

2011. aasta põhimääruse järgi võivad noortevolikokku kandideerida kuni 26-aastased noored. Praeguses koosseisus ühtegi täisealist liiget ei ole. Nagu öeldud, on kõik peale Olafi põhikooli õpilased. Anonüümne noortevolikogu liige ütleb, et omavahelised suhted on head ja nad on paari kuuga saanud palju lähedasmaks, kuid suhted esimehega on olnud tõised. "Esimehe suhtumine on pigem dominantne."

Ta toetab esimehe umbusaldamist ja väidab, et nad oleksid seda teinud ka ilma vallavanema ettepanekuta. "Umbusaldamise protsessi on praegu hetkeks alustatud ning see toimus meie endi initsiatiivil. Põhjuseks on see, et Olaf on korduvalt rikkunud RVNV mainet ning tema tekitatud probleemide tõttu pole meil olnud võimalik korralikult tööd

teha."

Olaf on praeguseks teada saanud, et umbusaldusavaldus esitati 7. mail, kui ta ise haiguse tõttu kohal olla ei saanud.

Rapla valla noortevolikogus tekkinud probleemidega on kursis ka Eesti Noorteühenduste Liit (ENL). Selle juhatase esimees Roger Tibar kinnitas, et nad on suhelnud nii valla noorsootööspetsialisti kui ka noortega, kuid detailsemalt ta rääkima ei soostunud. "Kuna kohalikul tasandil kahe institutsiooni vahelised suhted on nende omavaheliseks käsitlemiseks, ei ole eetilise üle-eestilisel katusorganisatsioonil siinkohal seisukohti/kommentaare jagada," ütles Tibar.

Vallas on ühe RVNV liikme taandumisega arvestatud juba mõnda aega, sest kuuldavasti on juba tehtud ettepanek mõnele teisele õpilasele noortevolikogus osaleda.

„Hea tava on, et noortevolikogusse toimub kandideerimine ning liikmeid valitakse demokraatlikult, hääletamise teel. Alustada võib ka teisiti, nt noori võib ka esialgu kutsuda osalema, kuid mõne aja pärast on soovitatav korraldada valimised ja lasta noortel enda jaoks osalemine läbi mõelda ning kogusse kandideerida," ütleb selle kohta Epp Reedik.

Lõpetuseks. "Minu kutsumuseks on töötada noortega, neid toetada ja innustada. Soovin, et iga noor julgeks oma arvamust avaldada ja oma kodukohas muutusi ellu viia. Noori peab rohkem kuulama ja usaldama," kirjutas Helen Hints, kui ta kandideeris kohalikel valimistel. „Nagu selgub, tuleb kuulata vaid noori, kes Heleni korraldustele alluvad," nendib Olaf oma kogemuste põhjal.

CONNECTO

ELEKTRIK
RAPLA MEESKONNAS

Meie töökast meeskonnast oled puudu just Sina — heade mõtetega tegus inimene!

SINU TÖÖ SISUKS ON:

alajaamade, õhu- ja kaabelliinide hooldus,- remonttööd ja rikete likvideerimine.

OOTAME SIND KANDIDEERIMA, KUI

- oled valmis tööks välitingimustes, ka rasketes ilmastikuoludes
- oled valmis väljaõppeks töökohal
- Sul on hea tehniline taip
- omad B kategooria juhiluba, C kategooria tuleb kasuks

MEIE POOLT SULLE:

- vajalikud teoreetilised ja praktilised koolitused
- korralikud töövahendid ja -riided
- tervise, spordi ja lastega seotud soodustused

Töökoht asub Raplas ja objektid paiknevad peamiselt Raplamaal, kuid vajadusel teostame töid üle Eesti.

KAS ÄRATASIME SINUS HUVI?

Kandideeri kuni 05.06.2019 läbi tööportaali või saada CV personal@connecto.ee
Lisainfot töö kohta annab Rapla grupijuht Harri Tamm Tel. 5048961

AS Connecto Eesti projekteerib, ehitab ja hooldab elektri-, telekommunikatsiooni- ja gaasivõrke. Meie peamiseks eesmärgiks on kindlustada katkematu elektri- ja sideteenuste kättesaadavus, millest sõltuvad nii tavakodanikud, ettevõtted kui ka riik.

coop | Ehituskeskus

14.05.-20.05
Kõik välisvärvid ja
maalritarbed

-20%

Soodustus ei laiene tellitavale ja soodushinnaga kaubale ega krediitimüügile.

Tutvu teiste maikuu kampaaniapakkumistega lehel www.coop.ee

HEKI- JA MURUKÄÄRID 7.2 V AKUGA
Ножницы для живой изгороди и газона, с аккумулятором

30⁹⁰

ROHULÕIKUR MTD SMART BC 43
Триммер для трав

135⁰⁰

LAMINAATPARKETT - VALGE TAMM 11 M²
Ламинатный паркет

5²⁵

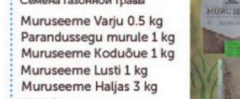
4⁹⁵

KIPSPLAAT 1M²
Гипсокартон

1⁹⁵

MURUSEEME
Семена газонной травы

2³⁵

Jaama Konsum|Ehituskeskus / Viljandi mnt 126, Rapla / E-P 8-22

Märjamaa Konsum|Ehituskeskus / Pärnu mnt 62, Märjamaa / E-P 8-22

Aprilli lõpus jõudsid Sulu külamajja Velise Maydellide kabeli tam-mepuidust ukсед, mis tehti üksiti siis ka “EV 100 igas külas” kingituseks. Sellised uhked ukсед andsid meile põhjuse Sulu külamajja sõita, et rääkida nii uste tagasisaamisest kui ka Sulu külaelu muredest ja rõõmudest lähemalt.

Helerin Väronen

Sulu külamajja oli kogunenud päris arvestatav hulk rahvast, nende hulgas ka kaks kuuest külas elavast lapsest.

Alustasime oma juttu küllatuleku peapõhjusest, kabeliustest. Nende tagasisaamisel on suurt rolli mänginud Jürgen Kusmin, kes rääkis, et ukсед pärinevad Velise Maydellide kabelist, mis oli 1880. aastal ehitatud mõisaomaniku ja tema proua matusekabeliks. Ustel on kujutatud Maydellide ja Rosenite (mõisaproua suguvõsa) vapid. Ukсед ise on aga vanemad, kunstiteadlaste hinnangul pärinevad need 16.-17. sajandist, mis tähendab, et Velise kabelisse on need ukсед mujalt toodud.

1960-ndatel viidi kabeli ukсед tollase muinsuskaitseameti poolt Tallinnasse. Ilmselt oli mõte neid kusagil vanalinnas ära kasutada, kuna vanalinna ülesvuntsimine olümpiamängudeks hakkas varakult peale. Jürgen Kusmin sõnas, et nende õnneks uksi ette panna ei jõutud. Kus need vahepeal olid, seda aga keegi ei tea ja uste ümber olnud portaal on aegade tuules kaotsi läinud. Aastaid eksponeeriti uksi Tallinnas Hobuveskis. Kes sinna etendusele sattus ja teadis, oskas neid seal teiste hulgas märgata. Paar aastat tagasi läks aga Hobuveski remonti ja Tallinna Linnamuuseumis töötav Velise juurtega Anneli Miil andis märku, et oleks õige aeg ukсед muuseumi hoidlast tagasi saada.

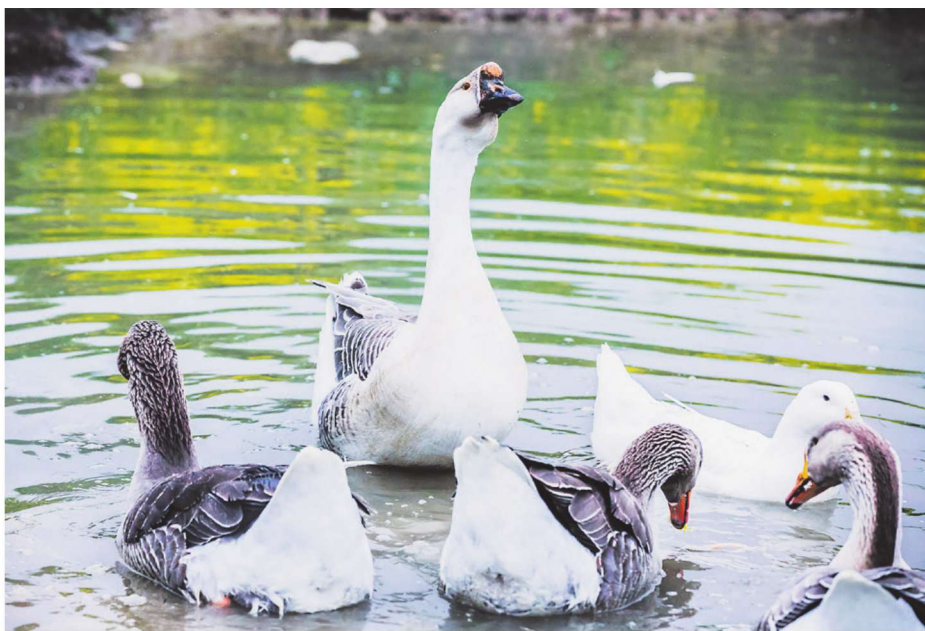
Jürgen Kusmin sõnas, et nad hakkasid siis Velise Kultuuri ja Hariduse Seltsi kaudu läbirääkimisi pidama erinevate ametiasutustega. Esialgne plaan oli ukсед tuua Sillaotsa talumuuseumi, kuid läbirääkimised võtsid kaua aega ja muuseum väsis vahepeal ära. Nii sattusidki Velise kabeli ukсед hoopis Sulu külamajja, kus on nende eksponeerimiseks päris hea koht. On ju külamaja olnud kunagine mõisa rehehoone, nii et ajalooa ukсед on ajalooa paigas.

Jürgen sõnul on paljud küll küsinud, kas on plaan ukсед konserveerida ja kabelisse tagasi viia, kuid esialgu seda mõtet ei ole. Enne on palju suuremaid muresid, mis lahendada tuleb, aga Jürgen lubas, et kui maailm parandatud on, siis on kabeli ja uste taastamine kohe esimene töö pärast seda. Senikaua ootavad kaunid ukсед vaatajaid Sulu külamajas. Kuid Sulule ei tasu vaid nende

Fotod: SIIM SOLMAN

Sulu küla elab ja toimetab jõudsalt

Tiigis mõnulevad haned.

uste pärast minna. Sulu küla vanem Aile Pajula rääkis, et neil on praegu kolmeaastane jätkuprojekt Leaderi projektile “Koolitustega sidusama külakogukonna poole”. Selle toel tehakse keraamikakursusi, mida juhendab Piret Marks. Keraamikaahjust saaks lausa

pikemalt rääkida ja omaette vaatepilt on selle töötamine. Sisuliselt iga kord helistatakse siis Ailele, et kas kõik on ikka kontrolli all, kuna korstnast on tuli ju väljas.

Külamajas toimuvad ka toiduvalmistamise kursused, mis on nii populaarsed, et isegi

väljaspool projekti on kokku saadud, et näiteks kastmeid valmistama õppida. Koostööd tehakse MTÜ-ga Wäega Wärk, kes korraldab külamajas suviti pärimuspäevi.

Erinevaid sündmusi on Sulul aga mitmeid. Iga viie aasta tagant toimub külakokkutulek. Järgmine aasta tähistataksegi Sulu küla 630. aastapäeva. Läbi on viidud ka perepäevi, erinevaid töötubasid ja alates 2005. aastast, kui Aile külavanemaks sai, on traditsiooniliseks ürituseks vastlapäev. Traditsioonide hulka kuulub muidugi ka ühiselt jaanipäeva pidamine, talviti käiakse teatris ja sügisel käivad Kultuurisügisel raames Sulul huvitavad esinejad. Sel aastal kavatakse Sulu esimest korda osa võtta valla kohvikupäevadest.

Külaelust oli Aile rääkima kutsunud kohalikud ettevõtjad - Anu, Tõnis, Silver ja Mart koos oma naise Viirega. Anu on abikaasa pere kaudu Sulule juurdunud. Tõnise ja Mardi pered on olnud Sulule sisse rännanud, kuid neid on alati seal koheldud kui omasid. Tõnis lisas, et teda tõi Sulule esiteks kaunis jõeäärne koht ja teiseks asjaolu, et Märjamaa on võrd-

lemisi heal järjel ja ääremaaks seda lugeda ei saa. Natuke võiks ta küll nuriseda selle üle, et vald ei ole piisavalt palju osanud majandusbuumi aega ära kasutada ega ettevõtjate jaoks majanduskeskkonna eest hoolitseda.

Hea tahtmise juures on mitmed Sulu elanikud suutnud oma tööelu korraldada nii, et ei pea nii palju kodunt kaugemal tööl käima. Näiteks teeb Silver oma ettevõttega Abimehe OÜ kõiki töid, mis parasjagu teha on vaja: olenevalt aastaajast kas metsalõikust, ehitust või transpordiga seonduvat. Kuidas selline kodulähedane töö välja tuleb ja kui suureks töömaht kasvab, seda näitab aeg, kuid Silver on veendunud, et ka kohapeal saab väärtusi luua ja ideid välja käia. Selleks ei pea kusagil linnas olema.

Mart koos naise Viirega on loonud väikese kohapealse ettevõtte Viirelind OÜ, mis tegeleb peamiselt vabalt peetavate kanade munade tootmisega. Neljas aasta läheb ka mesinduses. Ka neil on oma ettevõttega siht silme ees, et ei peaks Tallinnas iga päev tööl käima. Selle nimel tuleb iga päev tööd teha. Ja sõna

Velise kabeli uksed Sulu külamajas.

Peremees Mart näitab noori kanu. Neid on kanalas 751 tükki.

Haimre mõisa valitsejamaja lõvikuju otsas on uhke po-seerida.

Sulu eripära on arteesiakaevud.

otseses mõttes iga päev, 365 päeva aastas. Mart naeriski, et kui viitsid, siis teed ja annad süüa, kui ei viitsi, siis ikka teed ja annad süüa.

Sulu eripärad külalislahkusest lehmadeni välja

Sissekirjutuse järgi elab Sulu külas hetkel 30 inimest ja lapsi on nende hulgas kuus. Pool elanikest on sisseärännanud, kuid kõik inimesed on Aile sõnul Sulule juurdunud ja külalusesse põimitud. Teiste arvates on siin suur roll just Ailel endal, kes on ääretult külalislahke ja sõbralik inimene. Talle olevat ka raske milleski ei öelda - kui vähegi aega on, tuleb külarahvas igas töös ja toimetuses kaasa. Erinevaid talgutöid on ühiselt tehtud päris palju. Näiteks korrastatud külalplatsi, teeääri puhastatud, puud tehtud, sauna värvitud ja lehti riisutud.

Aile sõnul on neid külas just paras hulk, et jõuab üksteisega suhelda ja rääkida. Seda üksteisega suhtlemist peab ta üheks suurimaks väärtuseks üldse.

Jürgen lisas, et üks juurte tunnetamine avaldab ka mingit mõju, kas ollakse selle paigaga seotud näiteks tänu suvekodule põlvkondi tagasi või ollakse jõudnud juba mõnusalt juurduda. Naabrid on ka parajas kauguses, tuli küll paistab, kuid on piisavalt privaatsust, ja kui tahad seltsi, siis pole ka kaugele minna.

Tühje maju on Sulul vaid paar tükki. Hiljuti osteti Sulul

asuv Haimre mõisa karjalaut ära ja uut elanikel on suured plaanid, kuid üks muinsuskaitse all olev hoone vajab kõvasti aega ja kannatlikkust.

Kunagi on Sulul asunud ka tellisevabrik, paberiveski ja kirik. Jürgeni sõnul on see vaid aja küsimus, kui Sulu oma kivikirve ka üles leiab. Ümberkaudu on neid kiviaegseid asulakohti ju välja tulnud ja pole üldse võimatu, et sellise jõe nii viljakatel muldadel võis mõni asula olla, lihtsalt faktiliselt on see veel tõendamata.

Sulu eripäraks on arteesiakaevud kõigis taludes, mis on väärtus omaette. Puhastatud põhjavesi tuleb ise maapinnale, nii et Viire sõnul on neil kõigil justkui oma nõiakaev õuel. Suur pluss on ka see, et Aile peab väikest lehma, keda lüptakse käsitsi ja kellele ei söödeta tervet Mendelejavi tabelit sisse, nagu Viire sõnas. Aile lisas, et ju on talle see traditsiooniline elulaad niivõrd oluline, et veel ta lehmast loobumisele küll ei mõtle, kliente on tal ka piisavalt.

Kui vaid teed korda saaks

Kuid igal paigal ja külal on peale rõõmude ka oma murekohad. Ja enamasti on need väga sarnased ning ei erine siin teistest ka Sulu. Suurimad mured on ikka seotud interneti ja teedega. Jutte sellest, et maale saab kiirema interneti, on küll olnud, kuid seniajani tuleb Anu sõnul levi mööda maja taga otsida.

Teede kohta sõnas Mart

küll naljaga pooleks, et kui olla kodus, siis ei taha sageli kodunt välja minna, kuna tee on halvas seisukorras, ja kui oled kodunt eemal, siis ei taha koju tulla, kuna tead, et tee on halvas seisukorras. Teel olev killustik kipub ka auto tagumistesse ratastesse lendama, nii et Mardile on töökojas sõna otseses mõttes ämbriga osa sellest teest kaasa antud.

Praegu on tee täitsa läbitav, kuid vahepeal oli aeg, kus tuli läbi Valgu Sulule sõita, kuna otsetee oli liiga kehvast seisukorras. Tõnis sõnas, et nad on ka valla poole pöördunud, allkirju kogunud, kuid sellest ei ole abi olnud. Anu sõnaski, et lihtne on leida vabandusi, kuid tegelikult tuleks otsida võimalusi.

Teehoolduse kohta ei ole Ailel halba sõna öelda, seda tehakse võimaluste piires hästi, kuid ei arvestata sellega, et aastaaegade vaheldumine lõhub teid ja need tolumavad tohutult. Kõigi soov ongi, et Märjamaa vald võtaks eesmärgiks saada kõik valla teed vähemalt tolmuavaks.

Kui jutud kohvi ja maitsva rabarberikoogi taga räägitud said, tegime väikese tiiru küla peal. Haimre mõisa kõrvalmõisa valitsejamaja juures „tervitas“ meid uhke kivist lõvikuju. Renoveeritud muinsuskaitse all olev mõisahooned on aga veelgi uhkem. See kaunis mõisahooned on hetkel müügis. Kohe kõrval asuv Silla talu on hiljuti müüdnud ja loodetavasti moodustavad need hooned ja ka nende omanikud tulevikus mõnusa koosluse.

Üle jõe asub kohe Mardi ja Viire pere talu, kus nad peavad kanu. Ja neid on palju, 751 on noori kanu ja vanemaid on umbes 500. See on ikka päris vägev vaatepilt korraga nii suurt hulka kanu näha. Ühes ruumis on neil noored, alles munemist alustavad kanad, teises ruumis on aga juba munevad kanad, kuked ja ka kalkunipaar. Näeme ära ka selle, kus kanad munevad, kuidas munad sealt karpidesse jõuavad.

Õues tiigi peal elavad neli hane ja kaks parti, kes uhkelt kohale ruttavad, kui peremees neile süüa tahab pakkuda. Oma osa nõuab ka kass ja paar

haugatust teeb koer, kui tema valvatavale uksele liiga lähedale liigume.

Talust üle tee asub aga külalplats, kus uhkeks ehteks on küla kivi. Kohe platsi kõrval asuva silla kohta rääkis Aile, et selle kordategemisest saab sügisel kuus aastat ja jõel olnud kunagi ka koolmekoht.

Sulu on kaunis küla, kus on palju, mida vaadata, ja üritusi, millest osa võtta. Sealne külarahvas, eesotsas külavanemaga, on ääretult soe ja südamluk. Saaks veel vaid need teed ja internetiühenduse korda, oleks tegemist täiesti ideaalse elukeskkonnaga.

Sulu külamaja oli kogunenud päris arvestatav hulk rahvast, nende hulgas ka kaks kuuest külas elavast lapsest.

Marika Jahilo tahab kodukandi ellu panustada

Marika Jahilo.

Aprilli lõpus toimunud Kohila volikogu istungil valiti uueks vallavanemaks Uku Torjus, kelle kõrval oli teine kandidaat Marika Jahilo valimisliidust Parem Kohila. Oma eluga on Marika jõudnud sinna punkti, kus ta tahab rohkem Kohila kui enda kodukandi arengusse panustada.

Tal on selleks palju ideid ja mõtteid, mõned neist näivad ehk küll esmapilgul utoopilised, kuid kui võtta abiks Marika kogemused turunduses ja diplomaatias, on kõik võimalik. Vähemalt intervjuu ajal joonistus juba silme ette pilt Kohilast, mis on saanud veelgi atraktiivsemaks kodupaigaks just lastega peredele, kui see juba niigi on.

Helerin Värönen

Kohtusime Marikaga tema isakodus Kohilas, mis pärast isa lahkumist on jäänud tema perele. Kogu elamine on ehe ja ehtne nõukaaegne elamu, mida Marika plaanib renoveerida endale päris koduks, kuid niimoodi, et sealsed mälestused ja isa hing sinna alles jääks.

Alustame juttu vallavanemaks kandideerimisest. Marika

on ka korra varem vallavanemaks kandideerinud ja plaanib seda teha veel kolmandatki korda. Nüüd, teine kord kandideeris ta selleks, et pakkuda võrdlusvõimalust ja näidata, et valimisliit ikka tegutseb. Paar nädalat kogus ta mõtteid ja sõnas selle kohta, et tore on küll mõelda, et mis ja kuidas võiks Kohilas olla, kuid kui ta hakkas mõtlema vastutuse rollist lähtuvalt, läksid mõtted palju konkreetsemaks.

“See oli mulle endale hästi kasulik kogemus, sain mõtteid

Foto: SIIM SOLMAN

korrastada, pidada teistega nõu ja teha väikese esinemisproovi. Üks kirjanik on öelnud, et seda, mis tegelikult meeldib, on raske varjata. Ja vist nii ongi, ma ise tundsin Kohilast rääkides äkitselt, et tegelikult ma hullult armastan seda kohta,” sõnas Marika. Ta on Kohilas sündinud ja tema vanemad sattusid Kohilasse selletõttu, et nad olid Siberisse saadetud ja tagasi tulles ei lubatud neid enam Tallinnasse.

Kuigi Marika on diplomaat Peep Jahilo naisena elanud palju

Euroopas ja töötanud Tallinnas, ei ole ta Kohilast kunagi päriselt lahkunud ja isakodu on alates selle valmimisest olnud koht, kus veeta nädalavahetused ja pühad. Ka tema nelja lapse suved on suures osas just seal jõeäärse majakeses möödunud.

Enne valimisliiduga liitumist ei olnud Marika Jahilo Kohila ellu väga palju panustanud. Oli küll MTÜ Kapa-Kohila, kus ta 15 aastat tagasi tegutses. “Aga nüüd on elus juba nii palju tehtud ja vanus on selline, et hakkad mõtlema, mis sinust järele jääb. Sa võid olla väga edukas Postimehe reklaamidirektor ja töötada leht üles, olla reklaamituru liider toredate klientidega ja kõik on suurepärase, aga kui sa seda 10-12 aastat teed, siis tajud, et see on nagu sinu jaoks ammendunud,” rääkis naine.

Turundusmaastik on talle läbi ja lõhki tuttav, kohati lausa *deja vu* tunnet tekitav ning aina enam mõtleb naine selle peale, et tahaks reaalselt elu parandada. Ja elu on talle kaardid kätte mänginud täpselt nii, et seda võiks teha Kohilas.

Viimane lähetus koos abikaasa Peebuga oli Marikal Hollandisse, kust nad pärast viit aastat naasid 2017. aasta suvel. Selleks ajaks oli ta isa jäänud dementseks, ning Marikal ei olnud ühtegi mõtet, mida oma eluga edasi teha. Alevi peal nähtud tuttavad aga kutsusid ta valimisliitu ja ta oli nõus. Marika nendib küll, et eks õppida on tal veel palju, kuna enamasti on ta ju töötanud erasektoris, kus on teised mehhanismid ja reeglid olnud. Kuid ta tunneb, et praegu justkui läheksid pusletükid aina enam paika.

“Ma olen hea meelega nõus oma elu nüüd tihedamalt Kohilaga siduma. Kui ma ei saa vallavanemaks, siis ma teeks hea meelega siia mõne restorani, kohviku, väikse hotelli või disainikeskuse,” rääkis Marika, kes unistab ka keraamikagalerii loomisest.

Seoses kunstiga meenutas Marika, et kui ta koos abikaasaga läks välislähetusele Norrasse, tellis ta Kohila tekstiilikunstnikult Ehalill Hallistelt kaasa vaiba, mis meenutaks talle alati kodukanti Kohilat ja käiks temaga kaasas. Ehalill valmistaski talle imeilusa sügisese jõe ja punaste vahtratega vaiba. Sellest vaibast sai aga suurepärase vahend rääkimaks selle abil eesti rahva lugu neile, kes residentsis külas käisid. Nii et lisaks sellele, et tegemist oli killukesega kodust, mis alati Kohilat meenutas, sai Ehalille vaibast vahend Eesti turundamiseks ja tutvustamiseks.

Kui unistada, siis suurelt

Kui aga esile tõsta seda, mis praegu Kohilas eripärast on, toob Marika välja, et Kohila on hea näide, kuidas ühendada tööstus alevikuga. Ajalooliselt vabriku juurde tekkinud alev on alles viimase paarikümne aastaga muutunud linnalähe-

daseks elamurajooniks, kus on rohelust, hea infrastruktuur, lasteaiad ja koolid. “Praegu ma turundaks Kohilat eelkõige kui elupaika. Samas ei välistaks ka tööstust. Meil on siin tööstuspargis veel krunte, mis ootavad ettevõtjaid.”

Kuid Kohila probleem on uute kortermajade puudus. Marika sõnas, et näiteks Sakus ehitatakse aina väikseid kortermaju juurde. Kohilas aga ei nähta veel sellist perspektiivi, et samasuguseid maju sinna ehitada. Naine aga usub, et see on vaid aja või veenmise küsimus, kuni need kortermajad ka Kohilasse tulevad. See tooks inimesi juurde ja seeläbi kasvaks maksubaas, millega annaks omakorda parandada teenuseid. Näiteks kaubanduses on Marika sõnul probleem leida Kohilas poodi, kust osta riideid ja jalanõusid, eriti nädalavahetusel. Hollandis on väikelinnades olemas butiigitanavad, kus on esindatud tuntud kaubamärgid, kuid poed on hästi väikesed. Marika unistustes on ka Kohilas kunagi selline butiikide ja kohvikute tänav olemas.

Üheks utoopilisena näivaks unistuseks on tuua Eesti Laulu poolfinaal Kohilasse. On ju Raplamaalt sirgunud mitmeid kuulsaid muusikuid ja Kohila tahtnud olla laulupealinn. Sobiv koht spordisaali näol on olemas. Mõte igatahes on vägev ja teostumiseks idanema pandud. Eks aeg näitab, kui viljakale pinnasele see langenud on.

Kindlasti tahab Marika tuua Kohilasse mõne suvelavastuse, mis aitaks ka Kohilat rohkem pildile tuua. Looduse abil ei ole mõtet Kohilat turundada, leiab ta, kuid sellele võiks küll rõhuda, et inimesed rohkem väljas liiguksid. Ja selles valdkonnas on tõeliselt eesrindlikud Kohila lasteaiad. “Eriti Sipsik, mida veab Kristina Mägi, ta teeb lausa revolutsiooni Eesti mõistes oma õuesõppega ja mängudega,” sõnas Marika ja lisas, et sellise eluterve lähenemisega on nad teistele lasteadeadele eeskujuks. Näiteks Norras, kus ta on elanud, väärtustatakse väga looduses olemist, matkamist ja ka lapsed veedavad lasteaias suurema osa ajast väljas ja metsas, olenemata ilmast.

“See hoiak ja mõtteviis, harjutada metsas käimist ja olemist, oli hästi vahva ja minu arust Kristina teeb sedasama Kohilas. Ma hullult julgustan ja toetan seda. Me oleme metsarahvas ja Eesti lastel peaks olema inimõigus kasvada sellis-

tes lasteaedades. Lastega pered peaks elama üldse Tallinnast väljas, sest et laste elukeskkond on tõeliselt parem, kui neil on koht, kus olla.”

Näidata, kuidas Kohila mõtleb ja tegutseb looduslähedaselt ja keskkonnateadlikult, võiks olla Marika aravates küll üks Kohila turundustalasid. Ja see mõtteviis võiks kanduda veelgi edasi, Kohila võiks muutuda näiteks esimeseks vallaks, mis oma jäätmed korralikult ära sorteerib.

Kui lasta mõtted lendu ja unistada, võiks kümne aasta pärast Kohilas peale uute (lastesõbralike) kohvikute ja poodide olemas olla ka spaa. Ja miks mitte selleks ära kasutada mõnd mõisat. Niimoodi kahepeale mõtteid vahetades jõudsime ka mõttele, et Raplamaa mõisaid saaks ideaalselt turundada rattaturismis. Enamasti on vahemaad mõisast mõisani lühikesed ja vähese liiklusega. Näiteks Valga taga Kassiratta külas on Marika kohanud Hollandi pensionärist jalgratturite punkti. Kuid selleks, et saada selliseid punte meie mõisaid niimoodi külastama, oleks vaja kedagi, kes oleks turunduskoordinaator; arusaamist, et kõik ei pea olema alati tohutult ülevuntsitud, et seda teistele näidata, ja mitmekeelseid silte. “Mõisad on meie eripära ja Raplamaa võiks selle välja mängida raudselt.”

Marika unistustes on kümne aasta pärast Kohilas olemas ka kultuurikatel, milleks tema arvates sobib ideaalselt vana vabriku üks ruum. Neid kohti, millest midagi arendada, on Kohila vallas mitmeid ja unistada ikka tasub, mõned mõtted siis ka realiseeruvad. “Ega raha ole maailmast ära kadunud, lihtsalt tuleb leida need õiged inimesed, kes oleks nõus siia tulema ja panustama. Ja kui juba paar ägedat inimest on, kellel klapi ja kes hakkavad tegutsema, siis tulevad teised ka kaasa. Hea on hästi nakkav ja me näeme seda heakorras. Kui keegi teeb oma aia hästi ilusaks ja korda, siis ühel hetkel teeb naaber ka, ta ei taha ju kehvem olla,” sõnas Marika.

Selleks aga, et saada aina rohkem inimesi Kohilasse elama, on võtmeküsimus teede olukord ja internet. Kui need on korras, annab juba see inimestele signaali, et Kohila valda on hea kodu rajada. Marika tõdeb rõõmsalt, et seda on küll aina enam näha, kuidas inimesed loovad maailma paremaks ning tunnevad elamisest siirast rõõmu. See hea energia ja tegutsemine peab tulema aga sujuvalt ja iseenesest, kogukonda ei saa valla poolt survestada või sundida midagi tegema. Kuid vald saab tunnustada näiteks parimaid teenindajaid.

Näitena toob Marika tema algatatud reklaamikonkursi Postimehes, mis edendas ja haris turundusmaastikku.

Reklaamistandardid tõusid konkursi tõttu igal aastal ja sellist standardite tõstmist võiks tema arvates rohkem kohata ka Kohilas, just teenindussektoris.

“Maakohas ei tohiks olla sellist krampis, puist viisakust, see peaks olema just hästi soe. Siin võiks olla veel parem teenindus kui T

allinnas ja selle võiks välja mängida meie eeliseks niimoodi, et juba selle teeninduse pärast tuldaks siia. Paljud asjad ei nõua raha, kuid võivad teha elu palju paremaks. Pehmeid väärtusi tuleks rohkem esile tõsta,” rääkis ta ja lisas, et praegune olukord poliitikas on paljuskki tekkinud just sellest, et väga vähe on poliitikas naisi, kes pehmeid väärtusi esile tooks. Naised on palju koostööaltimad, märkavad teisi väärtusi, oskavad rohkem sidustada ja kui ollakse veel ema, on naisel oskus ka arvestada erinevate huvidega ja ta on leidlikum.

Kaks erinevat kogemust teineteist täiendamas

Turundusega on Marika seotud olnud aastast 1997, mil ta tuli välislähetuselt Londonist ja sai Postimehe reklaamidirektoriks. Esimene välislähetus andis sellele ametikohale kandideerimiseks tohtu elukooli ja vajalikud kogemused. “See, mida me õppisime Londonis kahe aastaga, pani aluse kõigele. Diplomaatilisest elust olen saanud selle julguse, mida olen saanud turunduses rakendada, oskuse ja julguse suhelda ja olla inimeste vastu kena.”

Järgmisele lähetusele Norra minnes avastas Marika, et neid teadmisi, mis ta on saanud reklaamis ja turunduses, saab ta omakorda ära kasutada abikaasa töös. Tema ülesandeks oli ju promoda Eesti riiki, nii et oma sõnumid tuli hoolega formuleerida, üles leida need n-ö maasikad, mis meie riiki iseloomustavad. Kuid samuti tuli õppida keerulistes olukordades vastama. Marikal ei unune ialgi õhtusöök Norra kuninga juures, kui kroonprints Haakon küsis talt Ida-Virumaal leviva aidsi kohta ja et mida riik selle peatamiseks teeb. “Sellises rollis pead vastutama kõige eest, mis sul riigis on. Riigi häbiplekk jääb ka sinu peale,” sõnas Marika.

Kümme aastat korraldas naine ka saadikute abikaasadele kord aastas koolituspäeva, just selleks, et osata sellistes olukordades käituda ja õppida üksteist tundma. Selle eest sai ta eelmisel aastal välisministeeriumilt hõbemärgi.

Marika on rõõmus, et ta on saanud kahte nii erinevat kogemust, diplomaadi abikaasa rolli ja turundust omavahel täiendada. Nüüd ootab ta huviga, kuidas need kogemused poliitikasse niimoodi üle kanda, et neist Kohila ellu panustamisel kasu oleks.

Üheks utoopilisena näivaks unistuseks on tuua Eesti Laulu poolfinaal Kohilasse. On ju Raplamaalt sirgunud mitmeid kuulsaid muusikuid ja Kohila tahtnud olla laulupealinn. Sobiv koht spordisaali näol on olemas. Mõte igatahes on vägev ja teostumiseks idanema pandud.

SUURIM TARBESÕIDUKITE VALIK EESTIS

Ametlik esindaja Iv Pluss AS

Iv Pluss AS Pärnu mnt 556, Laagri
677 9060 myyk@ivpluss.ee
teenindus@ivpluss.ee www.ivpluss.ee

IVECO

Iv Pluss AS
Iveco esindaja aastast 1993

Nurmenukutalgutel osalesid nii väikesed kui ka suured teadlased

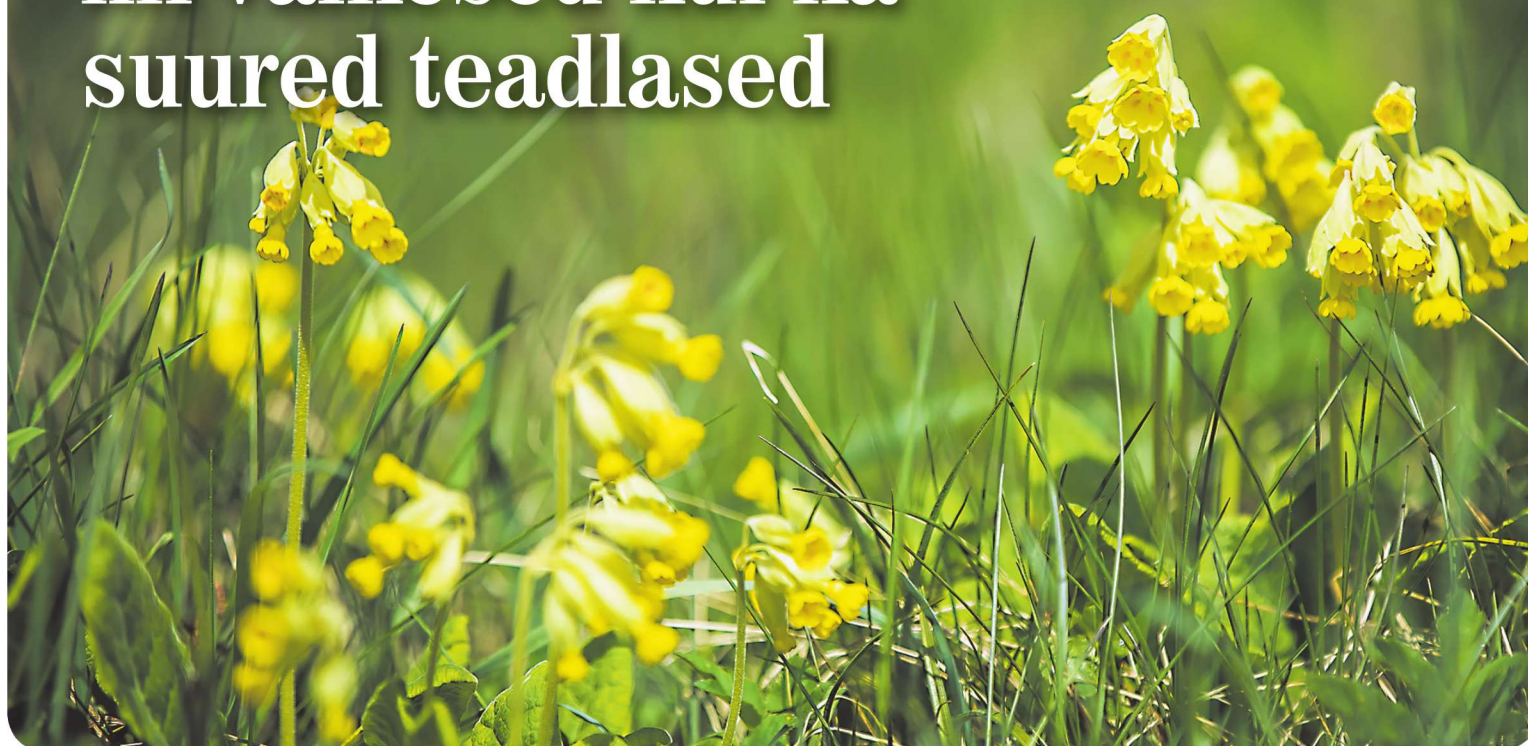

Foto: SIIM SOLMAN

Selleaastase "Teeme ära" talgute käigus viidi Tartu Ülikooli teadlaste ja Eestimaa Looduse Fondi eestvedamisel läbi nurmenukutalgud „Eesti otsib nurmenukke!“.

Mari Tammar

Ettevõtmine oli selleks, et koguda nurmenukkude paarinädalase öitsemisaja jooksul üle kogu Eesti olulisi andmeid, mida saaks kasutada teadustöös. Oma panuse teadusesse said anda kõik huvilised. Raplamaal oli kokku 25 registreeritud nurmenukutalgut.

„Kuna meile kõigile tuttav kevadlill nurmenukk on selline eriline taim, millel isegi palja silmaga on võimalik öie järgi geenitüüpi eristada, aitab see lill meie teadlasi olulise eesmärgi saavutamisel: hinnata Eesti looduse tervislikku seisundit, liikide ja elupaikade käekäiku,“ selgitas talguleht ettevõtmise tausta.

Talgul osalemiseks mingeid erilisi eelteadmisi vaja ei olnud. Vaatluse läbiviimiseks oli vaja silmata ühes kasvukohas saja taime öisi ning märkida nutiveebi abil, kas tegu on S-tüüpi või L-tüüpi nurmenukuga. Talgute veebilehel olid üleval abistavad pildid, milline näeb välja S- ja

milline L-tüüpi öis.

Talgute käigus käisid nurmenukke määramas ka Rapla gümnaasiumi 10. klassi õpilased. Juhendaja Liis Teubneri eestvedamisel hindasid 20 bioteaduste valikaine õpilast Rapla surnuaia vastas asuval niidul kasvavaid nurmenukke. Kokku jõuti vaadelda ligi 600 taime, millest 45% oli L-tüüpi ja 55% S-tüüpi. „Tutvustasin õpilastele tunnis, mis ettevõtmisega on tegemist ja küsisin, kas nad tahaksid nurmenukke määrama minna. Nad vastasid, et tahaksid küll. Enne kui me hakkasime taime määrama, jagasime alad ära, et õpilased ei vaatlaks samu nurmenukke. Samuti palusin esmalt igaühel leida ühe S- ja ühe L-tüüpi öie, et veenduda, et õpilased need ära tunnevad. Enne olime tunnis vaadanud ka slaide,“ rääkis juhendaja Liis Teubner.

Päeval, kui nemad nurmenukke määramas käisid, oli sadanud vihma, ent nende kohale jõudes oli vihm lakanud ja õpilased

valmis vaatlust tegema. Üks õpilastest tegi nurmenukuvaatlust iseseisvalt ka Märjamaal. Tema oli leidnud vastupidi just L-tüüpi öisi rohkem.

Talgutest võtsid osa ka Kaiu põhikooli esimese klassi õpilased. Kuna 4. mail olid nurmenukkude öied veel kinni, vaatlusid pisikesed teadlased öisi 9. mail. Õpetaja Mariika Hõbemäe ütles, et ta poleks arvanudki, et nii hästi läheb. „Mõned õpilased olid endale öite erinevused väga hästi selgeks teinud,“ ütles Hõbemäe. Kaiu põhikooli 11 esimese klassi teadlast vaatlusid nurmenukke kooli ümbruses. Nemad määrasid nurmenukke kõik koos ja leidsid kokku 156 taime, millel oli rohkem S-tüüpi öisi. „Kõik said selgeks, mis nende kahe öie erinevus on,“ rõõmustas õpetaja.

Enne talgutele minekut olid nad tunnis lugenud ka Kristina Ruderit ja Jaanus Vaiksoo lugusid, mis rääkisid nurmenukust. „Seda nurmenukutalgut sai väga hästi tunnis teiste teemadega seostada ja see oli ka lastele tore vaheldus,“ ütles Hõbemäe.

Lisaks Rapla gümnaasiumi ja Kaiu põhikooli õpilastele vaatlusid nurmenukke ka näiteks

Kehtna, Hagudi, Alu ja Eidapere õpilased, samuti paljud täiskasvanud maakonna eri piirkondades.

Kogutud info läheb Tartu Ülikooli botaanikaosakonna teadlastele, kes selle põhjal täpsamad järeldused teevad. „Kuna nurmenuku näol on tegemist mudeltaimega, saab tema põhjal teha üldisemaid järeldusi niidutaimede käekäigu kohta. Tartu Ülikooli teadlastel on esimeste järeldustega plaanis välja tulla juunikuus, aga tegelikult tegelevad teadlased nende teemadega pikemalt,“ selgitas Laura Oro Eestimaa Looduse Fondist, mis kogutud andmetest edasi saab.

Kuni nurmenukud öitsevad, saavad kõik huvilised katsetada S- ja L- tüüpi öite määramist.

L-tüüpi öis.

S-tüüpi öis.

Mis on igaühe loodushoid?

Vivika Veski

Algas looduskaitsekuu, mille teema on seekord „Igaühe loodushoid“. Ma arvan, et see ei tähenda seda, et igaüks võtab nüüd plakati pihku ja läheb tänavale nõudma, et kliima soojenemine tuleb peatada. Ega ka seda, et kirjutame nüüd kõik uuele keskkonnaministrile kurja kirja. See on pigem see koht, kus loodushoid võib muutuda natuke ebamugavaks, kõige otsesemas mõttes, füüsiliselt. Kus tuleb minna natuke rohkem „õue“, kui me harjunud oleme. Ja mitte hooldatud loodusrajale kõndima, vaid tööd tegema. See on koht, kus võib-olla tuleb loobuda oma moodsast klanitud siledast maailmast. Lasta sellest lahti.

Lahtilaskmise väljendit kasutab Viio Aitsam tasakaalu loos. See on aed, millega vähemalt esialgu ei võida kauni kodu konkursil auhinda. Samuti tuleb seal päris palju füüsilist tööd teha. Umbrohtorjehand ei rohi seal su eest. See on nagu keskkonnahoidliku koristamisega – ei ole nii, et mingi kemikaal ise lööb platsi puhtaks, vaid tuleb küürida ja nühkida.

Aias aga, erinevalt tubadest, tuleb sulle ka loodus ise appi. Just nagu muinasjutus tõttavad mingil hetkel kohale väikesed olendid, kes aitavad korda luua. Selline elurikas aed on üks võimalus ise loodust hoida.

Mis seal salata, ka kõige suuremale loodusesõbrale meeldivad mõned liigid rohkem kui teised. Näiteks Kohila vald on hakanud moodustama kohalikku looduskaitseala mitme liigi kaitseks, aga samas kutsus välja asjatundjad tõrjuma alevi pargist künnivareseid. Samas pole selleski ju midagi halba, kui teha seda nii, et linnud leiavad hea pesitsuspaiga kusagil mujal.

Igaühe loodushoid algab õigupoolest vist sealt, kus sa mõistad, et elad selle loodusega koos, mida kaitsed, ka linnas ja alevis. Sealt, kui sa tõepoolest hoolid neist liikidest, mida kaitsed, mitte ei tee seda sellepärast, et looduskaitseaktivist olla on äge ja lastelastele tahaks ka midagi jätta.

Kõnnumaa kaitse-eeskiri sai uueks, kuid erimeel kestab

Raplamaa mägesid hõlmav Kõnnumaa maastikukaitseala sai uue kaitse-eeskirja, mida koostati peaaegu viis aastat. Huvirühmadest on uue eeskirjaga kõige enam rahul maausulised.

Vivika Veski

Kõnnumaa maastikukaitsealale jäävad Raplamaa suurimad mäed – Paluküla ja Keava. Samuti hõlmab kaitseala mitut raba, Loosalu järve ja pakub elupaika reale kaitsealustele liikidele. Eelmise keskkonnaministri Siim Kiisleri ettepanekul kiitis hiljutine valitsus aprilli lõpus uue kaitse-eeskirja heaks. Peamiste muudatustena laiendati Natura metsaelupaigatüüpide kaitseks olemasolevaid sihtkaitsevööndeid ning tsoneeriti Paluküla Hiimägi piiranguvööndist sihtkaitsevööndisse ehk muudeti kaitsekorda rangemaks. Paluküla Hiimäe sihtkaitsevööndi loomise ettepaneku esitasid Taarausuliste ja Maausuliste Maavalla Koda ja Paluküla Hiimäe Hoiu Seltsing.

„Hiimäe mets peaks nüüd kaitstud olema, loodetavasti ka üksikpuud. Selle eest peab olema tänulik,” ütleb maausuliste ühingu esindav Arvi Sepp. Veel arvestati nende ettepanekuga tuua rahvaürituste kooskõlastamist vajavate inimeste arv sajalt viiekümnele ja keelata raie Paluküla Hiimäel täielikult.

Kunstlumi tuleb, rahvuspark mitte

Lisaks esitasid ettepanekuid Tarsi talu, Kehtna vallavalitsus ning veel mõned talud ja eraisikud.

Keskkonnaameti kaitse planeerimise büroo juhtivspetsialist Põhja regioonis Riina Kotter tõdeb, et 2015. aastal algatatud Kõnnumaa maastikukaitseala kaitse-eeskirja muutmine kujunes tavapärasest pikemaks. „Kaitse-eeskirja koostamine eeldab kõigi huvigruppidega arvestamist ja Keskkonnaamet tegi pingutusi, et saavutada Paluküla Hiimäe tuleviku osas kõiki osalisi arvestav kokkulepe,” ütleb ta.

„Kohalike erimeelsused Paluküla Hiimäe kaitsmise teemal on kestnud aastaid. Ühelt poolt on Hiimägi oluline puhke- ja sportimisala, kus soovetakse korraldada spordiüritusi ja arendada puhkevõimalusi. Teisalt leidub huvigruppe, kes on seisukohal, et ajalooline looduslik pühapaik peaks olema täiesti puutumatu. Uus kaitse-eeskiri teeb kompromissi: lubame alal küll rahvaüritusi korraldada, kuid piirame tegevusi, mis ohustavad pinnavormi ilmet, näiteks ehitamist ja metsamajandamist.”

Arvesse ei võetud maausuliste ettepanekut keelata kunstlume tootmine Palukülas, kuna Keskkonnaamet leidis, et see ei ohusta kaitse-eesmärke.

„Kunstlumevee mäele transpordiga, kunstlume tootmise ja levitamise Hiimäel me nõus ei ole. See oleks vastuolus loodusliku pühapargiga ning kahjustaks tõenäoliselt

ka mäekülge, mis on kaitsealune niiduelupaik,” ütleb Sepp. „Kunstlumi sulab hiljem kui looduslik lumi, seetõttu on taimede kasvuperiood lühem ja see võib mõjutada taimekooslust ning suuremad sulamisveed viia mullast toitaineid. Ka kaitse-eeskirja ekspertiis soovitas sihtkaitsevööndis kunstlund mitte kasutada, viidates erosioonile ja võimalikule kunstlume sulamisvete mõjule. Sporditegevused võiksid säilida praeguses mahus, nii et pühapaigas saab suusatada siis, kui on suusailma.”

Raplamaal tuntud mesinik ja loodusväärtuste eest seisja Eha Metsallik esitas eelnõusse ettepaneku moodustada Kõnnumaa põhjal Raplamaa rahvuspark, mida aga Keskkonnaamet ei toetanud.

Turritav nael ja valitseja luba?

Kaheksa ettepanekut esitas Tarsi talu peremees Illar Olesk, kes on ühtlasi Linnaaluste külavanem ja Kehtna vallavolikogu liige. Näiteks leiab Olesk, et Hiimäe sihtkaitsevööndi loomine pole looduskaitse seisukohalt põhjendatud.

„Kui esitada küsimus, mis siamaani halvasti oli, ütlevad nad, et ei olnudki. Miks siis on vaja muuta? Kaitsealal oli toimiv kaitse-eeskiri. Miks oli vaja uut?” imestab Olesk.

Olesk peab naeruväärseks ka punkti, mis lubab rajatiste igapäevast hooldust vaid kaitseala valitseja ehk Keskkonnaameti nõusolekul. „Kui lähen rabasse matkama ja näen, et praht on maas, kas siis pean Keskkonnaametilt luba küsima see üles korjata?” küsib Olesk. Ta leiab ka, et näiteks laudteede pisiparandus peaks olema lubatud ilma kooskõlastuseta, sest sageli tuleb asendada vaid mõni laud või lüüa sisse väljatulnud nael.

Kehtna vald pole piirangutega rahul

Kaheksa ettepanekut esitas Kehtna vallavalitsus, millest neljaga Keskkonnaamet ka arvestas. Ometi pole Kehtna vald uue eeskirjaga rahul ega soovi oma seisukohta rohkem kommenteerida, kuna on seda juba varem teinud. Ka Kehtna vald ei soovinud Hiimäele sihtkaitsevööndit, samas tegid nad ettepaneku lubada lage- ja turberaiet kõigis Kõnnumaa piiranguvööndites.

Keskkonnaamet vastas aga, et pinnavormide senise maastikuilme säilitamiseks on oluline mitte lubada Keava ja Paluküla piiranguvööndites uuendusraieid, mis tekitavad maastikupildis lagedaid alasid.

Foto: SIIM SOLMAN

Kõnnumaa maastikukaitseala

Kehtna ja Rapla vallas paikneval Kõnnumaa maastikukaitsealal kaitstakse rabasid ning nendega piirnevaid looduslikke ja poollooduslikke kooslusi, pinnavorme ja maastikuilmet, elustiku mitmekesisust ja kaitsealuseid liike ning ajaloolis-kultuurilise väärtusega objekti Paluküla Hiimäge.

Kaitseala pindala on 6054,5 ha. Eeskirja muutmise suurenese see 310,9 ha võrra, millest 283,2 ha moodustab kaitsealaga liidetav Kõrgemäe hoiuala.

Kaitsekorra väljatöötamisel on arvestatud kaitseala tsoneeringu ja kaitse-eeskirja kohta koostatud eksperdiarvamust: Lauri Klein, Uudo Timm, Piret Kiristaja, OÜ Tirts & Tigu, 2012. Kaitse-eeskirja avalikku arutelu peeti kolmel korral, viimati juunis 2018 Lelle rahvamajas. Lisaks toimusid mitmel korral kohtumised kohaliku omavalitsuse ja maausuliste esindajatega. Kaitseala asub Kehtna vallas Lalli, Lau, Linnaaluste, Ohekatku, Palasi ja Palukülas ning Rapla vallas Vana-Kaiu külas.

Allikas: Keskkonnaamet

Kohila vald tahab luua Pihalis looduskaitseala

Vivika Veski

Kohila vallavalitsus on algatanud Pihali külas kohaliku looduskaitseala moodustamise, et kaitsta piirkonda kaevandamise eest.

Eelmise aasta lõpus saatis Pihali küla elanik Kohila vallavalitsusele avalduse võtta piirkond Vardi metskonnas, kuhu osaühing Sokkel Holding taotleb maavara geoloogilise uuringu luba, looduskaitse alla, kuna kohalikud on seal näinud erinevaid kaitsealuseid loomi-linde ja taimi. Lisaks avalduse saatjale olid sellele alla kirjutanud veel mitu külaelanikku.

Kohila vallavolikogu Sokkel Holdingu uuringu taotlusega ei nõustunud, vaid hoopis otsustas delegeerida Kohila vallavalitsusele kohaliku looduskaitseala algatamise Pihalis.

Valla keskkonnanõunik Nele Lei-

taru räägib, et kaitseala moodustamine on nüüd algatatud ja järgmisena tuleb tellida sellele ekspertiis, mis kinnitaks kohalike väiteid, et seal on tõepoolest olemas liigid, kes vajavad kaitsmist. „Nende liikide elupaigad, kes on Eestis kaitse all, tuleb kaardile kanda,” selgitab Leitaru. Praegu on piirkonnas kaardile kantud harivesilikud ja rabakonna elupaigad ning need on ka taotletavast uuringualast juba välja lõigatud.

Kuna Kohila vald praegu niikuinii koostab üldplaneeringut ja selle keskkonnamõju strateegilist hindamist ning selle jaoks tuleb tellida erinevaid uuringuid, on nad otsustanud viia Pihali kaitseala ekspertiis läbi üldplaneeringu protsessi käigus.

Piiranguvööndis on lageraie lubatud hall-lepikutes ühe hektari suuruse langina, turberaie kahe hektari suuruse langina. Ohekatku piiranguvööndis on lubatud turberaie, kuid mitte lageraie.

Nii Kehtna valla kui ka Raplamaa Omavalitsuste Liidu (ROL) seisukohta väljendas kiri, mille Rapla Maakonna Turvalisuse Nõukogu saatis Keskkonnaametile eelmisel suvel.

„Karmimate piirangute kehtestamine ei teeni rahva huve. Kõnnumaa maastikukaitseala ja olemasolev piiranguvöönd on piisav kitsendus Hiimäe ja Reevimäe kaitsmiseks. Selline kaitsenõuete tase võimaldab ühtlasi ka kogu Rapla maakonnale vajaliku puhkemajanduse ja turvalise sporditegevuse arendamist,”

seisab seal.

Kehtna vallale kuulub Paluküla piirkonnas kaks katastriüksust, millest üks on ligikaudu 103 ja teine kuus hektarit suur. Kui nendel muudetakse kaitsereežiimi, siis näiteks eramaale jäävalt sihtkaitse režiimiga alalt ei laeku enam vallale ka maamaksu.

Keskkonnaamet alustab juba sel aastal Kõnnumaa loodusala, sealhulgas Kõnnumaa maastikukaitseala kaitsekorralduskava ajakohastamist. Selle koostamise ajal analüüsitakse ka soolade loodusliku veerežiimi taastamistööde vajadust. Kotter kinnitab, et veerežiimi taastamistööd planeeritakse kaitsealadel riigimaadel, tööde käigus jälgitakse, et veerežiimi muutused ei mõjutaks eramaid.

AVASTA JÕGEVAMAAD

ILMUB: RAPLAMAAL, VÕRUMAAL, LÄÄNEMAAL, SAAREMAAL JA JÕGEVAMAAL

Suvi pakub Jõgevamaal nii põnevat vaatamist kui ka huvitavat tegemist

Eelseisvad suvekuud pakuvad Jõgevamaal vaatamiseks ja kuulamiseks palju erinõoli kultuurisündmusi. Neist on oodatud osa saama inimesed nii kodumaakonnast kui ka kaugemalt. Põnevate kultuuriürituste hulka mahub traditsioonilisi ettevõtmisi ja samas ka uusi algatusi.

TIIT LÄÄNE

Suvised hooaja avataktiks on Jõgevamaa tantsupidu, mis toimub juba 8. juunil Sadalas. Pidu kannab seekord nime „Ega hää sõna konti murra“.

Jõgevamaa üheks firmamärgiks on olnud südasuvine, juuli viimasel nädalavahetusel toimuv mootorratturite kokkutulek Jõgevatreff, mida korraldatakse juba aastast 1992. Nagu ikka püstitatakse laager kauni Kuremaa järve äärde, kus igal öhtul esinevad bändid ja DJ. Lisaks toimub arvukalt võistlusi. Kulminatsiooniks on kahtlemata aga mootorratturite paraadsõit Palamusele.

Teiseks Kuremaal toimuvaks suursündmuseks on kahtlemata 12. Küüslaugu Festival. Nagu kinnitab festivali peakorraldaja Raul Soodla, müüakse laadal eestimaist käsitööd ja toitu. Ja kindlasti ei puudu erinevates variatsioonides küüslauguteemane

kaup. Esinduslik on ka festivali kultuuriprogramm. „Raske isegi öelda, kes on meil seekord peaesineja. Kas see on Karl Madis ja Karavan, või Sünne Valtri või hoopis keegi kolmas,“ arutleb Soodla.

Peipsi piirkonnas on suvekuude tippsündmuseks Avinurme tünnilaat, mis traditsiooniliselt toimub jaanilaupäeval.

„Siinses piirkonnas on see isegi aasta tippsündmus, milleks valmistatakse terve aasta. Kui üks laot lõppeb, algab ettevalmistus järgmiseks,“ kinnitab aastaid tünnilaada korraldusmeeskonda kuulunud praegune Mustvee vallavolikogu esimees Aivar Saarela.

Tema sõnul on huvi laada vastu püsinud aastaid stabiilselt suur. „Kauplemiskohad on meil sisuliselt paigas juba veebruariks, nii et eraldi me müügitööga tegelema ei pea.“ Tegemist on Eesti ühe suurima maapiirkonnas toimuva laadaga, kus

Nagu ikka põrisedavad juulikuus Jõgevamaal tsiklid.

FOTO: PRIIT PAPPEL

põhirõhk on puitkäsitööl. Lisaks laadakauplejatele on vaatamiseks erinevaid väljapanekuid ja näitusi ning kavas on mitmekesine kultuuriprogramm.

Samas ootab suvel ees tihe kultuuriprogramm ka Peipsi järve kallastel. Juba 13. juulil

toimub Peipsi järvefestival, mis on mööda Peipsi sadamaid järve põhjaotsast lõunasse kulgev kultuuriüritus, millega näidatakse külalistele Peipsi järve tavapärasest põnevamal moel. 19. ja 20. juulil toimuvad aga Kasepää laululaval vabaõhukontserdid

„Peipsi Romantika“. Kahel suveõhtul toimuvad otse Peipsi järve kaldal põnevad kontserdid, kus astuvad üles Eesti tuntud muusikud.

17. augustil toimub aga samas Kalevipoja kala- ja veefestival ning suvehooaeg lõpetatakse

nädal hiljem teist korda toimuva „Peipsi Toidu Tänavaga“, kus Vasknarvast Saaboldani pakuvad erinevad toitlustajad 175 km pikkusel teekonnal laias valikus sööke-jooke Peipsimaa puhtast toorainest. Seda nii uuemas kui ka vanemas võtmes.

Ja samas ei saa unustada 3. augustil toimuvat Vötikvere Raamatupidu, kus küla perenaine, kirjanik ja looja Imbi Paju tutvustab Vötikverre saabuvaid kirjanikke ja teisi esinejaid. See on mõnus päev vabas õhus koos raamatutega.

Põltsamaa piirkonnas on suvehooaja tipp hetkeks 13. ja 14. juulil toimuvad lossipäevad. Kui tavapäraselt on need toimunud ühel päeval, siis seekord pühendatakse lossipäevadele kaks päeva järjest.

„Oleme püüdnud kaks päeva üles ehitada võimalikult erineva programmiga. Kui esimesel päeval on põhirõhk lossihoovis toimuv laadal ja kultuuriprogrammil, mille lõpetab suur rahvapidu, siis teisel päeval on põhirõhk sportlikul programmil,“ selgitas Põltsamaa vallavalitsuse turundusspetsialist Raivo Suni.

Lossihoovis toimuv käsitöölaad on tuntud oma eheda ja eestimaise kaubavalikuga, samuti toimuvad õpitoad ja tegevused lastele.

Jõgevamaa tippsündmusi

8. juuni

23. juuni

13. juuli

13.-14. juuli

19.-20. juuli

25.-28. juuli

3. august

17. august

17. august

24.-25. august

Jõgevamaa tantsupidu

„Ega hää sõna konti murra“

Avinurme tünnilaat

Peipsi järvefestival

Põltsamaa lossipäevad

Peipsi Romantika

Jõgevatreff

Vötikvere Raamatupidu

Kalevipoja kala- ja veefestival

Küüslaugu festival

Peipsi Toidu Tänav 175 km

PÕLTSAMAA VII JÕEMARATON 29. juuni 2019

Vooremaa soovitab: mida vaadata Jõgevamaal?

Maakonnalehe Vooremaa toimetuse annab omapoolsed soovitused, mida meie maakonnas kindlasti külastama peaks. Lisaks tasub fotoaparaat lähemale haarata, sest kaunist loodust ja põnevaid vaateid leiab Jõgevamaalt küllalt.

KERTTU-KADI VANAMB

Tartu poolt tulles tasub Jõgevamaa avastamist alustada Kassinurmest. Ei tasu arvata, et Eno Raua „Naksitrallidest“ pärit kasside saar just Jõgevamaal asubki, olgugi et nimi võiks seda väita.

Tegelikult leiab Kassinurmest ühe vanimatest Jõgeva valla küladest, mida on esimest korda mainitud aastal 1473. Küla lähedusse jäävad Kassinurme mäed, mis on mandrijää taganemisel tekkinud mohnastik. Seal asub ka Kassinurme liivamägi. Ning nagu Jõgevamaale kohane, on tegemist Kalevipoja legendidega. Nii on maakonnas Kalevipoja silmapesukauss, vann, lingukivi ja heinakaared, samuti tühjaks joodud järv. Kassinurmes peab külastama ka müstilist Kitsesoo nõiakuuske, mille ümbermõõt on 105 cm ja kõrgus 17 meetrit.

Tallinna poolt tulles tasub avastamist alustada Põltsamaalt. On ju Adaverest sirgunud kiirusutajad Marten Liiv ja Saskia Alusalu, kelle uisuringil võib isegi väikest spordikutset kuul-

Paeluv matkarada Endla looduskaitsealal.

FOTO: DEIVI SUISTE

da. Kellel spordipisik veel küljes pole, võib alustada Tore Talu maisilabüürindist, kus igal suvel ootab külalisi täitsa omanäoline labürint. Kellele aga rohkem silmailu vaja, siis seda pakub Põltsamaa roosiaed ja lossivaremed, rääkimata iseloomulikest Põltsamaa veinist.

Ent Jõgevamaa poleks Jõgevamaa ilma Endla rabata. Seda iseloomustab just kui joonlauaga

veetud matkarada, mis viib külastaja läbi laugaste, mändide ja lausa ürgsena tunduva looduse. Raja keskel asub vaatlustorn, millest laiuva vaade on ühtlasi ilus nii päikesetõusul, loojangul kui ka südapäeval. Teine raba omapära on aeg-ajalt nähtav laborivarustus, millega teadlased võtavad vee- ja pinnaseproove.

Edasi tasub siirduda sügavemale Jõgevamaale ning tutvuda

Kuremaaga. Omamoodi suvekuurort Kuremaa pakub kõigile midagi. Ujumisvõimalust spordisõbrale kohalikus järves ning kultuuri- ja ajalooa tutvumist Kuremaa lossis. Kindlasti tasub läbi astuda legendaarsest Kuremaa veskest, mis kuulub Kuremaa mõisa hoonete kompleksi ning avati renoveeritud kujul 2009. aastal. Ühtlasi avaneb veski juurest suurepärase vaade

ümbritsevale.

Kuremaalt vaid seitsme kilomeetri kaugusel asuv naaberküla Palamuse on tuntud küll Oskar Lutsu poolest, kuid pakub lisaks Libelele, Kiirele ja Tootsile vaatamist veelgi. Muidugi ei või Palamusest lahkuda ilma punsli õli maitmata, mida võib küsida näiteks apteegist. Või muuseumist. Või möödakäijatel. Keegi ikka teab, kust seda müstilist

medikamenti saada ja kes seda kõige paremini oskaks valmis keeta.

Omamoodi vaatamisväärsuseks on ka Palamuse tervikuna: muinasjutulised, otse raamatust pärit tänavad ja majad kutsuvad küll „Kevade“ radadele, kuid pakuvad omamoodi seiklust ilmselt igale külastajale täitsa omamoodi. Värskest avatud Palamuse lasteaiad võib ilmselt kadedaks teha nii mõnegi külastaja.

Avinurmes asub kitsasrööpmeline raudtee, millega saab isegi lõbusõidule minna. Ning kui lõbusõidud sõidetud, tasub külastada Avinurme Puiduaita, kust leiab nii kingitusi kui ka kohalikku toitu. Lisaks saab tutvuda kohaliku käsitööga ja osaleda õpitubades. Kuid rahulik Avinurme võimaldab linnakärast puhata ja aja maha võtta. Omamoodi elamust pakuvad käänilised teed, mis viivad nii Avinurme kui ka Mustveesse.

Mustvees ei saa üle ega ümber ei kohalikust toidust ega Peipsiveerele iseloomulikest külakestest, mis on omamoodi vaatamisväärsus. Nii tasub külastada Kasepää-Tiheda-Raja-Mustvee tänavküla, mille seitsme kilomeetri pikkune tee pakub omamoodi elamust ning külalislahkeid inimesi, kellega maast ja ilmast vestelda. Kaunist vaadet Peipsi järvele võib nautida näiteks Kasepää laululava juurest. Kaasa tasub osta kohalikku suitsukala või sibulat – võib kindel olla, et teist sellist ei leia kusagilt mujalt.

MUSTVEE LINNA PÄEVAD
10.-13. juulil 2019

Peipsil laevastikud
Kopterilennud
Sea oma sammud Peipsi pealinna ja pidutsse koos meiega!

10.07 17-22
JÄRVEFESTIVAL & RAHVAPIDU „PEIPSI FOLK“
PEAESINEJA MARKO MATVERE JA PEEP RAUN

11.07 kell 21
ÖÖKINO

12.07 kell 20
PROMENAADIKONTSERT
ESINEB BIRGIT TRIO

13.07
SUUR SUVELAAT
SUUREL LAVAL KELL 12 „TUULELÕOTSUTAJAD“

13.07 kell 19
ÕHTUSEL KONTSERDIL
JUSTAMENT KARL-ERIK TAUJAR BÄND
HOVERY-COVERY REKET ÖÖDISKO DJ **CRISTO RÄÄBIS**

Kontserdi pilet kuni kella 15.00 - 10 € / alates 19.00 - 15 €
NB! Kuni 7. aastased lapsed pääsevad üritusele TASUTA, koos pileti ostnud täiskasvanuga. ÕHTUSE KONTSERDI VÄRAVAD AVATAKSE 19.00
INFO JA REGISTREERIMINE 5554 8183 / mustvee.kultuurikeskus@gmail.com

XXII SUUR PAUNVERE VÄLJANÄITUS JA LAAT
21. septembril 2019
Palamusel algusega kell 10.00

Päevajuht: URMAS LENNUK
Esinevad: ANNE VESKI ja LÕOTSAVÄGILASED

Parimale nunnunäituse eksponaadile auhinnaks 50 000 eurosent!
Pane oma nunnu kasvama!

LEADER EESTI
WILJAMUSE KULTUUR
Pilet 3€

Jõgevamaale sööma!

Jõgeva maakonna, endise Põhja-Tartumaa toidukultuurile on iseloomulikud laenuid nii Peipsimaalt, Mulgimaalt kui ka Lõuna-Eestist. Peipsiäärne ala eristub Eesti toidukaardil nii tooraine kui ka traditsioonide poolest. Piirkonna maitsete ning retseptid on mõjutatud nii eestlaste, venelaste, vadjalaste, vene vanausuliste kui ka baltisakslaste köögist. Järv annab kala, kalda ääres on pikka aega kasvatatud sibulat ja kurki, varem ka sigurit. Metsad ja sood annavad seeni ja marju. Põltsamaa piirkond seevastu on tuntud mesinduse poolest.

ANDRA KIRNA

Jõgevamaal oimub toidusündmusi ning Jõgevamaa turismiinfo annab teada 28st toidukohast. Päriselt on neid veel rohkem. Peale selle ootavad eelneval kokkuleppel endale külla Liivimaa Toidutee, Jõgevamaa Maitsete, Peipsi toidu võrgustiku ja Kääpa OTT-i ühinenud väikesed toidutootjad ning -pakkujad.

On läbisõitjatele mõeldud toidukohi, on neid, mis tegelevad peamiselt kohalike tööinimeste toitlustamisega, on suuremaid ning väiksemaid. Mõned toidutootjad võtavad vastu gruppe ning näitavad oma tegemisi. Toidusündmustest korraldatakse kohvikutepäevi, toimuvad laadad ja toidufestivalid.

Toiduvõrgustikud liidavad väiketootjaid

Peipsi Toidu võrgustik, Jõgevamaa Maitsete ja Kääpa OTT ootavad 20. juulil esimest korda toimuvale Rääbisefestivalile. Pearõhk rääbisel, aga pakutakse ka muud kohalikku toitu ning saab osa temaatilistest õpitu-badest.

„Jõgevamaad väisab 24.–25. augustil taas Peipsi Toidu Tänav 175 km, mis katab suvel kaheks päevaks kogu Peipsimaa pop-up toidukohtadega, mis pakuvad Peipsi toitu – seda, mis piirkonnas kasvab, mida

kasvatatakse, püütakse, kütitakse, toodetakse,“ lubas Triinu Akkermann MTÜ-st Peipsimaa Kogukonnaköök.

„Jõgevamaa Peipsi piirkonda jäi eelmisel korral 11 pop-up toidukohta ning ilmselt on ka sel aastal suurusjärgk sama. Pop-up toidukohti võivad teha nii sõpruskonnad ja hobikokad kui ka professionaalsed toitlustajad. Tingimuseks, et tuleb kasutada Peipsimaa toorainet, leida meie abil koht Toidu Tänav marsruudil ning pakkuda vähemalt kolme rooga (eelroog, pearoog, magustoit). Eelmisel aastal külastas festivali 18000–20000 külalist üle Eesti,“ lisas ta.

Avatud talude päeval avavad oma ukseid nii suured kui ka väikesed toidutootjad. Raul Terep osatühingust Meemeistrid, mis on Jõgevamaa Maitsete ja Liivimaa Toidutee võrgustiku liige, osaleb samuti. „Ootame Avatud talude päeval mesindust uudistama, mett maitsema ja pakume ka meega tehtud suupisteid. Et on tegemist tootmisega, siis pidevalt me loomulikult külalisi vastu võtta ei saa, aga eelneval kokkuleppel on see võimalik,“ selgitas Terep.

Sööma võib minna tavapäraselt ja rahvusvahelist kööki pakkuvatesse ettevõtetesse, aga on ka põnevamaid pisikesi söögikohti.

Aga sööma on Jõgevamaal peale kohvikute, pubide ja restoranide võimalik minna ka

Kevadel, Peipsi toidu peol, õpetas Kadi Suviste mittetulundusühingust Toidutee pelmeenide valmistamist.

FOTOD: ANDRA KIRNA

Puiduaita. Seda Avinurmes.

„Puiduaita toitlustuse moto on sisult toit, vormilt puit. Oma grupimenüüdes pakume Alatskivi metsaanide ja Peipsi kohalikku toitu, näiteks tünni- ja kibusuppi. Ja kui me köögiviljasupi kibuga lauda viime, mõjub see vaatepilt iga kord erakordselt. „Ahviliha“ on kohalikus keeles marineeritud sealih. 23. juunil tünnilaadal avame laadarestorani ja Peipsi Toidu Tänaval saab puiduaidast koguni kaheks päevaks a la carte restoran,“ kutsub puiduaidade perenaine Eveli Tooming enda juurde.

Avinurmes ongi vist elaniku kohta kõige rohkem söögikohti. Puiduaidade juurest kohe üle tee on Apteekri Puhvet ja veidi kaugemal Avinurme Elulaadikeskus. Neist esimene meelitab samuti lihtsa ja koduse toiduga. Elulaadikeskus toitlustab seevastu reeglina ettetellimisel, ka nende juures on tünnilaada puhul ava-

tud suverestoran.

Mustvees ja lähikümbruses saab süüa neljas kohas. Kalma kohvikus Õige Koht, Mustvees restoranis Ankur ja sadamakohvikus Moustet ning Kuldkalas, mis jääb Mustveest lõunapool. Kui Mustveest hakata Jõgeva-poolle tulema, saab süüa Torma pubis ning Veski külalistemajas Kantkylas.

Kodukohvikus saab end mõnusalt tunda

Jõgeval kodukohvikut Ateljee pidav Diana Lall pidas alustades silmas, et inimesed tuleks end tema juures vabalt ja mõnusalt. Interjäär on perenaise enda kujundatud. „Valikus on kodused lihtsad toidud, emade ja vanemate viisil,“ ütles Diana Lall. Seejuures tuleb silmas pidada, et Diana emal on udmurdi ja vene juured. Seega on toiduvalik põnevalt rahvusvaheline,

millele lisab oma osa Ukrainast pärit kokk.

Ateljee on iseenesest väike kohvik – kuni 30 kohta sees ja suveperioodil ligi 60 väljas. Teine Diana toidukoht, Piibe Tare Jõgevalt pisut Rakvere poole, mahutab rohkem sööjaid. „Toit on samal põhimõttel üsna lihtne, aga suhtlemine on kliendiga kahjuks veidi põgusam, sööjaid on palju ja neil on kiire,“ ütles perenaine ise. Ka kohvik Ateljee on Jõgevamaa Maitsete ja Liivimaa Toidutee liige.

Põltsamaa on huvitav selle poolest, et linna ja selle ümbruse 13 söögikoha hulgas on tervelt viis restorani ja külalistemaja, mis toitlustavad ettetellimisel ning enamasti gruppe.

Lõunapool Põltsamaa-Jõgeva-Mustvee maanteed jäävad Palamuse oma nüüd juba kolme söögikohaga, millest üks toitlustab ainult gruppe ja ettetellimisel. Kõige uuem Palamuse kihelkon-

nakooli söögikoht on Tõnissoni söögikohas Palamuse muuseumis.

Juula kohapärimuskohvik rõhub samuti kohalikule toidule ja peale selle veel kohalikele lugudele ning on sageli kultuuriürituste ja koolituste toimumise paigaks.

Jõgevamaal kasvatatud toitu miniturul

Tabiveres, endisel Jõgevamaal, on pruulikoda Juhus, mille käsitööõlled on endale Eestis juba nime teinud. Jõgevamaa toiduüritusel on nad enamasti kohal.

Rääkides toidust Jõgevamaal, ei saa mainimata jätta Siiraku talu poodi Omedul. Seal saab osta kohalikku kraami.

Jõgevamaal vahendab kohalikku toitu tarbijani kõige väiksemas asulas toimetav OTT (otse tootjalt tarbijale miniturg). See koguneb Kääpal, aprillist oktoobrini neljapäeviti kella 18–19ni Kääpa rahavamaja ees või sees. Aga mitte ainult, Kääpa OTT osaleb ka paljudel toidufestivalidel ja laadadel. Peale talukraami on miniturult võimalik osta mitmesuguseid küpsetisi, tassi kohvi või muud meelepärast ja seda kohapeal nautida.

Olete oodatud Kuremaa lossi külastama üksi, perega, sõpradega või grupiga

Loss on avatud maist septembrini T – P kella 11.00 – 16.00, oktoobrist aprillini T – R kella 11.00 – 15.00. Ettetellimisel on võimalik lossi külastada teistel aegadel.

Lossi külastamine
Sissepääs lossi: pilet 2 €
Alla 5-aastased lapsed tasuta

Giiditeenus:
Eestikeelne 15 €
Võõrkeelne (inglise, vene) 24 €

Ekskursioon giidiga kestab umbes 1 tund.

Info ja külastuste broneerimine
tiina@kuremaaloss.ee, tel +372 502 7541

Palamuse muuseum

Uuenenud Palamuse muuseum ootab teid!

* Harivad programmid õpilastele ja täiskasvanutele

* põnevad atraktsioonid peamajas ja palju muud!

Tule kogu perega!
Avastamisrõõmu jagub nii suurtele kui ka väikestele!

Täpsem info
palamusemuuseum.ee
7760 514

info@palamusemuuseum.ee

III VOOREMAA POOLMARATON

JOOKS 21,1 KM
KÖND 16 KM

22. SEPTEMBER 2019

WWW.VOOREMAAMARATON.EE

Jõgevamaa pakub mitmeid majutusvõimalusi

Jõgevamaale tasub tulla kindlasti rohkem kui üheks päevaks, sest avastamist on rohkem kui ühe päevaga jõuaks läbi käia.

Põltsamaal asuva Carl Schmidt-Maja perenaise Ülle Saksniidu sõnul alustasid nad majutusteenuse pakkumisega 2007. aasta aprillis mõne toaga.

„Külastajate jaoks on meie oma Eesti inimesed aga ka kaugemalt tulnud,“ märkis Saksniit. Tihti kuulab ta maja külalistelt kiidusõnu Põltsamaa kohta, kiidetakse väikeseid kauplusi ja linna puhtust. Samuti hinnatakse kõrgelt Põltsamaal toodetud veine.

„Meie oleme lähtunud majutusteenuse osutamisel põhimõttest, et bussitais inimesi peab meile majutatud saama. Meil tavapärastelt, ilma lisavõtteid kasutamata, see nii ongi. Kui kõik töötajad oma töö korralikult ära teevad ja kliente jätkub, siis teeme oma tööd rõõmuga,“ jutustas Carl Schmidt-Maja perenaine.

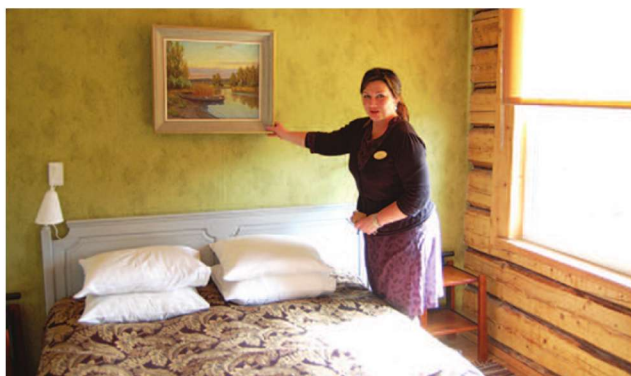
Peipsi äärde minnes võib peatuda näiteks Mustvees asuvas

hotellis Ankur. Perenaine Riina Pajula lausus, et nemad pakuvad majutusteenust neljandat aastat. „Meil on hotellis 11 tuba ja saame maksimaalselt majutada kuni 30 inimest. Tavapärastelt mahub meie hotelli 22–25 klienti,“ rääkis Pajula.

Olulise osa klientidest moodustavad Ankrus välisriikide inimesed, keda on olnud Kanadast, Uus-Meremaalt, Hiinast, Lõuna-Koreast, rääkimata Euroopa riikidest. „Toitlustus kuulub samuti majutusteenuse juurde ja pakume klientidele ka hommikusööki,“ rääkis hotelli perenaine.

Jõgeval saab ööbida näiteks Virtuse spordihoones tegutses hostelis. Administraatori Marisabel Rootsi sõnul on nendel võimalus ära mahutada tavapärastelt üle neljakümne inimese. Lisavõtte kasutamisel mahutab hostel maksimaalselt 53 inimest. „Klientide hulgas on ka välisriikide elanikke,“ rääkis Marisabel Roots. Hinna sisse kuulub ka sealse kohvikus pakutav hommikusöök.

TOOMAS REINPÖLD

Keraamika tänav 14, Siimusti Jõgevamaa, tel 521 4853

Siimusti Savikoda OÜ on ettevõtte, mis jätkab keraamika tootmistavasid 1886. aastast tööd alustanud savitööstuses. Toodame ja müüme laias valikus savinõusid.

Siimusti Keraamika ja Savikoja toodete müük toimub E–R kella 9.00–16.00 tehase kaupluses.

Võtame vastu ekskursioone ja pakume võimalust kohapeal kätt harjutada savivoolimisel.

LAEVASÕIDUD KUREMAA JÄRVEL

KRUIISID, SAUNARALLI, KALAPÜÜK, ÜRITUSTE KORRALDAMINE
INFO tel + 372 5367 8310,
info@ellissoni.ee, www.ellissoni.ee

Järvelaev „Linda“:
13 m pikk, 8 m lai, mahutab vähemalt 30 inimest, laeval on soome saun, kümblustünn, WC, kaptenituba, peotelk, grillimisvõimalus, elektrivarustus 220 V, valgustus, muusika...

Lustivere Tervisetare

Jõgevamaal Põltsamaa vallas Lustiveres Umbusi jõe ääres on armas Tervisetare, mis on mõeldud igas vanuses inimestele, kes soovivad tulla oma tervist kosutama looduskauksesse kohta. Maja ees pinkidel istudes saab nautida veevulinat ja vaadata aeg-ajalt pardikeste askeldamist ning hingata värsket maaõhku.

Meil pakutavad teenused:

- **Suur saal** seminariks/koolituseks või ürituseks ja õueala grillõhtuks või peaks. Saal mahutab kuni 25 inimest. Õuealale mahub kuni 40 inimest. Majas 4G WiFi levi. Toitlustus ettetellimisel.
- **2 sauna** veetmaks kosutavat saunaõhtut, ühte sauna mahub korraga 5 inimest
- **6 majutustuba** nendest 5 kahest ja üks ühene kõikide mugavustega. Lisavoodi ja hommikusöögi võimalus.
- Massaažituba, võimalik tellida massöör
- Mullivann, keha kosutamiseks

Broneerimine ja info telefonil 5332 5989 (Ave)

E-post: lustivere.tervisetare@gmail.com

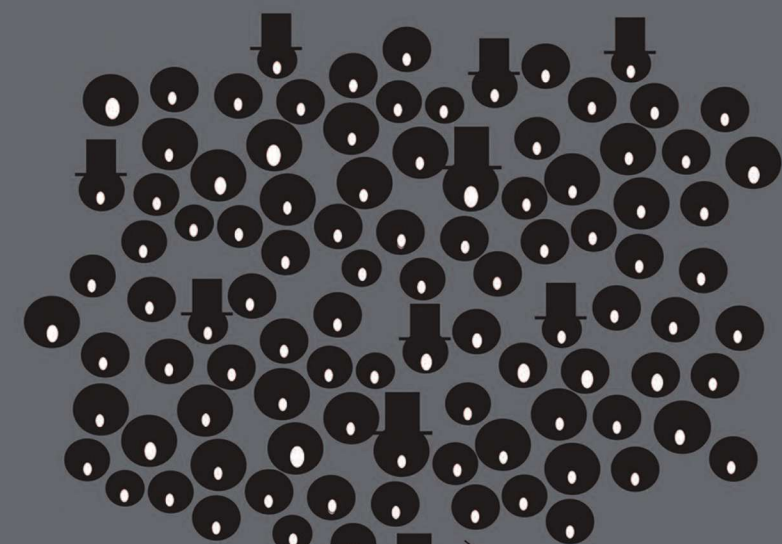
Koduleht:

http://webzone.ee/lustiverehooldekodu/?lustivere_tervisetare

Adress:

Kooli tee 1, Lustivere küla, Põltsamaa vald, Jõgevamaa 48032

Kuremaa Mõisateater

Autor-lavastaja Arlet Palmiste

PRIIUSEPÄEVA LAULUPIDU

Maarahvast eestlasteks.

20:00
26.06 Kuremaa
27.06 Kuremaa
28.06 Kuremaa
29.06 Kääpa
Piletid 10€ müügil kohapeal.

Lustlik lugu eestlaste esimese üldlaulupeo ettevalmistustest 1869.

Mängivad: Laile Sukk, Enely Lepasepp, Riina Reimand, Rein Karu, Raivo Põldaru, Kalle Jürgens ja Arlet Palmiste. Kaasa teeb segakoor „Serviti“, dirigent Ülle Sakarias.

Kuremaa Mõis

Kultuurkapital Jõgevamaa ekspertgrupp

Info tel: 53 475 723

XV KALEVIPOJA KALA-JA VEEFESTIVAL

17.08.2019 KASEPÄÄ (Jõgeva maakond)

PÄEVAJUHIID JANEK VARBLAS JA KALEV KURS

LAADAALA

10.00 LAADA AVAMINE.
10.00 – 12.00 Kalasupi keetmise võistlus.
10.00 - 12.30 Kultuuriprogramm.
12.30 Kalasupi keetmise võistluse võitjate autasustamine.
16.30 Kalevipoja võistluse võitjate autasustamine.

RANNALAVA – laululava territoorium

10.00 – 12.30 Õpitoad.
11.00 – 13.00 Spinningu täpsusviske võistlus.
13.00 – 14.00 **Naised Köögis kontsert.**
14.00 – 15.00 Laudade kandmise võistlus vees/veest.
15.00 – 16.00 Vannist kätega kalapüügi võistlus.
Võistlusala kokku – Kalevipojale väärilise järglase välja selgitamine. Võistlusi ergutab ja autasustab **Kalevipoeg.**

ATRAKTSIOONIDE ALA

Sky Jump, batuut, Zorb pallid vees ja maas, laste ATV-d, põgenemistoad.

ÕHTUNE PROGRAMM (RANNALAVA)

19.00 AVATAKSE VÄRAVAD

21.00 Shanon 23.00 Alphaville

01.00 FESTIVALI LÖPP

TOETAJAD:

ÜRITUST KORRALDAB:

Tasakaaluaia rajamine algab mõtlemisest ja vabaks laskmisest

Tasakaaluaed – looduskaitse, mis loob ennast ise. Sellist nime kannab stend, millega Viio Aitsam tutvustas oma aeda mullu augustis Tallinna loomaaias peetud liigikaitsekonverentsil.

Vivika Veski

Eeskätt ajakirjanikena tuntud Viio Aitsami ja Margus Mikomäe aias Raplamaal Raela külas kehtib reegel – kõigil on eluõigus. Jah, ka nn kahjuritel. Nad on näinud, kuidas taimekooslust mitmekesistades ja erinevaid elupaikasid tekitades on võimalik saavutada tasakaalulähedane olukord, kus aia elustik reguleerib ennast ise. Pisielustiku rohuse tagajärg ei ole rüüstatud aed, kuigi paljud nii arvavad. Tasakaalukooslus tekib viiekuue aastaga.

Oma kogemusi jagab Viio Aitsam.

Millest tasakaaluaeda rajades alustada?

Meie ei alustanud sellest, et teeme tasakaaluaia. Esialgu oli vaid mõte, et meie aias on eluõigus kõigil, kes siin on või kes siia tulevad – mitte kedagi meelega ei tapa. Et niimoodi kõigil olla lastes hakkab see kooslus ise ennast tasakaalustama, oli üllatus ja avastus.

Sellel, kes kardab putukaid, ämblikke või tiguseid, kedagi neist täielikult vihkab ja ainult mõnda armastab, tasub jääda steriilse aiapidamise juurde – tasakaal toimib täielikus, mitte inimese valitud koosluses.

Sellel, kes usub, et suudab omaks võtta kõiki, kes ta aeda hakkavad ilmuma, tasub ennast hästi vabaks lasta, ka mitmest tuntud aiapidamistarkusest. Alles hiljuti lugesin üht loodusaia pidamise õpetust, kus muu hulgas oli, et jah, lepatriinu sööb lehetäisiid, aga kui neid täisiid ikka väga palju on, siis tuleb ise hakata tõrjuma.

Ka looduslike vahenditega tapmine on tapmine. Kordan, et päris tasakaaluaed saab

Põllujooksik, üks suuremaid jooksiklastest, kes suuremalt jaolt röövtoiduliste mardikatena põllul-peenardel taimesööjaid ohjes hoiavad.

kujuneda, kui inimene ei vähenda vägisi mitte kellegi arvukust. Saab kavaldata, meelitada, ära rääkida või teatud liikide, näiteks tigude puhul korraldada spetsiaal-seid lahendusi, aga tapmine rikub kohe asja ära.

Enese vabaks laskmine tähendab muu hulgas, et kui seni on aeda peetud tava-reeglite järgi ja n-ö kahjureid tõrjudes, tuleb tõenäoliselt esialgu välja kannatada ka lehetäide sööminguid jms. Need röövputukate ja teiste elukate liigid, kes lehetäisiid, maakirpe ja muid taimedest toitujaid suudavad aiakoosluses kontrolli all hoida, ei ilmu välja kõik korraga, osa neist tulevad

võib-olla hoopis järgmisel või ülejäämisel aastal.

Meie aed ei olnud alustades on konkreetse aiapidaja tunnetusel tuginev loominguline tegevus. Kui see külge hakkab, saab kogeda, kuidas järkjärguliselt hakkab avanema põhjatult põnev maailm, mis inimesele nii lähedal. Selle maailma tundmaõppimist saab alustada putukatest, taimeliikidest või hoopis kusagilt mujalt.

Tärvav lääts.

Fotod: VIIO AITSAM

Hea ideoloogiline alus on näiteks Oskar Looritsa kirjeldatud ürgdemokraatia, me vana loodususe põhiidee – kõik on kõigiga võrdsed. Inimene astub koduuksest välja ja ei sea end teiste üle otsustajaks, sest putukad, loomad, linnud, puud, muud taimed jne on temaga samaväärsed. See ei tähenda kikivarvul käimist, vaid elusa austamist, üksteisega arvestamist.

Kui alustada liikidest, tasub teada, et kõiki liike, kes aias on ja sinna sattuda võivad, äramääramiseni tundma õppida pole võimalik. Tihti on liigitunnusteks detailid, mis nähtavad vaid mikroskoobi all ja mille nägemiseks on vaja eriteadmisi. Alustada tasub üldtuntud liikidest ja keerulisemate puhul püüda määrata liigirühmasid.

Kui keskenduda putukatele, ämblikele või muule pisielustikule, harjub silm neid märkama ja saab kogeda seaduspära, et mida rohkem neid vaatad, seda rohkem neid on. Väga suur hulk liike tegutseb näiteks mulla pinnal ja mullas. Seal on muuhulgas kõik need orgaanilise aine lagundajad, kes oma tegevusega mulla parandamisele kaasa aitavad. Vihmausse (Eestis muidel 14 liiki) üldiselt teatakse, sest nad hakkavad suuruse tõttu inimestele silma, aga veel on lestad, kakandid, liimuklased, tuhatjalgsed jne.

Suhteliselt lihtne on näiteks määrata lepatriinusid. Üldteada on seitsetäpp-lepatriinu ja vahest ka viistäpp-lepatriinu. Eestis on üldse kokku kohatud 51 liiki lepatriinulasi. Meie aias olen neist kohanud 12 liiki.

Päris keeruline on eristada näiteks kärbselisi või tirtsusid. Kui eesmärk pole koguda aia kohta teaduslikke

andmeid, saab erimoodi kärbestele kas või iseenda jaoks eristamiseks panna hüüd-nimesid. Minul on näiteks aias ruuduline kärbes, keda ma siiani määraja järgi pole osanud ära määrata.

Tasakaaluaed on ettevõtmine, mille õnnestumine sõltub täielikult aiapidaja tunnetusest. Põhiline võib-olla ongi enese vabaks laskmine – ärge tehke esialgu midagi, vaid mõtelge.

Kas tuleks tundma õppida ka oma aia mulda ja seda, mis piirkonnas looduslikult kasvab? Samas, eramupiirkondades on loodus ikka väga ümber kujundatud.

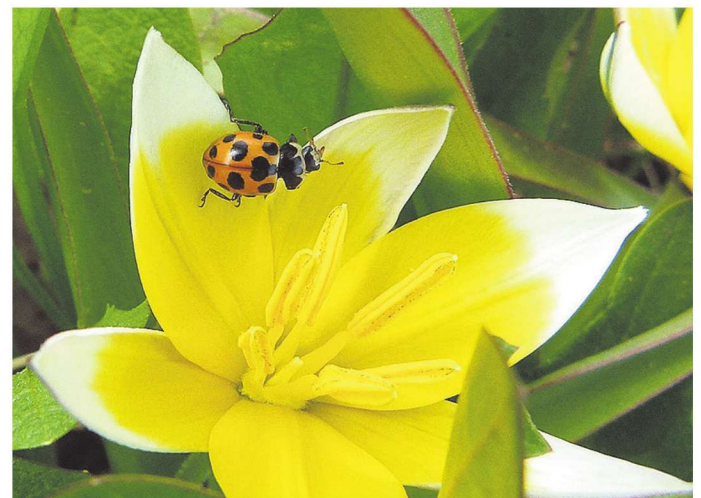
Mina spetsiaalselt mulda pole uurinud, aga seda, kes siinses paepealses mullas kasvada tahavad, jälgin küll. Kõik on käinud katsemeetodil. Kui püüda mingit üldisemat õpetust sõnastada, on see minu arvates mitmekesisus – püüdke oma aias tekitada mitmekesist elukeskkonda. Et oleks õitsvaid taimi, kõrrelisi, põõsaid,

mõned kivialused, mõni niiskem ja varjulisem paik, mõni puupakk jms. Kes tahab oma aeda tillukest kollast mustade täppidega õnnetriinut, peaks hoolitsema, et kusagil leiduks taimekodu, sest see triinu toitub taimeseentest. Kes tahab kirjuseid liblikaid, peaks kasvama jätku vähemalt ühe kõrvenõgesepõõsa (nende liblikate munemise taim)...

Aed on tahes-tahtmata inimtekkeline paik ja mina ei taotleks, et sinna tekiks täpselt samasugune kooslus kui kusagil kõrval looduses, kuid kasutada saab looduse elemente.

Kui on väga tiheasustatud piirkond, kus naabrid kõik steriilset aeda eelistavad, võib esialgselt tunduda võimatu jätta muruniiduk laupäeval kuurist välja võtmata. Jah, on päris palju inimesi, kes arvavad, et pisielustik on tühine ja selle väärtustajaid vaadatakse kui nupust nikastunud hullusid, aga laias laastus on seegi katse aines.

(Järg 22. lk)

Kroontriinu - mitte väga arvukas, kuid meie aias alaline elanik.

(Algas 21. lk)

Elame liikide väljasuremise lainel, mulle tundub, et üsnagi niisugusel ajal, kus metsaelustiku häälekate kaitsjate kõrvale võiksid tekkida ka aiaelustiku kaitsjad. Kes ei too oma aeda mürke ja kes taimede õitsemise ajal muru madalaks ei niida. Piltlikult öeldes on õhk selliseks muutuseks valmis.

Võitlus metsade säilimise või lendorava eest tundub silmakirjalik, kui samal ajal aedade ja põldude kaudu aina rohkem mürke keskkonda satub. Üks nendest kohtadest, kus iga inimene midagi elurikkuse heaks ise korda saata saab, on oma aed.

Oled seadnud aias tigudele sisse „tsooni”. Mida seda tehes arvesse võtta?

Teod tahavad natuke niiskemat paika, kus nad rahu olla saavad. Meil on selleks enelaheki alused, kus kasvab naat, kus me ei niida rohtu ja kus jäävad ka sügisesed lehed riisumata. Veel meeldivad tigudele kiviaiad ja samblad. Üks tuttav, kes tegi meie eeskujul ka endale tigude tsooni, tekitas selle aia lõppu kraavikaldale – olevat samuti pidama jäänud.

Omaette tsoon kulub ära kiritigudele. Talvituma tuleb osa neist mujale aeda ka. Näiteks maasika- ja maitsetaimede peenardest olen kevaditi neid peotäite kaup „tsooni” tagasi viinud. Siis üldiselt jäävad pidama.

Peale kiritigude võib aias leida veel igasuguseid muid tigusid. Väikesed karustead, kellel on karvad koja küljes, elavad meil aasta ringi sõstrapõõsaste all ja nendega meil n-ö ristuvaid huve ei ole. Ka ei ole märganud peenardel näiteks põõsatigu või võsa-vööttigu, kes mõlemad on meil olemas.

Aga kui aed on väga väike?

Kui on nii tilluke aed, et ei mahu koos kiritigudega elama, leiab äkki mõne niiskema koha lähikonnas, kuhu neid viia saaks. Mina korjaks kokku ja viiks.

Keegi pole loodud selleks, et mõni teine liik ta lihtsalt surnuks tallaks. Nagu kõigil, on ka tigudel ökosüsteemis oma tähtis roll. Nad on surnud taimede lagundajad, väga paljudele – imetajatele, lindudele, konnadele, selgrootutele – toiduks, teatud lindudele looduses kaltsiumiallikaks jne.

Teil on ka aia-aas. Milline see on?

See ala oli paarkümmend aastat tagasi kartulipõld. Spetsiaalselt midagi külvanud ei ole peale valge ristiku, on põhiliselt ise kujunenud. Mingil hetkel otsustasime selle kasuks, et Margus niidab muru lapiti, laseb taimedel enne ära õitseda. Tasapisi hakkas muru taimekooslusesse uusi liike tulla. Metsmaasikas oli muidugi üks esimesi, aga siis kerakellukad, härjasilmad, raudrohi, mitut liiki kõrrelisi, tänavu ilmus sekka tulikas. Ega ma teagi, kas nende seemned on olnud mullas või on nad mujalt tulnud.

Tegelikult olen ka ise seemneid levitanud, aga mitte aias, vaid selle kõrval põllul. Seal ma ei kannatanud oodata, vaid tõin üle tee väljalt looduslike taimede, näiteks

pune ja naistepuna seemneid ja külvasin põllu servaalale, mis jäi pool-looduslikuks ribaks. Tõin ema sünnikodust mätaid muulukatega, istutasime paar kadakat.

Eelmisel aastal märkasin seal esimest korda isetulnud nurmenukkusid. Tänavu on põllu otsas olev rohumaalapp, mis varasemast ajast oli suurtest põllumasinatest nii kinni tambitud, et hark ka ei läinud maasse, äkitselt nurmenukkudest täis tipitud.

Linnud ja tuul kindlasti aitavad taimede levikule kaasa. Aga ka näiteks sipelgad, kes on sinilille-seemnete levitajad. Ühel aastal tõime sõbra metsast sõnajalgasid ja sinililli lehtla taha, kuhu tekitasin varjulise omaette koosluse. Jänesekapsas tuli kuidagi varjatult kaasa. Tänavu kevadeks oli sinilill jõudnud sipelgate abil lehtla tagant ka kuuri juurde murusse.

Mida oled sel kevadel aias teinud? Mis on lähiajal plaanis?

Aias on peenrad tehtud. Tava-pärase redise, salati ja muu sellise kõrval on ka üheksavärgiste peenar. See taim tahab meil kasvada, minu asi oli lihtsalt nad ühele peenrale kokku koguda. Üheksavärgine on võimas ja ilus, ta õitest tehakse teed ja oma olemasoluga meelitab ta kohale huvitavaid putukaid.

Millega tegeled praegu?

Praegu on käsil eelmisel aastal põua tõttu sööti jäänud põllu kordategemine. Põld jäi sööti, sest üks me põhikultuure, lääts, tahab idanemiseks jahedust ja niiskust. Põua tõttu jäi ka jaanipäeval külvatud jaanirukki (soomeugrilaste vana puhmasrukis) pind plaanitud palju väiksemaks ja läätse asenduseks mõeldud keerispea suures osas ei tärnanudki. Söötis pind on seega päris suur.

Sügisel kutsusin ühele põllu-osa traktori abiks ja endal on mullafrees, aga üldiselt teen palju asju käsitsi. Tempo on üsna aeglane, sest mul on põllul peale hargi ka fotoaparaat kaasas. Sel aastal olen mitut uut liiki pildistanud ja mullast leitud vastsete pildigalerii on ka head täiendust saanud.

Kui mingi põlluosa valmis saan, külvan kultuuri peale. Praegu on maas püsigultuur köömen, eelmisel aastal külvatud jaanirukis ja katseline talilääts, tänavu külvatud lääts. Veidi läätsepinda veel suurendan ja jaanipäeval panen maha uue jaanirukki.

Mida teed lähinädalail?

Tuleb päevalillepõld ja ühte-teist veel. See on lähinädalate töö.

Üks suur põllulapp on sõotis mitte põua pärast. Sinna on algul külvatud meetaim nõiahammas, mille sekka hakkas tekkima kõiksuguseid tolmeldajatele, liblikatele, nende röövikutele ja teistele huvitavaid taimi, mida ei raatsinud sealt välja rookida. Nüüd ongi seal ala, mis pikalt õites ja kus võib kohata huvitavaid elukaid. Ühel ajal tuleb seda põllulappi uuendada, aga kindlasti mitte sel aastal.

Tänavune uudis on, et enne sügist jõuab ilmselt meile lõpuks ometi kaua otsitud minikombain, mis sobib me kõikidele põhikultuuridele. Seda ootan suure huviga.

Kohila künnivaresed kolisid pistrikuhirmus Kapa männikust välja

Linnuabi Grupil õnnestus kahesajapealine künnivareste koloonia Kapa männikust välja tõrjuda, kuid linnud seadsid endid väiksemate rühmadena sisse ümbruskonna teistesse paikadesse.

Vivika Veski

„Ma hoiatasin ette ka, et nad võivad tulla kasvõi teie hoovi,” ütles osaühingu Linnuabi Grupp juhatusel liige Eero Eikinen. Tema hinnangul oli probleem selles, et piirkond, kust vareseid tõrjuti, oli liiga väike. Mõni lind läkski ainult 50 meetrit eemale pesitsemale.

Aga muidu on tulemusena rahul nii Linnuabi Grupp kui ka Kohila vallavalitsus. Nüüd jooksevad Kapa männikus ringi oravad ja laulavad väikesed linnud. „Tõesti tänavu Kapa männikus varese häält ei kuule,” kinnitas Kohila abivallavanem Argo Luik. Osa vareseid on end aga sisse seadnud näiteks kooli ümbrusse ja veel mõnda kohta, kus leidub neile sobivaid kõrgeid puid. Kuid varestenihtluse üle on nüüd kurnud isegi Prillimäe elanikud. Tänavu enam linde peletada ei tohi, sest pesitsushooaeg on täies hoos, kuid Luik lubas, et tõenäoliselt tellib vallavalitsus järgmisel aastal suurematesse paikadesse uue tõrje. Selle jaoks tuleb hankida Keskkonnaametilt luba, samuti tuleb seal kooskõlastada kõik meetodid, millega linde peletatakse.

„Keskkonnaamet ei luba füüsiliselt mune ega vareseid hävitada, nõnda saigi eesmärgiks seatud koloonia laiali ajada, hajutada,” selgitas vala keskkonnanõunik Nele Leitaru. „Aga inimesed, kes varem varese kraaksatust [oma koduhoovis] polnud kuulnud, on nüüd tõsiselt ehmunud, et linnud on nende koduhoovi tõrjutud. Kui saame tulemused kätte, saame arutada, mida me järgmine aasta teeme. Kindlasti midagi teeme, see ei saa olla ühekordne ettevõtmine. Võib-olla tuleb suurendada territooriumi. Vaatame, milleks me Keskkonnaametilt loa saame.”

Pistrik käe peal puude all

Edu tõi Linnuabi Grupile meetod, mida näiteks Eesti ornitoloogid heaks ei kiida – vareste peletamine treenitud pistrikuga. Ornitoloogide hinnangu järgi võib jahikullide kasvatamine kaasa tuua geneetilise reostuse röövlindude looduslikes kooslustes, samuti võib jahilindude suur rahaline väärtus soodustada illegaalset linnukaubandust.

Eikinen kinnitas siiski, et nende pistriku dokumendid on korras ning lind pole pärit loodusest, vaid kasvandusest. Kuigi õpetatud röövlinnu võinuks saata ka puude vahele lendama, otsustasid Linnuabi mehed

Eero Eikinen pistrikuga.

Foto: VIVIKA VESKI

esialgu piirduda ringikõndimisega pistrik käe peal ning lasid tal lennata käelt käele. Selgus, et sellest piisas. Varesed mõistsid ruttu, et nüüd liigub lähikonnas ringi päris vaenlane. Nõnda sai osal päevadel kasutada hoopis pistrikukujulist tuulelohet. „Kui lihtsalt tuulelohega peletad, siis nad saavad aru, et see pole päris lind ja harjuvad ära. Kui aga pistriku vahele lennutada tuulelohet, siis on nad segaduses ja kardavad seda ka,” selgitas Eikinen.

Linnuabile oli see esimene kord ajada laiali nii suurt kolooniat. Kapa männikusse oli end sisse seadnud umbes kakssada künnivarest. Seni oli Linnuabil olnud kogemusi umbes 50 linnuga rühmadega.

Mahavõetud pesa asemele uus

Nad alustasid aprilli alguses pesade mahavõtmisega. Pesadeni pääsesid nad tõstukiga. Eikinen tunnistas, et see tegevus osutus vähetõhusaks, kuna linnud ehitasid kiiresti samasse kohta või kõrvale uued pesad. Pesa n-ö vundamendi suudavad varesed ehitada lausa kolme tunniga, on Linnuabi mehed kogenud. Seejärel ehitavad ja täiendavad nad pesa siiski veel paar nädalat.

Kokku võttis Linnuabi puude otsast alla 264 pesa, kuigi männikus tegutses ehk sadakond pesitsevat linnupaari. Varesed nimelt ehitavad kahte-kolme pesa korraga, kuigi kasutavad pärast ühte.

Eeskätt võeti alla neid pesi, mis olid kobaratena koos, näiteks kolmelneljal puul kakskümmend tükki. Üksikuid pesi jätsid nad alles ka, kuna neis võivad pesitseda hoopis kakud, kelle häält nad õhtul kuulsid.

Üsna tõhus oli Linnuabi hinnangu järgi ka ATV-ga sõitmine männikus, kuna see hääl vareseid häiris. Droonide lennutamine mõjus vähem, kuid oma osa andis seegi.

Eikinen kinnitas, et varakevadel varesed agressiivsed ei ole, kuid

võivad seda olla ajal, kui pojad pesast lahkuvad, kuid ei oska veel õieti lennata. Siis võivad vanalinnud maas tatsavaid poegi üsna otsustavalt kaitsta, pelgamata rünnata ka koeri või lapsi.

Eikinen hoiatas, et ajal, kui männikust minema peletatud vareste pojad juba lennata oskavad, võivad need hakata Kapa männikus magamas käima – ka magada meeldib neile suurte puude otsas kolooniatena.

Konflikti varestega leeven-daks tark planeerimine

Kommenteerib Keskkonnaameti looduskaitse peaspetsialist Tõnu Talvi: Kirjeldatud vareste aedadesse kolimine on hea näide, kuidas probleemi tagajärgedega (palju künnivareste pesasid ebasoovitavas kohas) võitlemine ei too enam lahendust, vaid tekitab probleemi mujal. Tegelema peab konflikti põhjustega.

Künnivares on inimkaasleja lind, kes enamasti pesitseb meie naabruses parkides, surnuaedades, haljasaladel jm, kus on pesitsuskoloonia rajamiseks sobivad kõrged puud. Täielikult neid linde võtuda ja oma lähinaabrusest ära tõrjuda inimesel ei õnnestu. Ilmselt pole ka suuremates asulates elavad inimesed valmis loobuma asulasisestest kõrghaljastustest.

Küll aga on sellist konflikti võimalik leevendada planeerimisega. Asulas, kus künnivaresed juba elavad, on võimalus planeeringu ja ühiskondliku kokkuleppe kaudu leida kohad, mis jäetakse vareste pesitsuskoloonia tarbeks, ning eristada kohad, kus neid linde mingil juhul pesitsemas näha ei soovita. Loogiline oleks eeldada, et vareseid lootakse enam rohealadel, näiteks parkides, ning vähem elamute-magalade lähiehitistest.

Künnivarese pesi – kuna need on püsipesad, aastaid korduvas kasutuses – tohib puu otsast eemaldada vaid Keskkonnaameti loal ja seda nii avalikus ruumis kui ka eraaias.

KÕIKI JOOKSUST OSAVÕTJAJD PREMEERITAKSE MEDALI JA MAITSVATE ÜLLATUSTEGA!

Lastele on auhinnaks Mamma Lotte pannkoogid, Balbiino jäätis, Tere kohuke, Veski Mati kiirpuder ja janu kustutab Saku Vichy vesi.

VÕISTLUSKESKUSES ON LASTEALA
JA TEGEVUST JAGUB
IGAS VANUSES LASTELE.

Jooksma tulevad ka
Pipi, Lotte ja Selveri Tibud.

Lastejooksud on TASUTA

Ajakava ja eelregistreerimine: raplaselverijooks.ee

Kohapeal registreerimine alates kell 10.00

Mamma

Mamma lastejooksud toimuvad pühapäeval, 26. mail 2019 algusega kell 10.45

Kõigile 21.1, 10 ja 5 km
osalejatele medal
ja Viking Line
kinkekaart!

VII RAPLA SELVERI SUURJOOKS 26. mai 2019

21,1 ja 10 km jooks • 5 km jooks ja kepikõnd • lastejooksud ja tegevused lastealal

AJAKAVA

09.00 Võistluskeskuse avamine
10.45 *Mamma* lastejooksud
11.45 Soojendusvõimlemine

12.00 *Belbiino* 21.1 km jooksu start
12.10 *Vesiroos* 10 km jooksu start
12.20 *HEPA* 5 km jooksu
ja kepikõnni start

Registreerimine ja info: raplaselverijooks.ee

13.30 Kontsert
14.00 Autasustamine
15.00 Finiši sulgemine

JOKSJA *TRANSPORT*

MTÜ Spordiürituste
Korraldamise Klubi

FOLGER *TRÜKI- JA PAKENDITOOSTUS*

TRADEHOUSE *ILUKAUSAMAJA - JÄÄKOHVI DEKORT*

EURONICS

CEP

POLAR *PIONEER OF WEARABLE SPORTS TECHNOLOGY*

Belbiino

NIKE

RAPLAMA *MAAKONNA SPORDILIIT*

HEPA

Mamma

Saku

SELVER *HEAD MOTE*

TERE

Veski Mati

Saku

SELVER *HEAD MOTE*

TERE

Veski Mati

Saku

SELVER *HEAD MOTE*

TERE

Veski Mati

Saku

SELVER *HEAD MOTE*

TERE

Veski Mati

Saku

SELVER *HEAD MOTE*

Pärnu klubi Luuletaeva Latern esines Raplas teist korda. See-kord esitasid luuletusi Jaak Känd ja Tiiu Lehist. Foto: HELERIN VÄRONEN

Luulelõuna hooaeg algas

Euroopale pühendatud luulega

Selle aasta esimene luulelõuna 8. mail Rapla keskraamatu-kogus oli pühendatud Euroopa päevale. 9. mai on teadupärast pühendatud sallivusele, inimõigustele ja Euroopa integratsioonile.

Helerin Väronen

Veel enne, kui Pärnu klubi Luuletaeva Latern oma Euroopa-teemalise luulekavaga alustas, rääkis kultuurikorralduse spetsialist Age Tekku lähemalt Euroopa päevast ja mainis fakti, mida paljud ilmselt ei tea: Euroopa Liit ja Euroopa Nõukogu tähistavad Euroopa päeva erinevatel kuupäevadel. Euroopa Nõukogu tähistab seda päeva enda asutamise kuupäeval, 5. mail.

Pärnu klubi Luuletaeva Latern esines Raplas teist korda. Seekord oli küll luuletuste ettekandjaid tavapärasest vähem. Luuletusi esitasid Jaak Känd ja Tiiu Lehist. Kava

oli suures osas üles ehitatud Hasso Krulli ja Eda Ahi luuletustele. Känd sattus Krulli luulekogu "Euroopa" ja Ahi "Sõda ja rahutus" lugema samal ajal. Mõlema kogu kohta andis Känd soovitus, et neid tuleb lugeda tervikuna, mitte üksikute luuletuste kaupa. "Sõda ja rahutus" olevat tema sõnul ka selline teos, mis Ukraina tegelikust olukorrast hea pildi annab.

Luulekogud hakkasid omavahel kokku kõlama ja sealt tekkis Kännul mõte luua neist Euroopale pühendatud luulekava ning lisada nende kahe luuletaja loomingule veel midagi juurde. Nii olid kavas leiduvate luuletuste autorite seas Kai Aareleid, Jaan Kaplinski, Ivar Sild, Jaak Jõerüüt ning mõned luuletused olid ka klubi enda liikmete, Jaak Kännu ja Evelin Laanesaare sulest.

Kavasse kogutud luuletuste sisu oli tõsine ja Kännu sõnul, teades Euroopa praegust olukorda, ei olegi siin midagi naljakat. Kava algas tema enda loodud erinevaid rahvusi ühendava luuletusega "Klassikokkutulek". Sealt jäi teravalt meelde mõte: "Me

oleme klassikokkutulekul ühtsed mitmekesisuses, aga vihma laul akna taga kõlab igatühele meist erinevalt." Ehk me tajume maailma erinevalt, väärtushinnangud on erinevad. Mõtlemapanev oli ka Hasso Krulli "Mets. Täna on siin vaikne". Kirjeldus metsast, kus ei ole isegi puid mitte. Loomad ei käi seal ja isegi tuul ei mühise.

Luuletaeva Latern oli suutnud kokku panna kava, mis kõnetas. Ja seda ilmestab eriti hästi ühe kuulaja kiitus. Ta kuulab aktiivselt loenguid aktuaalsetel teemadel, eriti kui need käsitlevad Euroopat, kuid selle luulekava kuulamine läks talle palju rohkem hinge kui ükski loeng.

Kolmas kaasas olnud klubi liige Evelin Laanesaar rääkis lühidalt sellest, kuidas Luuletaeva Latern tekkis. Tegutsenud on see klubi juba 20 aastat ja alguse sai see ajal, kui Mark Soosaar kasvatas Chaplini keskuse akna all kartuleid. Ingvar Luhaääre eestvedamisel korraldati luulevõistlust "Kuldne kaseleht" ja üks osalenud seltskond saigi just seal kartulipõllu serval kokku ja otsustas ka edaspidi koos käia.

Klubi nimi, Luuletaeva Latern pärineb aga Pärnu poeedilt Urmas-Armast-Ingel Tigaselt, kes neid niimoodi kutsuma hakkas.

Läbi aastate on klubi esitanud mitmeid kavasisid, enamik neist omaloomingu põhjal, kuid kui klubiga liitus Jaak Känd, on tehtud ka kavasisid, kus kombineeritakse erinevate luuletajate loomingut või on see pühendatud mõnele kindlale maale või teemale. Känd rääkis lähemalt sellest, kuidas tema üldse aktiivse luuletamiseni ja Luuletaeva Laternasse jõudis. Luuletusi kirjutas Känd juba nooruses, natukene ja sahtlipõhja, kuid kui ta 2012 "Luuleprömmist" osa võttis, pani see aluse palju aktiivsemale kirjutamisele. Nii et luuletajaks hakkamine ei küsi vanust, vaja on vaid pealehakkamist.

Luuletaeva Laterna seltskond on küll pisike, kuid täis tegutsemisindu, nii et neid näeb kindlasti ka edaspidi Raplas esinemas. Kuid järgmisel luulelõunal, 5. juunil tuleb Rapla keskraamatukokku Purku Näitemängusõltlaste Selts, kes esitab Kristiina Ehini luulel põhineva kava.

Haikupildid Hongkongist

Tiiu Luht

Avaratest akendest tulvav õhtupäike, sakslastest kunstnike näitus on õdus, peaaegu üleilmne taust haikuõhtule Raplas kaasaegse kunsti keskuse saalis. Kõneldakse kirjandusest.

Kaugetel aegadel eluõiguse saanud luulevorm võib püsida elavana tänapäevani, nagu näiteks 7. sajandist pärinev Jaapani klassikaline lühike, viierealine luuletus tanka, mille hõlmas arenes 16. sajandiks kolmerealine miniatuurne lühivariant - 17 silbist (5+7+5) koosnev luuletus haiku. mille sisu on üldinimlikult mõistetav sajandeid.

Ehk küll jaapanlaste oma, ei ole haiku jäänud ainult nende pärusmaaks. Eelkõige 17-silbiline luuletus on kandunud ajaliselt läbi sajandite ja geograafiliselt laiali. Vormi levik ja just üldinimlik sisu on aidanud. Pärilisedki muud rahvad tunnevad end neid kirjutades või lugedes kodusel ja kandnud selle globaalseks.

Sumedal õhtul kunsti keskel esitles Raplamaal Lelles elunev kirjanik ja tõlkija Mathura ehk Margus Vaher oma üheksandat, seekord haikudest luulekogu „Tantsisklevail lehtedel ta keerleb”, mis ongi nagu kokku saanud globaalselt radadelt: mõttekorje Hongkongi-reisilt, kirjanek Eestis, esmailumine inglise ja hiina keeles 2018. aastal luuleajakirjas Voice & Verse. Haikude hiinakeelsed versioonid on William Lault, illustratsioonid Linnaaluste küla elanikult kunstnik Kairi Orgusaarelt - napid väljendusrikkad pintsli tõmbed.

Kuulun nende hulka, kellele meeldib kuulata etlemist. Haikusid loetakse läbi kaks korda, ja see teine kord on alati mõjuvam. See on kunst, mida peab valdama.

Sõnastada midagi lühidalt ja sügavalt igavikulist on parim. Nagu päikeseketas õhtutaevas.

et on see, mis on leppida vahet – muidu sedagi poleks

Saksa kevade teatraalne lõpp

Grete Elbrecht

Kultuurifestival "Saksa kevad" pakkus mitme nädala jooksul kõigile saksa keele ja kultuuri-ruumi austajatele ja huvilistele erinevaid kultuurisündmusi kogu Eestimaal. Ja kuigi astronoomiline kevad kestab veel, on Saksa kevade programm selleks aastaks lõppenud.

Viimane üritus siin Raplamaal oli 6. mai keskpäeval Rapla kultuurikeskuses, mil tulid kokku saksa keele õppijatest koolinoored nii Raplast, Kohilast kui ka Märjamaalt, aga ka Tallinna südalinnast, et nautida teatrietendust „druck“/ „surve“.

Sonni Maieri teatritrupp Saksamaalt, Nordrhein-Westfaleni liidumaal asuvast Witteni linnast andis oma Euroopa turneel kaks etendust ka Eestis – esimese neist Jüri gümnaasiumis ja teise Raplas.

Tegemist on väikese teatriga, kelle etendused on pedagoogilise sisuga ning fookuses olevad teemad ühiskonna murepunktideks. Nii ka antud etendus, mis näitas, kuidas digitaalses ühiskonnas iseendaks jääda. Alates nutitelefoniidest ja veebisõltuvusest, BigData'st, parimate tulemuste survest kuni imagokujundamiseni sotsiaalmeedias – ja kuidas selle

Fotol näitlejad (vasakult) Tobias Vorberg, Stefanie Linnenberg ja Sonni Maier. Paremal on tõlk Susann Šefer. Eesti tüdruk, kes õpib Saksamaal ülikoolis. Foto: ANNELI KESKSAAR.

kõigega mõistlikult ümber käia.

Etendus oli haarav, pöördeine ja ulmeline. Samas äärmiselt eluline, jäädes isiklikuks ja kohati liigutavaks. Põnevikus, mis ärgitas kaasa ja järele mõtlema, kuidas käitume me ise oma nutitelefoniidest ja milline jälg jääb meist sotsiaalmeediasse, oli samaväärselt välja

toodud sõpruse, armastuse ja peresuhete osakaal kõige selle valguses. Näidates, et elu võib ka oma ebatäiuses võrratu olla.

Etenduse järel oli arutelu näitlejate ja publiku vahel. Kõigil soovijatel oli võimalik näitlejatega kajastatud teemade üle mõtiskleda ja mõtteid vahetada. Ning neile küsimusi esitada nii nähtud etenduse

kui ka nende teatritee kohta. Sonni Maier, kes on selle teatri hing, oli ka etenduse autor ja ühe peaosalisena ise laval.

Teatritrupp oli Eestis esmakordselt. Kuid juba nende paari päeva järel, mis nad siin Raplas veetsid, avaldasid nad lootust tulla siia tagasi. Siis juba teiste juttude ja teemadega.

Väljakutse pani lugema seniavastamata raamatuid

Esmaspäeva, 13. mai õhtul tehti Kohila raamatukogus kokkuvõtte esimest korda toimunud lugemise väljakutsest. Sellele järgnes kohtumine ajakirjaniku, ettevõtja ja maailmaränduri Tiit Pruuliga.

Helerin Väronen

1. oktoobrist kuni 30. aprillini kestis Kohila raamatukogus lugemise väljakutse. Eeskuju saadi eri maade raamatukogudes ja internetikeskonnas toimuvast väljakutsest, mille eesmärk on suunata lugejaid avastama erinevat kirjandust.

Raamatukogu poolt oli ette antud 35 teemat, mille kohta sai valida endale meelepärased raamatuid. Raamatukogu ootas ka lugejate tagasisidet, mis oleks teistele teeviidak. Kokkuvõtet teinud raamatukoguhoidja Liisi Ploomipuu sõnas, et lugemise väljakutse ei olnud kohustus, vaid rõõmus kogemus, millega end proovile panna. Kõikidele raamatutele - neid oli kokku 376 - antud tagasisidet näeb ka edaspidi Kohila raamatukogu Facebookis. Kokku oli osalejaid 30, nende hulgas ka üks mees ja üks laps.

Ploomipuu tõi välja, et üheks eesmärgiks oli tuua inimesi uudiskirjanduse riiulist eemale, avastama teoseid, mida muidu ei loeks. Selle eesmärgi täitmine oli edukas,

mitmed lugejad ütlesid, et ilma väljakutseta ei oleks nad paljusid raamatuid kättegi võtnud. Eesmärk oli ka panna lugejaid omavahel suhtlema ja kogemusi vahetama, mis mingil määral toimus nii sotsiaalmeedias kui ka raamatukogus. Ka mugavustsoonist väljatoomine oli üks eesmäärke, pannes inimesi tagasiside lehti käsitsi täitma.

Ploomipuu sõnas, et nende jaoks oli üllatav, kui palju loeti erinevaid raamatuid. Kõige enam, neli korda, loeti Rupi Kauri luulekogu "Mesi ja piim" ning Narine Abgarjani "Manjunjat". Palju loeti "Minu sarja" raamatuid ning laste- ja noorteraamatuid. Vähe loeti ulmet ja võõrkeelseid raamatuid. Lugemise väljakutse tagasiside on Ploomipuu sõnul olnud igati posi-

tiivne ja suure tõenäosusega toimub selline väljakutse ka edaspidi.

Tublimate lugejate vahel loositi nii raamatupoe kinkekaarte kui ka raamatuid. Neli lugejat lugesid läbi raamatu kõigi 35 teema kohta ja kõige väärtuslikuma kinkekaardi loosis naeratas õnn Sigrid Põllule. Kõige tublim lugeja oli Tiiu Laas, kelle meelitamine väljakutses osalema võttis küll aega, kuid lõpuks luges ta kokku 47 raamatut.

Esimesed reisisid raamatute seltsis

Tiit Pruuli ütles, et tema esimesed reisisid toimusid päris väiksena. Ja seda mitte päriselt, vaid raamatute seltsis. Seda rääkides kinkis ta ühe oma raamatutest väikesele poisile,

kes, nagu selgus, on suur Pruuli fänn. Oma reisidest nii raamatute kaudu kui ka päriselus Lennart Meriga on Pruuli kokku pannud raamatu "Lennart Meri. Rajaleidja".

Pruuli on reisinud palju ning seda ka raamatutesse jäädvustanud. Pikalt rääkis Pruuli ümbermaailmareisist jahtlaevaga Lennuk. Samuti sellest, kuidas üks tühine detail võib viia n-ö ekspeditsioonipalavikuni ja plahvatuseni ka parimas meeskonnas. Seetõttu tehakse eelnevalt läbi nii füüsilisi kui ka vaimseid katseid. Pruuli järgmine ekspeditsioon viib teda aga sel suvel Antarktikasse.

Juttudega sai maailmale tiir peale tehtud. Kellel soovi ega võimalusi päriselt seigelda pole, saab seda teha ikkagi raamatute seltsis.

Tütarlaps täitis oma unistuse ja korraldas Chalice'i kontserdi

10. mail oli Rapla kultuuriklubis Baas Jarek Kasari ehk Chalice'i kontsert. Tegemist ei olnud tavapärase kultuuriklubi eestvedamisel toimunud sündmusega. Kontserdi korraldamise taga seisis hoopis Rapla Vesiroosi kooli 8. klassi õpilane Hannabel Reinart, kes oli selle korraldamise valinud kooli loovtöök.

Mari Tammar

„Loovtöö teema saab valida iga õpilane ise, see võib olla ka linnukasti valmistamine, oluline on see, et teema pakuks õpilasele huvi,“ selgitas Vesiroosi kooli huvijuht Maili Metssalu, kes Hannabeli kontserdi korraldamisel juhendas. Maili kiitis Hannabeli väga küpset ja loovat mõtlemist ning tunnustas õpilase

ettevõtlikkust.

Huvi kontserdi korraldamise vastu on Hannabelil olnud juba pikemat aega. „Minu jaoks oli väga tähtis, et kogu loovtöö protsess oleks minu mugavustsoonist väljas, kuid samal ajal ka nauditav. Kontsertide temaatika on mind võlunud juba aastaid ja unistus ka ise ükspäev kontsert korraldada rändas peas juba ammu. Oli viimane aeg see idee välja tuua

ning julgus kokku võtta,“ rääkis Hannabel, kes ütles, et Chalice'i esinema kutsumine oli õnnestumine.

„Usun, et kontsertidele annavad vürtsi artistid, kellel on hea huumorimeel ja mõnus lugudepagas. Need kaks kriteeriumit ühendas suurepäraselt Chalice,“ selgitas Hannabel oma esinejavalikut ning lisas, et Chalice pole ka mitu aastat Raplas esinemas käinud.

Hannabel rääkis, et tema jaoks oli kogu kontserdi korraldamise protsess suur rõõm, mille käigus tutvus paljude vägevate inimestega. „Ainuke raskus oligi tegelikult leida iseendas see julgus ja enesekindlus täita oma pikaajaline unistus. Mul on hea meel, et inimesed minusse uskusid ja mind julgustasid,“ ütles

Hannabel. Kontsert ise oli kahtlemata humoorikas. Jarek Kasari oli laval sarnaselt hiljuti Baasis esinenud Jalmar Vabarnaga nagu *stand up* koomik. Tuleb siiski tõdeda, et Vabarna huumor oli maitsekam. Kasari aka Chalice'i naljad käisid noateral ja libastusid nii mõnelgi korral maitsetuma poolele. Siiski tuleb nentida, et tegemist on suurepärase muusikuga, kes on häälevalitsemise meister ning laulusõnade seadmise olümpiavõitja.

Tähelepanuväärne oli ka Kasari sissejuhatus, kui ta ütles, et tal on Rapla ees alati suur aukartus. „Siit on ju pärit põhimõtteliselt pooled Eesti andekad inimesed. Ma ei tea, kas siin pole tõesti mitte midagi muud teha kui tegeleda kaunite kunstidega,“ arutles Jarek Kasari. Paljud kontser-

dil esitatud lood sidus ta Raplaga ja mitte lihtsalt niisama. Tundus, et tänu raplamaalastest sõpradele on tal selle paigaga tõesti üsna palju värvikaid mälestusi.

Kontserti kokku võttes ja oma huumorit vabandades ütles ta, et artist peabki olema sama ootamatu kui Eesti poliitika. Päevakajalisi nalju tegi ta teisigi ning arutles selle üle, kuidas Eesti on hakanud poolduma EKRE ja sotside pooldajate vahel. „Minu arvates võiksid inimesed ikka kokku tulla, mitte lahku minna,“ mõtiskles Kasari.

Saalitäie inimesi kokku toonud Hannabel Reinart jäi kontserdiga rahule ja ütles, et sai nagu kõik teisedki külastajad palju naerda ja nautida head muusikat.

www.kapafestival.ee

KAPA^K

FESTIVAL

31. MAI - 1. JUUNI 2019 KOHILA

TERMINAATOR

5MIINUST / KARL-ERIK

TAUKAR BAND / BIRGIT

TÖNIS MÄGI

ISELOOMAD, AUSTIN MILLER (US), LIIS MÄESALU & TARVO VALM, THE NOTES, DIANA & KÄROLI, BOURBON SUGAR, MERWIS, SUNDOWN, LIGHTS OUT

FESTIVALI PÄEVAJUHT ON NÄITLEJA KAIT KALL

PIILETVI LEVI

KOHILA VALD

Sõnumid

RAPLAMA AVALIKUSTE AEGKORD

Reklamitoode

ProfiTelgid.ee

APOLLO KINO-CINEMA

FOLGER

SELYER

FUNRENT

NARINE ABGARJANI

artist your sound matters

HOMER

TYPLAY SPORTS

Public TV

VESIROOS

ROCK

VÄLJUVAD ERIBUSSID TALLINN-KOHILA-TALLINN

JÄRELPEOD KOHILA SÜDAMES CLUB CAFFE CELINE'S

AVATUD TYPLAY SPORTS TELK CHAMPIONS LEAGUE FINAALI OTSEÜLEKANDEGA

Juristi nõuanne

Töötasu maksmisest summeeritud töötaja puhul

Lugeja küsib: Töötan asutuses, kus on summeeritud tööaeg neljakuulise arvestusperioodiga. Esimese kolme kuuga olen kõik tunnid ära teinud. Mis saab neljandal kuul? Kas ma töötasu selle eest ei saagi?

Vastab Greete Kaar, Tööinspektsiooni nõustamisjurist: Tööandja ja töötaja võivad kokku leppida summeeritud töötaja arvestuses, mis tähendab, et töötunnid jaotuvad arvestusperioodi jooksul ebavõrdse - nt teeb töötaja ühes kuus rohkem töötunde kui teises. Arvestusperiood võib olla maksimaalselt neli kuud, erandjuhtudel kollektiivlepingu alusel pikem (nt tervishoiu-, hoolekande, põllumajandus- ja turismitöötajatel).

Summeeritud töötaja arvestuse korral makstakse töötasu vastavalt kokkuleppele. Kui kokkulepe on tunnitase, makstakse kokkulepitud tunnitasu iga töötatud töötunni eest. Kuutasu korral maks-

takse töötajale iga kuu välja kuutasu olenemata selles kuus tehtud töötundide arvust. Kindlasti tuleb silmas pidada, et töötasu alammäärast väiksemat töötasu ei tohi töötajale maksta. Käesoleval aastal on tunnitase alammäär 3,21 eurot ja kuutasu täistöötaja korral 540 eurot.

Kui teile kohaldub neljakuuline arvestusperiood, tähendab see seda, et tööandja peab töötunnid hajutama nelja kuu peale selliselt, et töötaja nelja kuu jooksul täidaks oma normtunnid. Antud juhul olete oma normtunnid täitnud esimese kolme kuuga, mis tähendab, et neljandal kuul te tegelikult tööd tegema ei peaks. Kui töötaja tööülesandeid täidab, on tegemist ületunnitööga,

mis tuleb hüvitada tasulise vaba ajaga või kokkuleppel 1,5-kordse töötasuga.

Töölepingu seaduse järgi tuleb töötajale maksta töötasu vähemalt üks kord kuus, mis tähendab, et ei saa tekkida olukorda, kus töötajale ühes kuus töötasu ei maksta. Antud juhul tuleb eristada, kas teil on kokkulepe tunnitase või kuutasus. Kui teile makstakse tunnitase, olete kõigi normtundide eest juba töötasu saanud. Sellisel juhul, kui te neljandal kuul ei tööta, peab tööandja maksma teile töötasu alammäära (neljanda kuu normtunnid x tunnitase alammäär). Kui teile makstakse kuutasu, siis olete kolme kuu eest saanud kolm kuutasu ehk tasu kolme kuu normtundide eest, töötanud olete aga nelja kuu normtundide ulatuses. Seega tuleb ka olukorras, kus te neljandal kuul tööd ei tee, maksta teile kokkulepitud kuutasu.

Hinnavõrdlus

Foto: AILI VÄRONEN

Avokaadopüree ehk guacamole

Helerin Väronen

Mõni aeg tagasi puhkasin natukene, olin maal ja tutvusin seal esimest korda sellise asjaga nagu *guacamole*. Mul läks päris kaua, et selle söögi nimi meelde jätta. Vähemalt viis korda küsisin öelt, mis selle hea toidu nimi oli, ja ikka ei suutnud meelde jätta. Öde ise küll ei jäänud just seekord lõpptulemusega täitsa rahule. Miski, ilmselt sibul, andis *guacamole*-le mõrkja kõrvalmeki. Avokaadot lisades sai seda küll mahendada ja minu arust maitstes see hästi, kuna ma ei tea, millise maitsega see originaalis olema peaks.

Tegelikult ei ole ma avo-

kaadofänn, niisama seda ei söö, pigem peabki see olema mingi toidu sees ja siis ka pigem vähe kui palju. Kuid *guacamole* on söök, mida teeks teinekordki. Maitsev ja tervislik veel pealekauba. Me söime seda avokaadopüreed küll saia, kuid see sobib väga hästi dipikastmeks suupistelauale. *Guacamole* tahab aga võrdlemisi ruttu pruuniks tõmbuda, kuid seda saab edukalt säilitada, kui panna see kõrgesse kitsasse nõusse, katta püree pind toidukilega ning kallata kile peale paar sentimeetrit külma vett.

Retsept pärineb Nami-Nami toidublogist, kuid kogustest ei pea väga rangelt kinni hoid-

ma. Vähemalt öde ütles, et tema paneb alati kõike tunde järgi ja neljast avokaadost korraga ei ole ta seda püreed kunagi teinud.

Vaja läheb: 4 küpset avokaadot, 1 laimi mahl, 2-4 küüslauguküünt, soola ja musta pipart, hakitud tomatit ja punast sibulat. Soovi korral võib lisada ka hakitud tsillikauna ja värsket koriandrit.

Tee nii: Suru avokaadod kahvliga katki, lisa laimimahl ja purustatud küüslauk. Lisa hakitud tomatid ja sibulad. Maitsesta soolaga. Kui meeldib, lisa ka hakitud värsket koriandrit.

VABAD TÖÖKOHAD

Raplamaal seisuga 15.05.2019

Eesti Töötukassa

www.tootukassa.ee, Töötukassa Raplamaa osakond Tallinna mnt 14, 79513 Rapla. Tel: 483 0140, rapla@tootukassa.ee

Töopakumise nimetus	Asukoht	Tööandja	Kandid tähtaeg
Müüja-klienditeenindaja	Varbola küla	RRLektus AS	27.05.2019
Üldehitaja	Rapla maakond	Wikra OÜ	20.05.2019
Katusepaigaldaja	Rapla maakond	TK Katused OÜ	31.05.2019
Klienditeenindaja	Rapla linn	HEPA OÜ	23.05.2019
Müügiesindaja	Rapla linn	Elenduril OÜ	31.05.2019
Bussijuht	Rapla linn	Hansa Bussiliinid AS	24.05.2019
Müüja-kassapidaja	Rapla linn	MAXIMA Eesti OÜ	06.06.2019
Suundpuuri operaator	Rapla linn	Eesti Horisontaalpuur OÜ	31.05.2019
Trassiehituse projektijuht	Rapla linn	Eesti Horisontaalpuur OÜ	31.05.2019
Müüja-kassapidaja	Rapla linn	MAXIMA Eesti OÜ	19.05.2019
Puhastusteenindaja	Rapla linn	SOL Baltics OÜ	22.05.2019
Puhastusteenindaja	Rapla linn	Krausberg Eesti OÜ	01.06.2019
Vanemteenindaja	Rapla linn	Artur ja Catering OÜ	31.05.2019
Kokk	Rapla linn	Artur ja Catering OÜ	31.05.2019
Teenindaja	Rapla linn	Selver AS	21.05.2019
Lapsehoidja	Rapla linn	Sinilinnu Lastehoid OÜ	31.05.2019
Personalispetsialist	Rapla linn	Rapla Vallavalitsus	23.05.2019
Abitööline	Rapla linn	Demades OÜ	27.05.2019
Kokk	Rapla linn	ZK OÜ	12.06.2019
Seadistaja	Rapla linn	Solbritt AS	20.05.2019
Värvija	Prillimäe alevik	NORCAR-BSB EESTI AS	26.05.2019
Vahetuse vanema asetäitja	Märjamaa alev	MAXIMA Eesti OÜ	19.05.2019
Müüja	Märjamaa alev	Rapla Tarbijate Ühistu	19.05.2019
Tehnik-elektrik	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	31.05.2019
Kohila Gümnaasiumi direktor	Kohila alev	Kohila Vallavalitsus	09.06.2019
Tootmisliini masinajuhi abi	Kohila alev	Bong Eesti OÜ	18.05.2019
Klienditeenindaja	Kohila alev	Sedrik OÜ	05.06.2019
Müüja	Kohila alev	Rapla Tarbijate Ühistu	19.05.2019
Kokk	Kohila alev	Sedrik OÜ	24.05.2019
Tootmistööline	Kohila alev	Tallinna Pesumaja OÜ	31.05.2019
Piimaautojuht	Kehtna vald	E-Piim Transport OÜ	25.05.2019
Kanala tööline	Kehtna alevik	KEHTNA MÕISA OÜ	12.06.2019
Müüja	Keava alevik	Rapla Tarbijate Ühistu	19.05.2019
Hooldaja	Kalbu küla	ELUPUU MTÜ	23.05.2019
Kokk	Kalbu küla	ELUPUU MTÜ	01.06.2019
Kokk-juhataja	Kaarepere alevik	Baltic Restaurants Estonia AS	26.05.2019
Puhastusteenindaja	Järvakandi alev	SOL Baltics OÜ	24.05.2019
Kokk	Järvakandi alev	Järvakandi Hooldekodu	31.05.2019
Ehituspusepp	Juuru alevik	Arca Nova Element OÜ	03.06.2019
Automehaanik	Hageri küla	Neolund OÜ	31.05.2019
Majaelementide valmistaja	Hageri alevik	KMT Prefab OÜ	02.06.2019
Keevitaja	Alu alevik	FESMA ALU OÜ	31.05.2019

Järvakandi lasteaed Pesamuna kuulutab välja konkursi
RÜHMAÕPETAJA 1,0 ametikoha täitmiseks.

Koolieelse lasteasutuse õpetaja kvalifikatsiooninõuded: kõrgharidus ja pedagoogilised kompetentsid. Kandideerimistähtaeg: 10.06.2019 Tööle asumine: september 2019. Avaldus, CV ja haridust tõendavad dokumendid saata jarvakandi.lasteaed@kehtna.ee või Pargi 3, Järvakandi 79101, Järvakandi Lasteaed Pesamuna. Info tel 5344 0804

TERASKATUSED JA VIHMAVEESÜSTEEMID OTSE TOOTJALT!

VÕTA KOHE ÜHENDUST!
kalle@olly.ee, 53 600 757

Otsime
MÜÜJAT
Rapla Maarahva Poodi.
CV palun saata
devisu@devisu.ee
Info tel 5663 3570

Ei saa me läbi Pärnumaata

Aprilli viimasel päeval vuras bussitais rahvast Raplamaa Külade Liidu eestvedamisel Pärnumaale õppereisile. Meie päeva juhtis Merle Jantson ja marsruut kulges mööda Romantilist Rannateed Malda-Aruvälja-Kihlepa-Lindi-Pootsi.

Helerin Väronen

Meie esimene sihtkoht oli Tamme talu ürdiaed, mida tutvustas perenaine Heli Viedehof. Alguses hobiks olnud taimekasvatusest on Heli jaoks nüüdseks saanud töö. Pärast väikest tuuri vaatab ilmselt iga reisil olnu enda aias olevaid taimi nüüd natukene teise pilguga. Kui tuua mõni tarkusetera välja, ei tasuks näiteks võilille süüa rohelisest peast, taimele tuleks paariks nädalaks valgust mitteläbilaskev pott peale panna ja selle tulemusel valgeks muutunud lehed on palju maitavamad. Must-

nuppu tasub kasvatada salatitaimeks kevadel ja kukeharja kasutatakse näiteks Saksamaal smuutitaimena. Bergeenia juured aga kõlbavad süüa, kui neid pikalt aurutada, ja tema mustaks läinud lehtedest tehtud tee annab jõudu ja elulusti.

Meie järgmine sihtkoht oli kaks aastat tagasi ehitatud Aruvälja uus külakeskus, kus lasteaed, saun ja raamatukogu. Külakeskuse süda, hing ja perenaine Aili Elend rääkis, et kunagine koolimaja ja lasteaed asus veel alles hiljuti üle tee, kuid nüüdseks on maja lammutatud. Maja jupid aga on leidnud uue otstarbe ja

Pärnu kalasadam.

Fotod: HELERIN VÄRONEN

kunagise kooli mälestuseks on selle koopia ehitatud uue lasteaia õuele. Külakeskuses toimetav raamatukogu on tavapäratul moel neli tundi lahti ka pühapäeviti. Teistmoodi on Aruväljal ka see, et neil on õnnestunud terve rühm poisse tantsima panna. Ka lasteaia ruumid avaldasid muljet ja nii mõnigi meist ohkas, et sellises lasteaias käiks veel isegi.

Tervet päeva läbiv nali oli Pärnu linna suurus. Uue korra järgi oli näiteks me kolmas peatuspunkt Eassalu-Neitsi külaseltsi külamaja Kihlepa peaaegu Pärnu kesklinnas. Tegemist on paigaga, kus toimub võilillefestival. Selle eestvedaja on taimetark Mercedes Merimaa, kes oma mõnusa huumoriga võib ja paneb ennast kuulama. Tänavusel festivalil on üheks teemaks permakultuuri peenra tegemine, mille kohta Merimaa sõnas, et teeks mulla rikkaks, saaks ise ka rikkaks, vähemalt vaimult. Juttu tuleb ka putkede kasvatamisest, külla tuleb Valdur Mikita ja Evald Piirisild teeb samaanirännakut. Festivali teine

päev on looduseloomise tarkustest, kuidas looduses eimillestki saab midagi.

Külamaja sai EV100 kogukondade taotlusvoorst endale pitsaahju. Pidev ehitamine külamajas käib, hetkel renoveeritakse teist korrust ja väljas on pooleli maakütte paigaldamise haljastustööd. Külakeskuse äramajandamine on aga keeruline, nii et Merimaa ei tea, mis neist tulevikus saab. Bussis jäi teel Lindi sadamasse kõrvu tabav lause: kui tahad pärandkultuuri hävitada, tee maast linn, vähemalt sõnaliselt.

Lindi sadamas löi kalalõhn juba kaugelt ninna. Päike oli hakanud mõnusalt soojendama ja pärast Tiido-Tiiu talu kodukohvikus saadud lõunat oli lihtsalt mõnus ringi jalutada ja mereäärset olemist nautida. Ka meie järgmine peatuspunkt oli seotud nautimisega. Pootsi veini- ja kultuurimõisas ootas erinevate veinidega Marko Põldsam. Lisaks veinide degusteerimisele tegi ta meile väikese ringkäigu mõisapargis, mis erinevalt mõisast endast on

kaitse all. Eemalt paistis puuviljaaed, kuhu hiljuti istutati 500 kirssi ja 120 pirnipuud. Edasised plaanid on Põldsamil igatahes suured, oma veinitoodanguga kavatses ta lausa laia maailma minna. Kui muidu sai elatud rahulikku elu, jäävat nüüd ajast puudugi. Üks koht aga, mis energiat juurde annab, on tiik, mille asemel alles aasta tagasi oli prügikuhhi. Kõike tehtud nähes tuli tõdeda, et hull töö on ära tehtud, kuid tore on, kui selliseid hulle leidub.

Meie viimane sihtpunkt oli tõeline pärl, Tõstamaa mõisas asuv kool, kus kohalikku ajalugu ja praeguseid tegemisi tutvustas Liina Käär. Mõisas on mitmeid seina- ja laemaalinguid, kuid üks põnevamaid on viimase mõisaomaniku töötoa lagi, kuhu on maalitud valge maagia märk, jantra, millest tehtud pildi endaga kaasas kandmine peaks täitma soove. Nagu ühele mõisale tavaks, ei puudu Tõstamaal ka kummituslood. Isegi suurimad skeptikud on pidanud tõdema, et selles mõisas toimuv ei ole tavamõistusega seletatav.

Tamme talu ürdiaed.

Marko Põldsam võttis Pootsi veini- ja kultuurimõisas külalisi vastu erinevate veinidega.

ARTUR VITITIN

KROONITI PÕHJAMAADE MEISTRIKS

Siim Jõgis

Kehtna juurtega kreeka-rooma maadleja Artur Vititin tuli Põh-jamaade meistriks. Võistlused peeti laupäeval, 11. mail Norras Kristiansundi linnas. Meistriks tuli Vititin raskekaalus (-130 kg), kus osaleski ainult kaks maadlejat.

Ainsas matšis alistas ta Norra paremuselt teise maadleja Nikola Milatovici tulemusena 5:2.

Vititini treener MK Hammerlockist Leon Reitsak ütles, et noormees on viimasel ajal näidanud jõudsat edasiminekut. "Isegi kahe võistlejaga turniiril võidab parem maadleja," sõnas Reitsak. Järgmiseks suure-

maks võistluseks Vititini jaoks on Euroopa mängud ning ettevalmistus nendeks juba käib. Võistlused toimuvad juuniku teises pooles Minskis.

Reitsak rääkis, et Vititin on näidanud head maadlust ning noppinud mitmetelt võistlustelt viiendaid kohti. Samuti sõnas Reitsak, et eesootavatelt võistlustelt ootab ta Vititinit medalisära.

Foto: SIIM SOLMAN

Korvpalli maakonna meistrivõistlustel selgub võitja laupäeval

Raplamaa Sõnumid

Stipend Rapla maakonna korvpallimeistri-võistlustel mängiti eelviimane voor 11. mail Alu spordihoones. Ajakava järgi pidi mängitama kaks mängu, kuid võistluspäev piirdus ühe mänguga, sest N-Rühma ja RS Kate/Ruudus Ehituse mäng jäi pidamata.

Viimane meeskond ei ilmunud võistluspaika ning sai loobusmiskaotuse. Vaadates tabeliseisu, kaotati suure tõenäosusega turniiri lõpuks kolmas koht.

Päeva ainsas mängus kohtusid Juuru ja Rapla korvpallikool. Esimene veerand oli tasavägisem, kus poisid kaotasid 17:20. Ülejäänud veerandid kuulusid kindlalt juurukatele - lõpptulemus 107:72, poolaeg 48:35. Seega viimases voorus 18. mail selgitavad medalionanikud Rapla Mets vs Juuru ja N-Rühm vs BC Rapla. Meeskonnad, kes võidavad, saavad kaela medalid. N-Rühmal on hetkel tabelis 16 punkti ja BC Raplal 17 punkti. Seejuures BC Rapla võitis meeskondade omavahelise esimese kohtumise kuue punktiga.

BC Rapla võidu korral oleks neil tabelis 19 punkti ja kindel võit käes. Kui aga mängu võidaks N-Rühm, jääks mõlemale meeskonnale kokkuvõttes 18 punkti. Kuna võrdsete punktide puhul võrreldakse omavaheliste mängude korvide suhet, siis oleks N-Rühmal meistritiitli võitmiseks vaja rohkem kui kuuepunktist võitu. Seega võiks öelda, et BC Raplal on küll tabeliseisu järgi väike eelis, aga kuna kuus punkti on tänapäeva korvpallis kõike muud kui turvaline eduseis, on üsna kindel, et kulla peale on oodata tulist lahingut.

Pärast viimase mängu lõppu toimub kohe paremate autasustamine ja eriauhindade üleandmine.

MK Hammerlock

jättis Kehtna Liual koju kaks kulda

Siim Jõgis

Kehtna Liud on suurim noortele suunatud maadlusvõistlus Kesk-Eestis. Igal kevadel toob see kokku peaaegu kakssada noort Eesti maadlejat, kellele on viimastel aastatel käinud konkurentsi pakkumas lõunanaabrid.

Tänavu toimus Kehtna Liud laupäeval, 11. mail ning juba 31. korda. Korraldajaklubi MK Hammerlock jättis seekord koju kaks esikohta, kolm teist ning kaks kolmandat kohta.

Eelmisel aastal tähistati suurt juubelit ning võistlused peeti Raplas Sadolini spordihoones. Tänavu oli võistlusareeniks Valtu spordimaja suur saal, kuhu oli üles seatud kaks matti. Ainuuksi võistlejaid oli kõikide võistlusklasside peale kokku 191. Nendele lisandusid treenerid, lapsevanemad ning niisama huvilised ja terve Valtu spordimaja saal oligi rahvast täis.

Hammerlocki vedaja ning Kehtna Liua korraldaja Leon Reitsak tõdes, et tõepoolest olid olud kitsad. Ometi said kõik võistlused peetud ning

parimad välja selgitatud. Võistlejaid oli kõigist Eesti suurematest maadlusklubidest – Aberg, Korrus3, Palusalu SK, MK Nelson, MK Juhan, MK Hammerlock, Englas, Väandra SKP ja mitmest teisest veel. Neile tulid konkurentsi pakkuma kaheksa poissi Liepaja linnast Lätist. Kehtna Liua eelis on muidugi see, et võistlused peetakse Kesk-Eestis, kuhu jõuab igalt poolt mõistliku ajaga kohale.

Võrreldes eelmise aastaga oli üheks uuenduseks tütarlaste võistlus. Naistemaadluses oli neli osalejat ning esikoha võttis Sandra Plamus (MK Juhan). Korraldajaklubi ehk MK Hammerlock teenis kaks kuldmedalit. Daniel Samuel võitles välja esikoha kuni 20 kg kaalukategoorias. Leon Reitsak kiitis enim just Daniel Samueli plahvatuslikkust ja kiiret otsustavust. Kulla teenis ka Karlis Bollverk kaalukategoorias kuni 75 kg. Hõbemedali teenisid MK Hammerlock maadlejatest Kristof Kasepöld (-23 kg), Dominik Samuel (-27 kg) ja Nikita Mezov (-52 kg). Pronksmedali vääriliselt maadlesid Martin Feklistov (-41 kg) ja Marten Mõtsnik (-35 kg).

Kõige raskemate ehk kuni 85 kg kaalukategoorias saavutas esikoha Rasmus Liisma (Aberg). Talle järgnesid Siim Sander Pindék (Võru) tei-

se, Maksim Gubanov (MK Nelson) kolmanda ja Samuel Veske (Võru) neljandana. Iga võitja sai lisaks kuldmedalile Kehtna liua, teise koha omanik sai hõbemedali ning lisaks anti välja kaks pronksmedalit.

Treener Leon Reitsak heitis pärast võistlusi hetkeks pilgu ka tulevikku. Kehtna Liud on 31 aastaga juurdunud püsivaks traditsiooniks ning loomulikult plaanitakse seda jätkata. Küll aga on Hammerlockil veelgi põhjust optimistlikult tulevikku vaadata. Leon Reitsak avaldas lootust, et juba sügisel kolib klubi oma uutesse ruumidesse Kehtna põhikooli hoones. Ta ütles, et klubi praegune hoone on selgelt amortiseerunud ning juba oodatakse pikisilmi võimalust uues kohas end sisse seada.

Daniel Samuel.
Foto: erakogu

Kehtna Liual esitleti esmakordselt juunioride MM-i maskotti

Käesoleva aasta augustis toimuvad Tallinnas Tondiraba jäähallis juunioride maailmameistrivõistlused maadluses. Laupäeval esitles Eesti maadlusliidu president Jaanus Paeväli Kehtna Liua võistlustel esmakordselt MM-i maskotti, mis on hunt nimega Hunter. Kokku pakuti maskotile 37 nime. "Põnevaid kandidaate oli mitu, mistõttu me valisime üsna pikalt. Kuna tegemist on siiski suure rahvusvahelise üritusega, sai osaliselt määravaks Hunteri nime rahvusvaheline kõla," põhjendas Paeväli. Juunioride MM maadluses toimub 12.-18. augustini Tondiraba Jäähallis.

Rakendispordi hooajaga tehti algust Lau külas

Siim Jõgis

Lau külas tehti möödunud nädalavahetusel algust Eesti rakendispordi hooajaga. Võistlus kandis nime "Raplamaa Rakend" ning ühtlasi oli see ka rakendispordi karikasarja esimene etapp.

Kehtna vallas Lau külas asuvas Madise tallis on üleriigilisi võistlusi peetud ka varasematel aastatel. Tänavu usaldati Madise tallile nii hooaja esimese kui ka viimase etapi korraldamine.

Võistlus peeti kahel päeval – laupäeval, 11. mail alustati ning võitjad selgusid pühapäeval. Kõige raskemas klassis ehk põhisoitus näitas head minekut Riina Rõa poniga Pin Rock's Poppius ning teenis esikoha. Teistes klassides võitsid Priit Reinaus jr hobusega Radar (keskmise tase) ning Laura Rea hobusega Sangar (madalam tase). Tasub märkida, et Priit Reinaus juuniori jaoks oli tegemist debüütvõistlusega rakendispordis ning kohe tuli esikoht.

Eraldi peeti arvestust "Raplamaa Rakendis", kus esikoha sai parim Raplamaalt pärit võistleja. Selles arvestuses kerkis poodiumi kõrgeimale astmele Signe Haggi. Põhisõidu arvestuses sai ta Riina Rõa järel teise koha. Kokku võitis võistlustest osa üksteist ekipaazi. Laupäeval alustati koolisõiduga ning tehti ära ka täpsussõit. Öhtul sõideti ka kombineeritud maraton, kuid seal oli kõigest kaks osalejat. Pühapäeval sõideti kross, millele eelnes rännak.

Laupäeval tibutas pidevalt vihma ning see lõi osalejatele keerulised tingimused. Üks võistluste korraldaja ning osaleja Eve Haggi ütles, et hobustele see vihm suurt mõju ei avaldanud, küll aga tegi see ettevaatlikuks kutsarid. Kuna rohi oli märg, tuli kurvides olla tähelepanelik ning võtta neid aeglasemalt kui kuivades oludes. Pühapäev pakkus oluliselt paremat ilma ning keskpäevaks paistis Lau külas juba päike.

Paremusjärjestuses toimus teisel võistluspäeval muudatus vaid keskmises klassis. Päeva teisena alustanud Priit Reinaus jr tõusis esimeseks. Madalamal ja kõrgemal tasemel jäid koolisõidus liidrina alustanud sportlased ette lõpuni ja nii krooniti võitjateks vastavalt Laura Rea ning Riina Rõa.

Rakendispordi karikasarja järgmine etapp on kahe ja poole nädala pärast Tõstamaal. Madise talli maadele tulakse sel aastal korra veel tagasi, sest sügisel peetakse seal hooaja viimane etapp. Samuti peetakse nende võistluste raames Eesti meistrivõistlusi.

Sulgpalli GP sarjale pandi punkt

Sadolini spordihoones

Siim Jõgis

Laupäeval, 11. mail võõrustas Sadolini spordihoone Eesti sulgpallurite koorekihti. Täiskasvanute arvestuses olid puudu küll mõned mängijad, kes jahtisid samal ajal välisturniiridel kohta olümpiamängudel, kuid noorteklassides oli kogu paremik kohal. Tegemist oli sulgpalli GP sarja finaaletapiga.

Nii kõrge tasemega sulgpalliturniir toimus Raplas esmakordselt. Eesti sulgpalliliidu tegevjuht Renna Unt rääkis, et sinna pääsesid vaid kutsetega mängijad. Kutsutud olid need, kes septembrist maini kestva hooaja jooksul näitasid GP etappidel parimaid tulemusi nii noorte kui ka täiskasvanute arvestuses. Renna Undi sõnul otsustati hooaeg lõpetada Raplas, kuna viimastel aastatel on kohaliku sulgpalliklubi Valge Hani ja selle eestvedaja Ülle Laasneri tegevusel sulgpallielu Raplas hoogsalt edenenud.

Sadolini spordihoonesse oli üles seatud neli väljakut ning mängiti hommikust õhtuni. Meesüksikmängus saavutas esikoha Karl Kert, kes finaalis alistas Kristjan Täheranna tulemusega 21-13, 21-18. Kolmanda koha kohtumise võitis kolmes geimis Marcus Lõo, kui alistas Mikk Järveoja tulemusega 14-21, 21-12, 21-15. Naisüksikmängus viis võitjakarika endaga Hannaliina Piho. Finaalis alistas ta kolmes geimis Kaisa Simoni tulemusega 17-21, 21-13, 21-15.

Kolmanda koha kohtumises astusid väljakule Karina Kapanen ja Helis Pajuste. Kohtumise võitis Karina tulemusega 21-12, 17-21, 21-17. Meespaarismängus astusid poodiumi kõrgeimale astmele valitsevad Eesti meistrid meespaarismängus – Kristjan Kaljurand ja Raul Käsner. Finaalis alistati Mikk Öunmaa ja Mihkel Talts kahes geimis tulemusega 21-10, 21-17. Naispaarismängus saavutasid esimese kohta Hannaliina Piho ja Ramona Üprus, kui finaalis alistati Ulla Helm ja Eve Laansoo tulemusega 21-14, 23-21. Segapaarismängu võitsid samuti valitsevad Eesti meistrid, Kristjan Kaljurand ja Hannaliina Piho. Põnev kolmegeimiline finaalmäng Mihkel Taltsi ja Kertu Marguse vastu võideti tulemusega 22-20, 20-22, 21-14.

Naispaarismängus saavutasid esimese kohta Hannaliina Piho ja Ramona Üprus, kui finaalis alistati Ulla Helm ja Eve Laansoo tulemusega 21-14, 23-21.

Foto: SIIM SOLMAN

RAPLA KORVPALLI-KOOLI POISID

jõudsid pronksile

Siim Jõgis

G4S noorteliiga poiste U16 vanuseklassi mängud jõudsid püha-päeval, 12. mail lõpule ning Rapla korvpallikool kindlustas pronksmedali. Kolmanda-neljanda koha matšis alistati Tartu Ülikool/Eviko napilt 78:76 (22:24, 27:15, 21:21, 8:16).

Esimene poolaeg kulges Rapla korvpallikoolile tõusude ja mõõnadega. Esimesel veerandajal domineerisid tartlased, teine veerandaeg kuulus juba Rapla meeskonnale ning poolajapausile mindi eduseisus 49:39. Kolmas veerandaeg kulges võrdselt, kuid neljandal veerandajal tuli ette vägagi ärevaid hetki. Tartu Ülikool/Eviko jõudis viigini tervelt kolmel korral, ent rohkemaks neil jaksu ei jagunud. Mängu lõpus tegutses otsustavamalt Rapla ning Martin Oruste

tabas 52 sekundit enne lõppu kahepunktviske, tuues võidu omadele.

Rapla korvpallikooli resultatiivseim oli 29 punkti visanud Kardo Kill. Lisaks võttis ta seitse lauapalli. Erik Pärnapuu lisas 23 punkti ja 12 lauapalli ning Markus Ladoga arvele jäi 12 punkti ja 9 lauapalli.

Rapla korvpallikooli peatreener Viljo Sinikas kommenteeris kohtumist korvpall24.ee veebilehele nii: “See oli ulme. Eile (laupäeval, 11. mail – toim) oli raske mäng TTÜ-ga. Me lähme igat mängu võitma, aga kahjuks see mäng ei õnnestunud. Poistel oli värin sees ja ebaõnnestusime. Täna võtsin kutid kokku ja püüdsin pingeid maandada. Ütlesin, et võtame seda kohtumist kui treeningmängu. Fännid ja trummid olid täna päris võimsad. Ja kutte võib täna kiita, väga hästi mängisid.

Meil oli raske hooaeg, kohe hooaja alguses said kaks algviisiku meest vigastada ja olid pikalt väljas. Kaotasime palju mängu, aga hooaja lõpp läks järjest ülesmäge.”

KOOLISPORT

Murdmaajooksu tulemused

Laine Rökk

Maakonna koolinoorte murdmaajooksu meistrivõistlus toimus 9. mail Rapla VG

C-klass (2006-2007)

Tüdrukud (34 osalejat), 500 m

1. Keit Liis Kõiv, Rapla KK, 1.34
 2. Ruth Hansar, Kohila G, 1.36
 3. Lisandra Vetesina, Rapla KK, 1.37
 4. Lorelii Estaal, Rapla KK, 1.37
 5. Ave Kotka, Märjamaa G, 1.38
 6. Rebecca Pent, Kohila G, 1.39
- ##### Poisid (osales 30), 1000 m
1. Rico Robin Rikk, Rapla VK, 3.31
 2. Janre Jõgi, Juuru EVK, 3.42
 3. Henri Suislep, Märjamaa G, 3.43
 4. Björn Gregor Ool, Kohila G, 3.45
 5. Laur Liira, Kaiu PK, 3.47
 6. Matteus Aus, Kohila G, 3.48

B-klass (2004-2005)

Tüdrukud, 500 m

1. Ketlin Kõiv, Rapla KK, 1.29
 2. Elis Vahtmäe, Kohila G, 1.30
 3. Rebecca Riomar, Märjamaa G, 1.33
- ##### Poisid, 1000 m
1. Virgo Trommel, Järvakandi K, 3.24
 2. Mårten Laurimaa, Rapla VK, 3.24
 3. Rainer Metsniit, Märjamaa G, 3.31

A-klass (2002-2003)

Neiud, 1000 m

1. Hannaliise Sepp, Rapla G, 3.52
2. Berit Kristin, Märjamaa G, 4.12

terviserajal. Osales 151 noort jooksupuuvilist 11 koolist.

Vanuseklasside kolmele paremale anti medalid ja diplomid, lisaks autasustati

vanuseklassis, kus osales 30 ja rohkem võistlejat, 4.-6. kohale tulnud diplomi ja maiustusega.

Võitjaskoolid said karika.

3. Ilona Saar, Kaiu PK, 4.26

Noormehed, 2000 m

1. Artur Skatškov, Kohila G, 7.26
2. Georg Metsallik, Valtu PK, 7.33
3. Ander Leiste, Järvakandi K, 7.41

J-klass (2000-2001+19aastased)

Neiud, 1000 m

1. Lisandra Tomson, Rapla G, 3.59
2. Anette Hannele Näkk, Rapla G, 4.11

Noormehed, 2000 m

1. Kristo Kivisild, Järvakandi K, 8.05
2. Erlend Pettai, Märjamaa G, 9.52
3. Rainer Reppo, Eidapere K, 10.17

Võistkondlik arvestus:

Koolid 10.-12. klassiga

1. Rapla G, 151 p
2. Kohila G, 117 p
3. Märjamaa G, 49 p

Koolid, kus 1.-9. klassi õpilaste arv on 300 ja rohkem

1. Kohila G, 515 p
2. Rapla KK, 493 p
3. Rapla VK, 472 p

Koolid, kus 1.-9. klassi õpilaste arv on alla 300

1. Valtu PK, 432 p
2. Järvakandi K, 403 p
3. Juuru EVK, 389 p

Koolid, kus 1.-9. klassi õpilaste arv on alla 80

1. Eidapere K, 276 p

Kindlustatud südamerahu

Sõlmige PZU kindlustus

Küsige pakkumist SEB kontorist

Tutvuge tingimustega, sh kindlustusjuhtumite ja -kaitsete täieliku kirjelduse ning kahjuhüvitiste väljamaksmise piirangute ja välistustega, PZU kodulehel. Vajaduse korral pidage nõu asjatundjaga PZU klienditeeninduse numbril 622 4545.

* PZU on AB „Lietuvos draudimas“ Eesti filiaali kaubamärk Eestis. AB „Lietuvos draudimas“ on Leedu kahjukindlustusselts, mis kuulub rahvusvahelisse PZU kontserni. AS SEB Pank ja AS SEB Liising tegutsevad AB „Lietuvos draudimas“ Eesti filiaali kindlustusagendina ja on kantud Finantsinspektsiooni veebilehel www.fi.ee avalikustatud kindlustusvahendajate nimekirja.

Ootame oma Rapla meeskonda sõbralikke KASSAPIDAJAID-MÜÜJAID

Usaldame Sulle

- klientidele meeldiva ostuelamuse pakkumise kassas ja müügisaalis;
- klientide nõustamise ning abistamise;
- kaupade müügiks ettevalmistamise ja paigutamise müügisaali.

Ootused Sulle

- soovid pakkuda viisakat ja kliendisõbralikku teenindust;
- räägid vähemalt suhtlustasandil eesti keelt;
- naudid erinevaid suhtlussituatsioone;
- oled kohusetundlik ja hea pingetaluvusega.
- omandad uusi teadmisi ja oskusi kiirelt ning oled töökas;

Pakume Sulle

Töölalast väljaõpet ja koolitusi, karjäärivõimalusi, tööd graafiku alusel, erinevaid motivatsioonipakette ja ettevõtte poolt organiseeritud lõunasööki.

Kandideeri

Palun saada oma CV e-posti aadressile cv@maxima.ee, lisainfo +372 5556 6164.

Meile tööle kandideerimisega annate meile - MAXIMA Eesti OÜ-le - nõusoleku kandideerimisdokumentides või muul viisil Teie poolt meile avaldatud isikuandmete töötlemiseks värbamisprotsessis. Kasutame Teie andmeid ainult värbamise eesmärgil, mis hõlmab Teie sobivuse hindamist vakantsile ametikohale. Sellest, kuidas kasutame ja hoiame Teie isikuandmeid ning millised on Teie isikuandmete kaitsega seotud õigused, saate täpsemalt lugeda www.maxima.ee

RAPLA VESIROOSI KOOL

Rapla Vesiroosi Kool võtab tööle
**EESTI KEELE ja KIRJANDUSE ÕPETAJA,
KEEMIAÕPETAJA,
SAKSA KEELE ÕPETAJA,
IT-SPETSIALISTI.**

Kandideerimiseks palume saada avaldus, elulookirjeldus ja kvalifikatsiooni tõendavate dokumentide koopiad hiljemalt

26. maiks 2019. a aadressil Viljandi mnt 69, Rapla või

vesiroos@vesiroos.edu.ee.

Info telefonil 489 0121, 489 0120 või

jaan.reimund@vesiroos.edu.ee.

Tule meie toimekasse Rapla jaotuskeskuse meeskonda POSTIKULLERIKS

Sinu ülesandeks on posti sorteerimine ning postisaadetiste kohale toimetamine kliendile oma kandepiirkonnas.

Töö toimub täiskoormusega graafiku alusel E-L algusajaga 6.30.

Tööks on vajalik B-kategooria juhtimisõigus.

Tööd saab alustada Raplast või Märjamaalt.

Lisainfo telefonil 53033821.

Kandideerimiseks saada oma CV
aadressil cv@omniva.ee

OSTETAKSE

Vanametalli kokkuost Raplas
Järna 2. E-R 9-17, L 10-14.
Tel 5818 8986
www.rauasets.ee

Vanametalli kokkuost
Agrovaru territooriumil E-R
9-17, L 9-14. Tel 5860 7877,
www.feralmet.ee

metsakinnistuid ja kasvavat
metsa. Tel 502 4895;
info@pajakapuit.ee

**OÜ ETEST PR ostab põllu-
ja metsamaad. Tel 504 5215,
514 5215, info@est-land.ee**

Timberstock OÜ ostab
lehtpuenamusega met-
sakinnistuid ja raieõiguseid.
Küsi pakkumist tel 507 1150
timber@timberstock.ee

**vanu jalg- ja mootorrattaid,
võre ning nende varuosi.
Ka mitmekomplektised. Sa-
muti pakuvad huvi erine-
vad vanaaegsed esemed.
Tel 508 6947**

Ostan, viin ära vanad raama-
tud, mänguasjad, raadiod jm
mitte vajaliku. Tel 505 4450

5567 8016

autocash.ee

**Sõidukite kokkuost (auto,
buss, veok, haagis, tehni-
ka). Tel 5567 8016**

metsakuiva kuusepalki. Tel
5646 0963

**Laupäeval, 18. mail kella 12-16
Vahastu küla uhiuues tuletõrjekomandos**

AVATUD USTE PÄEV!
Olete oodatud uudistama!

TÖÖPAKKUMISED

Pakun tööd **EHITAJALE**
lamekatuste ehitusega tegelevas ettevõttes.
Tel 5629 8738,
info@palmergrupp.ee

Õmblusettevõtte Keilas võtab tööle **ÕMBLEJA**
universaalmasinale. Tel 5331 0767

SOL Baltics OÜ otsib Järvakandi Klaasitehasesse
suvepuhkuste asenduse ajaks
PUHASTUSTEENINDAJAT.

Ülesandeks on igapäevane koristamine Järvakandi
Klaasitehase tootmises, kontoris, lao- ja olmeruumides.
Tööpäevad ca 8 tundi.
Puhkuse asendajaid vajame 25. maist kuni oktoobrini.
Lisainfo telefonil 674 7399

AS Solbritt otsib lattu
ANDMESISESTAJAT-LAOHOIDJAT ja
TRANSPORDITÖÖLIST. Info tel 489 0400, info@solbritt.ee

AS Solbritt pakub tööd **SEADISTAJALE.**
Info tel 489 0400 või 524 8998, info@solbritt.ee

VÕTAN RENDILE

põllu- ja rohumaid Raplamaal.
Lisainfo ja pakkumised tel
509 8143 või masa5@hotmail.ee

ANNAN ÜÜRILE

1-toalise korteri Raplas. Tel
514 2920

ANNAN RENDILE

büroopinna Tallinna mnt 15a,
Rapla II korrusel üldpinnaga
115,62 m². Tel 509 1371

SOOVIN ÜÜRIDA

3-4-toalise korteri Raplas.
Tel 527 0002

KADUNUD

Kass kadus Kehtnas, 29.
aprillil, staadioni juures ja
on siiani kadunud. Kui keegi
on teda märganud ja oskab
mingit infot anda, siis palun
helistada tel 5342 3308

MÜÜAKSE

toidukartulit Teele. Tel 521 2016

Raplas Mahlamäel 4- toaline
keskküttega korter.
Tel 521 9565

Haideaias (Kaarepere) on
müügil vilja-, ilu- ja okaspuud,
marja- ja ilupöösad, püsililled,
männikooremults, kasvuturvas.
Oleme avatud E -R 9 -18, L 9
-15, P suletud.
Tel 527 9031 ja FB

uus pooleliolev palkmaja Rapla
vallas Seli külas (ehitusaasta
2019). Majal kivikatus, kinnistul
tiik, 3424 m², olemas vesi,
elektar ja kanalisatsioon. Hind
69 900 €. Tel 509 0801.
aivar@harjumaja.ee

soodsa hinnaga talusealiha.
Vajadusel tükeldame. Info tel
5196 2628, 5354 3002

Tapamaja müüb emise lihake-
hasid kohaletoomisega. Info tel
5351 7414

kasutatud plastik välikäimlaid.
Tel 506 8501

renoveerimist vajav ahjukütte-
ga 3-toaline korter Raplamaal
Kelba külas. Tel 5648 0523

või üüratakse 3- toal muga-
vustega korter Järvakandis III
korrusel. Tel 5565 4537

TEENUS

OÜ KÜLMALINE

Õhk-õhksoojuspumbad,
õhk-vesisoojuspumbad,
maaküte. Müük, paigaldus,
hooldus, remont. Tel 5330
1720 www.kulmaline.ee

RAPLAMAAL

VEOTEENUSED

+372 56881227

www.vedaja.ee

Veo- ja kolimisteenused. Tel
5688 1227. www.vedaja.ee
Facebook: Veoteenus Rap-
lamaal

Konteinerite rent ja veoteenus.
Helista tel 511 1405, sivaau-
to2007@gmail.com

**KAARDID ENNUSTAVAD 24
H. Tel 900 1727, h. 1,09 €/min**

Raamatupidamine, aruanded.
Tel 505 9669, info@holopoint.ee

Ohtlike puude langetamine.
Tel 5663 2968 või 5340 2068

Rehvivahetus Rapla linnas Jür-
na tn 2. Hinnad väga soodsad.
Aeg broneeri tel 5818 8986
Hinnakiri www.rauasets.ee

KATUSETÖÖD (viilkatused,
lamekatused). Tel 5698 4470
AlvekoEhitus@gmail.com

Katuste ehitus (pigikatusete
paigaldus, eterniitkatuste
vahetus). Tel 5629 8738, info@palmergrupp.ee

Hoonete soojustamine puiste-
villaga, teostame ka vajalike
eeltööd. Konsultatsioon objektil
TASUTA! Puistemees OÜ, tel
501 6689, ken@puistemees.ee

Teostame vihmaveesüs-
teemidega seotud teenuseid.
Valtsimismasinaga valmis-
tame rennid otse Teie objektil,
puuduvad liitekohad. Tel 527
1059, info@vihmaveerennid.ee, www.vihmaveerennid.ee

Suuremad ja väiksemad ehi-
tustööd. Ehitus ja remont Sinu
koju. Tel 5668 3421

Valmistan ja paigaldan vih-
maveesüsteeme. Renn ilma
liitekohtadeta. Tel 5664 3436

Pakume hauahooldusteenust.
Tel 5353 9535 või kirjutage
soovist info@hauaplatsihooldus.ee

Tantsumuusika ühemehebandid.
Õhtu juhtimine. Tel 514 9885

Katastrimöödistus, kinnistute
jagamine jne. Tel 5645 0996,
kirsika.koitjarv@gmail.com

Hekkide lõikamine, trim-
merdamine, muru niitmine,
haljastustööd. Tel 5663 8280
alehter@hotmail.ee

Tänavakivide paigaldus, lipp- ja
võrkaedade ehitus, haljastus-
tööd. Tel 5639 1093

Ohtlike puude hooldus ja raie.
Arborist Heigo Mikkor (kutse-
tunnistus nr.138866) Puuproff
OÜ. Tel 5838 9659

MÜÜAKSE

Kanarbiku talu müüb toorest leppa ja sangleppa 30, 33, 38, 50, 60, 70 cm. Vedu al 5 rm. Tel 5373 7294

Rapla Kütteäris puitbriketti (hele, tume) al 180 €, pelletid 6 ja 8 mm al 200 €, kamina-puid võrkkotis ja turbabriketti. Raplamaal al ½ alusest vedu tasuta. Tel 5563 6856 www.kutteari.ee

lõhutud toores lehtpuu, hind al 38 €; metsakuiv okaspuu al 40 €. Laotud puude tarne 10 ja 15 rm autoga. Tel 521 1377

Lõhutud ja saetud lepa kütte-puud nii lahtiselt kui võrkkotis. Müüme ka puitbriketti. Vedu. Tel 516 6305

kuivad küttepuud, lahtiselt ja võrgus. Tel 503 6941

otse tootjalt pakitud kandiline kase puitbrikett al 170 €, paki-tud turbabrikett al 135 €, 6 ja 8 mm pellet al 199 €, kivisüsi 25 kg kotis 235 €/t, klotsid võrgus 2,5 €. Vedu. Tel 506 8501

40 L võrkkottides kaminapuid (kask 3.30 €, lepp 3.00 €), alustel puitbriketti (960 kg 175 € ja pelletit (975 kg 201 €). Vedu. Tel 523 8503, 433 3130

lõhutud küttepuid. Küsi meie pakkumist! Minu Küte Tel 600 6613, 5197 1066

lõhutud küttepuid - lehtpuu. Tel 5668 5175

3-m kuivi kuuse küttepuid. Kogus u 41 tm. Asuvad Kabala külas. Tel 5196 3947

ehituslikku saematerjali, servamata lauda, lepalauda, terrassi-, voodri- ja põrandalau-da. Pikkused 3 - 6 m. Laudade värvimine. Vedu tasuta. Tel 528 2268

saunaahjusid, kaminaid, pliite. Soodsalt. Tel 505 4355

suitsuvorsti ja maasinki väike-hulgi, kohaletoomisega. Info tel 5196 2628 või 5351 7414

Mälestus jääb kestma
siidames ...

VILMA TOOMET

Olid kaasteeline,
õpetaja, juhendaja.
Juuru toidupoe päevilt

Esta, Virve, Õie

Tuul nii tasa
puude ladvus liigub,
linnud unelaulu laulavad ...

Kallis Annely perega!
Meie kaastunne

EMA

kaotuse puhul.

Reelika & Martin

Maga vaikselt,
puhka rahus,
siidamed on sinuga.
Mälestuste päiksekullas
jääd sa ikka meiega...

Kallist

VILMA TOOMETIT

mälestavad kunagised
tantsukaaslased

Õilme, Esta, Alli, Helvi,
Maret, Urve, Vaike

Ei tulek ega minek
ole meie endi teha,
vaid see, mis sinna vahele
jääb, see on elavate
mäletada...

Sügav kaastunne omastele
ja Raikküla Kooli perele
kalli
HELLE TETSMANNI
surma puhul.

Kehtna vallavalitsuse
sotsiaaltöötajad Kristina,
Ragne, Ege ja Ene

Südamlik kaastunne
Annelyle ja Getterile
kalli ema ja vanaema

HELLE TETSMANNI

surma puhul.

Perekond Küttis

Kesk ilusat kevadist
päikesekulda
viis ära sind tee,
kust tagasi ei tulda...

Sügav kaastunne
Annelyle ja Urmasele
ja kõigile lähedastele

HELLE
TETSMANNI

surma puhul.

Linda ja Erni

Me siidames sa ikka elad,
jääd mõttes meie keskele...

Vana-Vigala Tehnika- ja
Teeninduskool avaldab
sügavat kaastunnet

HELLE TETSMANNI

perekonnale ja lähedastele.

Avaldame kaastunnet
Kalle Toometile ema
VILMA TOOMETI
surma puhul.

Rapla Vallavolikogu
Rapla Vallavalitsus

Südamlik kaastunne
lähedastele

HELLE TETSMANNI

kaotuse puhul.

Vahtrakad, lapsevanemad
ja juhendajad

Olid see, keda alati oodati,
kelle juures oli ikka soe,
kellel miski polnud
liig raske,
kelle käsi oli alati toeks...

Mälestame kallist kolleegi

HELLE TETSMANNI

ning avaldame kaastunnet
lähedastele.

Raikküla Kooli pere

Siiras kaastunne Annelyle
perekonnaga

EMA

kaotuse puhul.

Ülle, Salme, Tiitu,
Mare ja Aleksei

Mis tulema peab, see tuleb.
Kellel saab otsa aeg,
see läheb.
Minnes võtab ta
lambist tule
ja süütab taevasse tähe...

Mälestame ja avaldame
kaastunnet omastele

HELLE TETSMANNI

kaotuse puhul.

Inga, Sander
Olga, Rain

Kaotusvalu hingest
keegi võtta ei saa,
aeg seda täita saab
mälestustega...

Armsad Annely ja Hannes
peredega!
Südamlik kaastunne teile,
kui jätate hüvasti
kalli ema ja õe

HELLE
TETSMANNIGA.

Klassikaaslased
põhikoolipäevilt

Meie sügav kaastunne
Aivar Puurile
ISA
surma puhul.

Kehtna Vallavolikogu,
Kehtna Vallavalitsus

See armas,
kellest äkki ilma jääme,
on tegelikult alles -
meie sees,
ta on nii ligi,
et ei torka silma,
nii nagu valgus
tolmukübemes.

(L. Tungal)

Siiras kaastunne
Janarile ja Annelile
peredega kalli ema ja
vanaema

HELLE TETSMANNI

kaotuse puhul.

Padjaklubi

Sügav kaastunne
Virgele ja Heikile kalli ema

LINDA PETERSONI

kaotuse puhul.

Pilvi, Milvi ja Ruth

Avaldame kaastunnet
Ellele elukaaslase

ANTS JÜRISALU

surma puhul.

Mälestame mitmekülgset
spordimeest

REIN LAANESAART.

Siiras kaastunne Reinu
lähedastele.
Rapla Spordiveteranide
Koondis

Jäid tühjaks
koduõu ja tuba...

Mälestan head sõpra

HELGA VALLIT.

Südamlik kaastunne
lastele peredega.

Salme

Elutee Sul katkes äkki,
liiga karmilt
kustus see...

Südamlik kaastunne
Raunole kalli

ISA

surma puhul.

Raikküla Kooli pere

Soojus siidames,
sära silmades,
naeratus huulil -
nii jääd sa alati meiega...

MARGE
ROOTSIMAA
15. V 1964 – 10. IV 2017

Mälestame ja
meenutame tänutundega
55. sünniaastapäeval.

Omaksed

	NELJAPÄEV 16.05	REEDE 17.05	LAUPÄEV 18.05	PÜHAPÄEV 19.05	ESMASPÄEV 20.05	TEISIPÄEV 21.05	KOLMAPÄEV 22.05
ETV	06.55 Terevisioon 09.05 Draamasari Isa Brown. Vile pimeduses 09.55 Terevisioon* 12.05 Prillitoos (S)* 13.00 Tähendamisi* 13.05 Pealtnägija* 13.55 Islandi taluköök 14.30 Osoon (S)* 15.00 Eesti lood. Vennad Karuputked (2014) 15.30 Eesti-maa kuulsad inimesed. Jannsen (2009) 15.45 Allo Allo! paremad palad 16.30 Eesti mäng (Eesti 2017) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Õnne 13 (Eesti 2005) 17.35 Draamasari Isa Brown. Debütandi surm (Father Brown, Inglise 2019) 18.20 Lauulu lugu. Linda (ETV 2013) 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 OP+ 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Esimene stuudio 22.00 Eurovisiooni lauluvõistlus 2019. 2. poolfinaal 00.15 Ringvaade* 01.15 Allo Allo! paremad palad 02.02 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.05 Draamasari Isa Brown. Debütandi surm (Father Brown, Inglise 2019)* 09.55 Terevisioon* 12.05 Eurovisiooni lauluvõistlus 2019. 2. poolfinaal* 14.15 Kuulsuste koda (2016)* 14.40 Esimene stuudio* 15.05 OP+* 16.00 Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1991) 16.30 Maa, armastan Sind! (2015) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 (Eesti 2005) 17.35 Isa Brown. Sünge keskpäev (Father Brown, Inglise 2019) 18.25 Lauulu lugu. Tantsulugu (ETV 2013) 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Tähtede lava 2019, 10/11. Finaal 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Krimireede Lewis. Sügavad haavad (Inglise 2014) 23.15 Pealtnägija* 00.00 Ringvaade* 01.00 Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1991)* 01.34 ERR.ee uudised	07.30 Ringvaade* 08.30 Ma-hemaa 09.00 Uudishimu tippkeskus 09.30 Kaamera käib! Vöte! 10.00 Maahommik 10.45 Meie inimesed. Aime 11.10 Pealtnägija (S)* 12.05 Kommentaare Eesti filmile 12.15 Varastati Vana Toomas 13.25 Dokfilm Tuulepealsed leelod 14.40 Kontakt. Andrus Vaarik ja Argo Aadli (Eesti 2015) 16.00 Tähtede lava 2019. Finaal* 17.05 Islandi taluköök 17.35 Loodusdokk Spioonid looduses. Sõprus 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Doksari Kutsikapöli 19.30 Elina helinad 20.00 Juhan Peegel. Esimesed 100 aastat 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.20 Sport. Sport 21.35 Kuidas valmistatakse Eurovisiooniks Tel Avivis 22.00 Eurovisiooni lauluvõistlus 2019. Finaal 01.30 Eesti Laul 2018. Hei, tulevikuinimesed! 01.52 ERR.ee uudised	07.30 Osoon (S)* 07.55 Loodusepäev Osooniga. Elutippkeskond (2018) 08.05 Loodusdokk Spioonid looduses. Sõprus (Spy in the Wild, Inglise 2017)* 09.00 Tähendamisi 09.05 Prillitoos (S) 10.00 Hommik Anuga 11.15 Tööriõbikud 11.45 Doksari Imeline maailm Bill Weiriga 12.30 Doksari Kutsikapöli 13.10 Kriminaalsari Lewis. Sügavad haavad 14.40 Eurovisiooni lauluvõistlus 2019. Finaal* 18.10 Jaanid (Eesti 2015) 18.30 Aktuaalne kaamera 18.45 Jaan Talts 75 19.25 Minu laulupidu. Alvar Tiisler 19.30 Iseolemine. Lemmi 20.00 Draamasari Emma 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm. Nädal 21.40 Sport. Sport 22.00 Kriminaalsari Wallander. Murelik mees (2015) 23.30 Kontakt. Andrus Vaarik ja Argo Aadli 00.50 Maa, armastan Sind! (Eesti 2015)* 01.17 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.05 Draamasari Isa Brown. Sünge keskpäev 09.55 Terevisioon* 12.10 Maahommik* 12.55 Tähtede lava 2019. Finaal* 13.55 Eesti lood. Rasmus, kormonaudid ning... (Eesti 2012) 14.25 Kõik sündü Võrol (Eesti 2018) 15.55 Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1991) 16.30 Eesti mäng (2017) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Draamasari Õnne 13 (2005) 17.35 Draamasari Isa Brown. Tantalose ohver (Father Brown, Inglise 2019) 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Vahur Kersna vestlus Kristiina Ehiniga 20.30 Osoon (S) 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Välisilm 22.15 Välisilma dokk Operatsioon "Kollane lind" 23.20 Tööriõbikud* 23.50 Ringvaade* 00.50 Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1991)* 01.21 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.05 Draamasari Isa Brown. Tantalose ohver (Father Brown, Inglise 2019)* 09.55 Terevisioon* 12.10 Hommik Anuga (S)* 13.25 Eesti lood. Unistus jäätisest ja limonaadist (Eesti lood, Eesti 2017) 13.55 Välisilm* 14.30 Tööriõbikud* 15.05 Emma (Inglise 2009)* 16.00 Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1991) 16.30 Eesti mäng (2017) 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 (2005) 17.35 Draamasari Isa Brown. Vaga maja (Father Brown, Inglise 2019) 18.30 Aktuaalne kaamera 19.00 Ringvaade 20.00 Suud puhtaks 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Esimene stuudio 22.05 Draamasari Durrellid (The Durrells, Inglise 2019) 22.50 Jaan Talts 75* 23.35 Ringvaade* 00.35 Komöödiasari Allo Allo! (Inglise 1991)* 01.09 ERR.ee uudised	06.55 Terevisioon 09.05 Isa Brown. Vaga maja 09.55 Terevisioon* 12.10 Toscana päikese all - Elle lugu 2018 12.30 Eesti peaingli jälgedes (Eesti 2014) 13.05 Ööülikooli rännakud. Teoloog Vello Salo 14.05 Esimene stuudio* 14.30 Suud puhtaks* 15.25 Dokfilm Ruhnu karu Vene vetes 15.55 Allo Allo! (Inglise 1991) 16.30 Eesti lood. Kiirtee kordnik 17.00 Aktuaalne kaamera 17.05 Õnne 13 (Eesti 2005) 17.35 Isa Brown. Anarhistide veri 18.20 Lauulu lugu. Kuldne Trio 18.30 AK 19.00 Ringvaade 20.00 Minu laulupidu. Anne Erm 20.05 Pealtnägija 21.00 Aktuaalne kaamera. Ilm 21.30 Sport 21.40 Valimisstuudio 23.10 Doksari Imeline maailm Bill Weiriga 23.55 Vanad ja kobedad. Kuulutus 00.20 Ringvaade* 01.25 Komöödiasari Allo Allo! 01.56 ERR.ee uudised

ETV 2

07.00 Animasarjad 08.10 Toredate Asjade saar 08.20 Must ja valge koer 08.30 Geronimo Stiltoni lood 08.50 Tom ja Fluffy 09.00 Ringvaade* 10.00 Eesti mäng 10.30 Saladuslik Aafrika 11.00 Ajavaod. Ärimehed 11.33 ERR.ee uudised 15.15 Muusika! 15.50 Uus Tase 16.15 NOVA* 16.30 Sammalhammas, kus sa oled? 16.40 Robin Hood 16.55 Zou 17.05 Vikerkaar Rubiin 17.15 Väike printsess 17.30 Rüütel Miku 17.40 Tom ja Fluffy 17.45 Siimuke 17.50 Põrsas Peppa 18.00 Lastetuba 18.15 Lammass Shaun 18.25 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 18.45 NOVA 19.00 Uus Tase 19.25 AK (viipek) 19.30 Saladuslik Aafrika 20.00 Toidu evolutsioon 21.00 Möistlik või mõttetu 21.30 Võõramaalane 22.30 dokkaader Täna mängime sõda 23.55 Möistlik või mõttetu 00.28 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.15 Lastetuba 08.30 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 08.50 Tom ja Fluffy 09.00 Ringvaade* 10.00 Eesti mäng 10.30 Saladuslik Aafrika 10.55 Ajavaod. Ärimehed 11.30 ERR.ee uudised 13.45 Valimisstuudio* 15.15 Muusika! 15.50 Uus Tase 16.15 NOVA* 16.30 Sammalhammas, kus sa oled? 16.40 Robin Hood 16.55 Zou 17.05 Animasarjad 17.30 Rüütel Miku 17.40 Jeti lood 17.50 Põrsas Peppa 17.55 Molang 18.00 Lastetuba 18.15 Mis? Miks? Kuidas? 18.25 Kasper ja Emma uued lood 18.35 Mina ja Miia 19.00 Uus Tase 19.25 AK (viipekeeles) 19.30 Saladuslik Aafrika 20.00 Bobby Kennedy Ameerika unelmad 21.00 Möistlik või mõttetu 21.30 Mf Angela tuhk 23.50 Mf Conrado Siera saabumise 01.34 ERR.ee uudised	07.30 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 07.50 Indiaanipoiss Yakari. Püstkodade ehitamine. Hõimupealiku peaehe 08.15 Mesitaru 08.25 Põrsas Peppa 08.30 Toredate Asjade saar 08.35 Väike printsess 08.50 Meistrimehed Pat ja Mat 09.00 Idatuul 10.45 Väike printsess 11.00 Nähtamatu vaenlane 12.30 Rahutaevas 13.25 Meie Aja Kunst 13.55 Heureka. Kuidas kasutatakse päikeseenergiat? 14.25 Perpetuum mobile 14.50 Jalgpalli Premium Liiga. Maardu Linnameeskond – JK Tallinna Kalev 17.00 Operatsioon Ai 17.30 Meie maja tsirkus 18.30 Märka märki 18.35 Väike printsess 18.45 Lammass Shaun 19.00 Uus Tase 19.25 AK (viipekeeles) 19.30 Elu allpool nulli. Saagikoristus 20.15 Noor meister 20.45 Retrokraan. Laulutaat Gustav Eresaks 21.10 Jäähoki MM. Rootsi – Šveits 23.35 Kinoklassika Angela tuhk 02.01 ERR.ee uudised	07.30 Geronimo Stiltoni lood 07.50 Indiaanipoiss Yakari 08.05 Rüütel Miku 08.15 Mesitaru 08.25 Põrsas Peppa 08.30 Toredate Asjade saar 08.35 Väike printsess 08.50 Meistrimehed Pat ja Mat 09.00 Idatuul 10.45 Väike printsess 11.00 Nähtamatu vaenlane 12.30 Rahutaevas 13.25 Meie Aja Kunst 13.55 Heureka. Kuidas kasutatakse päikeseenergiat? 14.25 Perpetuum mobile 14.50 Jalgpalli Premium Liiga. Maardu Linnameeskond – JK Tallinna Kalev 17.00 Operatsioon Ai 17.30 Meie maja tsirkus 18.30 Märka märki 18.35 Väike printsess 18.45 Lammass Shaun 19.00 Uus Tase 19.25 AK (viipekeeles) 19.30 Saladuslik Aafrika 20.00 Elu allpool nulli 20.45 Maahommiku lood 21.00 Möistlik või mõttetu 21.30 Keskkonnaku 22.30 Võõramaalane 23.30 Emumäe Eedi ja Lobiküla Kristjan 00.00 Möistlik või mõttetu 00.33 ERR.ee uudised	07.00 Lastesaated 08.55 Ma olen hirmus mutukas 09.00 Ringvaade* 10.00 Noor meister 10.30 Saladuslik Aafrika 11.00 Ajavaod. Ärimehed 11.30 Retrokraan 11.54 ERR.ee uudised 15.15 Muusika! 15.50 Noortesari Uus Tase 16.15 NOVA* 16.30 Sammalhammas 16.40 Robin Hood 16.55 Zou 17.05 Vikerkaar Rubiin 17.20 Väike printsess 17.30 Rüütel Miku 17.40 Tom ja Fluffy 17.50 Põrsas Peppa 18.00 Lastetuba 18.10 Karbist välja! 18.15 Lammass Shaun 18.25 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 18.45 NOVA 19.00 Uus Tase 19.25 AK (viipekeeles) 19.30 Saladuslik Aafrika 20.00 Elu allpool nulli 20.45 Maahommiku lood 21.00 Möistlik või mõttetu 21.30 Keskkonnaku 22.30 Võõramaalane 23.30 Emumäe Eedi ja Lobiküla Kristjan 00.00 Möistlik või mõttetu 00.33 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.15 Lastetuba 08.30 Karbist välja! 08.35 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 09.00 Ringvaade* 10.00 Eesti mäng 10.30 Saladuslik Aafrika 11.00 Ajavaod. Ärimehed 11.31 ERR.ee uudised 13.10 Jäähoki MM. Soome – Saksamaa 15.35 Maahommiku lood 15.50 Uus Tase 16.15 NOVA* 16.30 Sammalhammas, kus sa oled? 16.40 Robin Hood 16.55 Zou 17.05 Vikerkaar Rubiin 17.20 Väike printsess 17.30 Rüütel Miku 17.40 Animasarjad 18.00 Toredate Asjade saar 18.05 Lammass Shaun 18.15 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 18.40 NOVA 18.50 Uus Tase 19.15 AK (viipekeeles) 19.20 Jalgpalli Premium Liiga. Tallinna FCI Levadia – Nõmme Kalju FC 21.30 Jäähoki MM. Kanada – Ameerika Ühendriigid 23.35 Westworld 00.37 ERR.ee uudised	07.00 Animasarjad 08.15 Toredate Asjade saar 08.20 Must ja valge koer 08.25 Molang 08.30 Geronimo Stiltoni lood 08.55 Karbist välja! 09.00 Ringvaade* 10.00 Eesti mäng 10.30 Saladuslik Aafrika 11.00 Ajavaod. Ärimehed 11.30 ERR.ee uudised 15.15 Muusika! 15.50 Uus Tase 16.15 NOVA* 16.30 Sammalhammas, kus sa oled? 16.40 Robin Hood 16.55 Zou 17.05 Vikerkaar Rubiin 17.20 Väike printsess 17.30 Rüütel Miku 17.40 Tom ja Fluffy 17.50 Siimuke 17.55 Põrsas Peppa 18.00 Toredate Asjade saar 18.05 Lammass Shaun 18.15 Geronimo Stiltoni lõbusad lood 18.40 NOVA 18.50 Noortesari Uus Tase 19.15 AK (viipekeeles) 19.20 Jalgpalli Premium Liiga. Tartu JK Tammeke – Tallinna FC Flora 21.30 Mf Elu sõidutunnid 22.55 Dokfilm Müürid 00.23 ERR.ee uudised
---	--	--	--	--	---	--

KANAL 2

06.05 Super 4 06.20 Sonic Boom 06.32 Astrotobeloogia 06.35 Zak Storm 06.57 Astrotobeloogia 07.00 Põrgulikud kõogid 08.00 Reporter* 09.00 Jälg 09.30 Öhtu! 10.30 Minu kodu on parim 11.30 Kodus ja võõrsil. 12.00 Stileto vendeta 13.00 Pilvede all. Kertu püüab emale toeks olla, kuid Sirjet ei saa keegi aidata. Siiri on Urmasest pöörases vaimustuses 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Toscana kirk. Selgub Aurora tapja isik 16.00 Stileto vendeta 17.00 Hingesugulased 18.00 Põrgulikud kõogid 19.00 Reporter 20.00 Naabripilka 21.00 Öhtu! 22.00 Mf Get On Up - James Browni lugu 00.50 Katie Fforde. Bella önn 02.30 Müstlised lood 03.20 Reporter* 04.10 Küladetekiivid. Väljasõit lõppes teispoolsuses 04.55 Tuvikesed. Jänkuga kimpus	06.05 Super 4 06.20 Sonic Boom 06.32 Astrotobeloogia 06.35 Zak Storm 06.57 Astrotobeloogia 07.00 Põrgulikud kõogid 08.00 Reporter* 09.00 Malluka suvi 09.30 Öhtu! 10.30 Minu kodu on parim 11.30 Kodus ja võõrsil 12.00 Stileto vendeta 13.00 Naabripilka 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Toscana kirk. Villalbat tabab hävitav üleujutus. Aurora naaseb kaks aastat hiljem, olles mälu kaotanud 16.00 Öökuninganna 17.00 Hingesugulased 18.00 Põrgulikud kõogid 19.00 Reporter 20.00 Roaldi nädal. Mulgimaalt maailma tippu 21.00 Öhtu! 22.00 Mf Kuum pirukas. Klassikokkutulek 00.15 Mf Pohmakamängud 01.45 Mf Homse piiril 03.35 Reporter* 04.25 Küladetekiivid. Tapetu klaasviitriinis 05.10 Tuvikesed. Beebi teenib raha	06.15 Rosamunde Pilcher - Kihlatud, armunud, segaduses 08.00 Top Shop 08.15 Preili Moon 08.45 Zig ja Sharko 09.15 Zak Storm 09.40 Tuhat tervist 10.10 Kodustiil 10.40 Hooaeg 11.30 Mis?Moodi 12.00 Rootsi võim 12.30 Punane sekund. Sõiduki tehnoseisukord* 13.00 Radar 14.00 Kuuuurija 15.00 Jälg 15.30 Siiberi võmm. Lihtsalt raha. Kahtlase kuulsusega hotellist leitakse mehe ja naise surmukehad 16.30 Naabripilka 17.30 Väikesed hiiglased 19.00 Reporter+ 19.35 Mängufilm Richie Rich 21.30 Mf Tipptund 23.30 Mf Kuus kuuli 01.40 Mf Kuus piirukas. Klassikokkutulek 03.25 Armastuse saar. Saarlastele tulevad külla nende pereliikmed. Lõbus musitamisvõistlus 04.15 Küladetekiivid. Ortmanni juhtum 05.00 Reporter+* 05.30 Punane sekund	06.10 Inga Lindström - Minu mehe pulmad 07.55 Lustakad karud 08.10 Smurfid 2 10.05 Eesti rahva energiakool - Küta-me! 11.00 Öhtu parimad palad 12.00 Roaldi nädal. Mulgimaalt maailma tippu 13.00 Üks eriline loomakliinik 14.00 Politseiakadeemia 14.55 Laura müsteeriumid. Surnud kohtingukaaslase saladus 15.50 Malluka suvi 16.20 Köök 17.25 Suur komöödiaõhtu 19.00 Reporter+ 19.35 Meie aasta Aafrikas. Stereotüüpidele tulid! Aafrika seikluse viimases saates teevad käbid kändudele ära! Kuidas suhtuvad mustad valgetesse? Aga valged mustadesse? 20.35 Mängufilm Dracula. Jutustamata lugu 22.15 Mf Elu kaalule pannes 00.10 Mf Pärast põrgulikku pulmi 01.55 Mf Tipptund 03.30 Mf Pohmakamängud 04.50 Küladetekiivid 05.35 Reporter+*	06.05 Super 4 06.20 Sonic Boom 06.32 Astrotobeloogia 06.35 Zak Storm 06.57 Astrotobeloogia 07.00 Põrgulikud kõogid 09.00 Mis?Moodi 09.30 Öhtu! 10.30 Minu kodu on parim 11.30 Kodus ja võõrsil. Dean venab Chelsea't Colbyle andestama. Ryder avaldab Raffyle armastust. Ben alustab tööd uues surfipoes 12.00 Öökuninganna 13.00 Meie aasta Aafrikas. Kuidas suhtuvad mustad valgetesse? Aga valged mustadesse? 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Toscana kirk 16.00 Öökuninganna 17.00 Hingesugulased 18.00 Põrgulikud kõogid 19.00 Reporter 20.00 Radar 21.00 Öhtu 22.00 Krimi 22.30 Mf Rambo 4 00.20 Mf Dracula. Jutustamata lugu 01.50 NCIS Los Angeles. Leitnud. Callen saab videolindi, mis tõestab, et tema paari kuu eest röövitud kolleeg Dom on endiselt elus 02.35 Rootsi võim 03.05 Krimi* 03.30 Reporter* 04.20 Küladetekiivid. Külmal tapab. 05.05 Tuvikesed	06.05 Super 4 06.20 Sonic Boom 06.32 Astrotobeloogia 06.35 Zak Storm 06.57 Astrotobeloogia 07.00 Põrgulikud kõogid 08.00 Reporter* 09.00 Tuhat tervist 09.30 Öhtu! 10.30 Minu kodu on parim 11.30 Kodus ja võõrsil 12.00 Öökuninganna 13.00 Radar 14.00 Tüdruk nimega Elif 15.00 Toscana kirk 16.00 Öökuninganna 17.00 Hingesugulased 18.00 Põrgulikud kõogid 19.00 Reporter 20.00 Jälg 20.30 Punane sekund 21.00 Öhtu! 22.00 Pilvede all. Valter püüab Siirit lohutada. Gunnar lahku salaja haiglast 23.00 Chicago tuletõrje 00.00 Surmarelv. Vennaarm 00.55 Seksimüüdid 01.50 NCIS Los Angeles. Inimjaht. 02.35 Võmm ja selgetnägija 03.20 Reporter* 04.10 Küladetekiivid. Kotkasulg 04.55 Tuvikesed
---	---	---	--	---	---

TV3

06.15 Lasteka hommik 08.05 Kirgede torm 09.10 Minu köök on parim. Jenna ja Joanna 10.35 Top Shop 10.55 Vaprad ja ilusad 11.25 Meisterkook. Viie tärni toit 12.25 Võimalik vaid Venemaal 12.55 Naabrist parem 14.00 Suur lotokolmapäev. Rooside sõda 15.00 Meisterkook. Kuum kartul 16.00 Vaprad ja ilusad 16.30 Kirgede torm 17.35 Minu köök on parim. Jake ja Elle 19.00 Seitsmesed. Uudised 19.30 Seitsmesed 20.00 Ajujaht 20.30 Kätemaksukontor. Varjumängud 21.35 Selgetnägijate tuleproov. Finaal 23.15 NCIS. Kriminalistid. Crescent City. Bishop saadab DiNozzole erilise suveniiri. 00.15 Mf Päev pärast homset 02.40 Quantico. Alex teeb koostööd Oweniga 03.30 Kätemaksukontor. Varjumängud 04.35 Seitsmesed. Uudised 05.00 Seitsmesed 05.25 Kirgede torm	06.15 Lasteka hommik 08.05 Kirgede torm 09.10 Minu köök on parim. Jake ja Elle* 10.35 Top Shop 10.55 Vaprad ja ilusad 11.25 Meisterkook. Kuum kartul* 12.25 Võimalik vaid Venemaal* 12.55 Papad Mammad 13.55 Kätemaksukontor. Varjumängud 15.00 Meisterkook. Teatitümm 16.00 Vaprad ja ilusad 16.30 Kirgede torm 17.35 Minu köök on parim. Josh ja Andi 19.00 Seitsmesed. Uudised 19.30 Seitsmesed 20.00 Mf Avatar 23.25 Mf Suure Mamma maja 01.30 Hawaii 5-0. Raevuhoo. Vabaduse hind. Tiim uurib kõrgtehnoloogilist röövi, kui varastatakse sõjaväele ehitatud purunematu vorm. Kuus vangi põgeneb 03.05 Selgetnägijate tuleproov. Finaal 04.25 Võimalik vaid Venemaal 04.50 Seitsmesed. Uudised 05.15 Seitsmesed 05.40 Kirgede torm	06.30 Simpsonid. Rooma-o ja Juuli-a. Homerazzi 07.20 Lasteka hommik 09.00 Simpsonid 10.00 Naudime elu 10.30 Nurgakivi 11.00 Buduaar 11.30 Naabrist parem 12.30 Kätemaksukontor. Varjumängud 13.35 Eesti muusika karikas 15.50 Midsomeri mõrvad. Metsik saak. Rikas talunik Martin Strickland on trühvilõliga kaetud ja metssiga rapib ta surnuks. Juurdluse käigus jõutakse Wyvern House'i restorani ja selle türanistit staarkoka Ruth Cameroni juurde 17.55 Papad Mammad 19.00 Seitsmesed. Uudised 19.30 Anima-film Pahupidi 21.30 Mf Jackie 23.35 Mängufilm Koduabi-line. See lugu räägib, kuidas naised üksteisega suhestuvad 02.30 Midsomeri mõrvad. Metsik saak* 04.05 Naabrist parem 04.50 Nurgakivi 05.15 Seitsmesed. Uudised 05.45 Papad Mammad	06.30 Simpsonid 07.20 Lasteka hommik 09.00 Simpsonid 10.00 Mf Pahupidi 12.00 Palume lavale: parimad palad 13.00 Me armastame Eestit 14.35 Stop! 15.10 Ajujaht 15.50 Midsomeri mõrvad. Lennuklubi. Lennuvälja omanik kukub lennukist surnuks. Triklendurite ja militaarkangelaste põnev maailm varjab palju süngeid saladusi 17.55
--	---	--	---

KINO

MÄRJAMAA HELK

„John Wick 3: Parabellum” (USA, alla 14aastastele keelatud)
17. mai kl 16.40, 19
19. mai kl 16.40, 21
21. mai kl 19
„Päike on ju samuti täht” (USA)
17. mai kl 21.20
22. mai kl 17, 19
„Suur seiklus” (USA-Venemaa joonisfilm)
19. mai kl 15
„Tants Pariisis” (Prantsusmaa-Belgia)
19. mai kl 19
21. mai kl 17, 21.20
22. mai kl 21

RAPLA KINO

„Pokemon” (Jaapan-USA)
15. mai kl 18
„Imelaps põrgust” (USA-Kanada, alla 14aastastele keelatud)
15. mai kl 20
„Richardi hüvastijätt” (USA, alla 16aastastele keelatud)
16. mai kl 19
„Päike on ju samuti täht” (USA)
17. mai kl 19
„John Wick 3: Parabellum” (USA, alla 14aastastele keelatud)
17. mai kl 21
22. mai kl 21
„Väike preili Dolittle” (Saksamaa)
19. mai kl 15
„Tants Pariisis” (Prantsusmaa-Belgia)
19. mai kl 19
„Kolm sammu sinuni” (USA)
22. mai kl 18.30

TEATER

„Kaks tosinat tulipunast roosi”. Rakvere Teater
Rapla kultuurikeskus, 15. mai kl 19

KONTSERT

Kasti-Orgita lasteaija kevadkontsert
Märjamaa rahvamaja, 15. mai kl 17

Scarlet. Rapla, Kultuuriklubi Baas, 17. mai kl 21

MUUSEUM

JÄRVAKANDI KLAASIMUUSEUM
Näitus “Tarbeklaasi kunstniku Pilvi Ojamaa klaastooteid aastaist 1965-1992”
Püsiväljapanek “140 aastat Järvakandi klaasitööstust”
Muuseum avatud K, N, R 11-18, L 11-15, tel 518 2610 ja 5390 4677

MAHTRA TALURAHVAMUUSEUM
Muuseumiööprogramm “Õös on mustreid”
18. mail 18-20 Juuru ajaloolises vallamajas ja

kl 20-23 Atla-Eeru kõrtsis.
Rohkem infot www.mahtramuuseum.ee või tel 484 4199
Ungari rahvusraamatukogu näitus „Soli Deo Gloria ehk viis sajandit reformatsiooni Ungaris”
Püsinäitus “Eesti talupoja elu 19. sajandil ja Mahtra sõda”
Muuseum avatud T-L kl 11-18

SILLAOTSA TALUMUUSEUM
Muuseumiöö „Õös on mustreid”. Mustreid loovad rahvamuusikud
18. mai kl 18
Näitus “Sammudes Eesti Vabariiki” (näitusesaalis)
Näitus „Sangarlik Saalistete suguvõsa”
Püsinäitus “Märjamaa ja Vigala kihelkonna inimeste ning aja lugu”
Avatud E-R kl 10-17, L-P tellimisel

HAGERI MUUSEUM
Muuseumiöö. 18. mai kl 18-23
Püsinäitused “Maa-apteek”, “Kihelkonnakeskus Hageri” (fotonäitus)
Avatud T, K, N kl 11-16, muul ajal kokkuleppel tel 5648 3828

KOOLITUS/LOENG

Täna räägime tervisest
Kivi-Vigala haruraamatukogu, 15. mai kl 11

Kvanthäälestuse algkursus
Märjamaa rahvamaja, 17. mai kl 18

Retro Videodisko: Laval ainult 90ndad
Märjamaa, Kochvik Kamber, 17. mai kl 21

Akende restaureerimise koolitus
Raikküla mõis, 18. mai kl 11

Laagriksavataja ja juhataja koolitus
Rapla avatud noortekeskus, 20.-23. mai kl 9

MITMESUGUST

Lugemisprogramm „Loeme koos” kuni 8-aastastele lastele koos vanematega
Märjamaa raamatukogu, kuni 31. mai

Dementsusega inimeste lähedaste tugigrupi kohtumine: „Dementsusega inimese kodukohandamine”
Rapla vallamaja, 15. mai kl 17

Reisimuljeid kirikutest. Külas on Kaido Soom
Vana-Vigala rahvamaja, 18. mai kl 12

Kohtumine klaasikunstnik Maie-Ann Rauniga
Järvakandi kultuurihall, 18. mai kl 16

Muuseumiöö: Külas klaasikunstnik Pilvi Ojamaa
Järvakandi klaasimuuseum, 18. mai kl 19
Muuseumiöö: Näitus „Jõe pojad ja rebased”.

Soovijatele tutvustatakse kirikut
Kohila tornigalerii, 18. mai kl 18-22

Matk Vardi looduskaitsealal
Kogunemine Kükita tee bussipeatuses, 19. mai kl 10
Rabivere kevadlaad
Rabivere mõisa park, 19. mai kl 12

Mats Õun – wanamoodi päewapildistamine
Haimre rahvamaja, 19. mai kl 14

Eakate klubi Vikerkaar
Rapla kultuurikeskus, 19. mai kl 14

Sipsiku perepäev
Kohila, Sipsiku lasteaed, 15. mai

Looduskaitsekuu keskkonnasõprade jalgrattamatk Kohila-Salutaguse-Alesti-Pahkla
Kohila raudteejaam (start), 18. mai kl 11

NÄITUS

Imeline kunstimaailm müntidel (kuni 15. mai)
Kena kevade on käes (kevadpühad vanadel postkaartidel, kuni 15. mai)
Kehtna raamatukogu

Fotonäitus “Laulu- ja tantsupeo ootuses”
Muinasjutu-kunstitoa huviringi õpilaste näitus “Päike läheb puhkusele” (lastetoas)
Laulikud Olavi Verevi kogust
Kohila raamatukogu

Kohila mõisakooli õpilastööde näitus (kuni 15. mai)
Kellatornis näitus "Tornimustrid", keraamilised sõled ja Kehtna kunstide kooli õhusõled. Tasuta õnneloos
Kohila tornigalerii (Viljandi mnt 1), näitus avatud kiriku lahtioleku aegadel

Näitus "Eesti riigipead"
Kohila koolituskeskus

Meie kodu lugu kirjanduses (kodulootoas) 1558-1710 Rootsi aeg: sepised, keraamika, rahad, klaas
Märjamaa valla raamatukogu

Märjamaa kunstikooli õpilaste näitus
Märjamaa rahvamaja Ly galerii

August Aarma tikitud maalide näitus
Raikküla vabaajakeskus, Lipa koolimaja

Ly Vaikmets-Vainu maalinäitus
„Ajakohin läbi lummava jõulisuse ja värvide maagia” (saalis)
Kevadnäitus „Ruum ja Disain stuudio õpilaste keraamika” (vitriinis)
Eesti Piibliseltsi näitus „Pühakiri – käsikirjast emakeelse Piibli” (fuajee seinal)
Tarvo-Aro Meti vitraažinäitus “Lillelised ruudud” (lugemissaalis)
Rapla keskraamatukogu
Maalinäitus “Taju” (osalevad Anne Aaspõllu,

Maiu Albo, Mikk Allas, Eha Koit, Karin Polluks, Mari Pöld, Ave Tislar, Eteri Tõlgo, Krista Urvet, Marge Vonk)
Raplamaa Kaasaegse Kunsti Keskus, T-P kl 15-18 (kuni 16. mai)

SPORT

Koolinoorte kergejõustiku EV (algklassid)
Rapla, 15. mai kl 12 (Rapla piirkond)
Kehtna, 20. mai kl 11 (Kehtna piirkond)

Kohila pikamaajooksude sari: 1500 m
Kohila, 15. mai kl 19

U14 II liiga põhi/lõuna kohtumine jalgpallis: Kohila Püsivus vs FC Tarvastu ja JK Tõrva ÜM
Kohila staadion, 16. mai kl 16

U14 II liiga põhi/lõuna kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs FA Tartu Kalev
Rapla Kesklinna kooli staadion, 17. mai kl 17

II liiga lõuna/lääne piirkonna kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK vs Põhja-Sakala
Rapla Kesklinna kooli staadion, 17. mai kl 19

IV liiga lõuna piirkonna kohtumine jalgpallis: FC Lelle vs Kohtla-Järve JK Järve III
Lelle staadion, 18. mai kl 11

Stipend Rapla maakonna MV korvpallis, 10. voor ja autasustamine
Alu spordihoone, 18. mai kl 12

III liiga lääne piirkonna kohtumine jalgpallis: Märjamaa Kompanii vs Haapsalu JK
Märjamaa gümnaasiumi staadion, 18. mai kl 18

U12 VI alagrupi kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK Rapla vs Raplamaa JK Märjamaa
Rapla Kesklinna kooli staadion, 19. mai kl 18

U17 Eliitliiga II liiga kohtumine jalgpallis: U-17 Raplamaa JK vs U-17 Tartu JK Tammeka
Rapla Kesklinna kooli staadion, 21. mai kl 17

Jalgrattakross lastele
Kohila staadion, 21. mai kl 18.30

Rahvaliiga B-tasand VI kohtumine jalgpallis: Raplamaa JK RL vs Kurtna JK
Rapla Kesklinna kooli staadion, 22. mai kl 19.30

KIRIKUTEATED

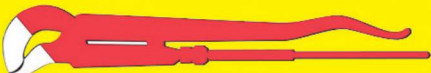
EELK RAPLA MAARJA-MAGDALEENA KIRIK
Piiblitund: kirikuisa Tertullianus
Pastoraadi inglisaal, 16. mai kl 17
Armulauaga jumalateenistus
19. mai kl 12

EELK JÄRVAKANDI PAULUSE KIRIK
Armulauaga jumalateenistus
19. mai kl 15

Ootame teateid sündmuste kohta iga nädala reedeks meiliaadressil kuulutused@sonumid.ee.
Tel 489 2130. Järgmine "KUHU MINNA" ilmub 22. mai lehes.

Tallinn, Pärnu mnt 238. Tel 614 0334

TORU-JÜRI

Septikud

Strong 2000 L - 950 €,
Strong 3000 L - 1149 €

Õhk-vesi soojuspump
NIBE Split koos 180 L tarbeveeboileriga

8 kW- 4890 €
12 kW - 5375 €

3" ja 4" puurkaevu-
pumbad kvaliteetselt
Itaalia tootjalt Pedrollo

Hinnad alates
285 €

Rohkem infot
www.torujyri.ee

Selle kupongiga Väärt Raplamaa Toode poes 5% soodustust

Asume: Tallinna mnt 23, Rapla
Oleme avatud E - R 10 - 17 L 10 - 14
www.raplamaatoode.ee

• korraga saab kasutada 1 kupongi • kupong ei kehti allahindlusega kaubale

CHARLOT

Suurim kooli- ja kontoritarvete müüja Rapla südames!

**UUED KOOLI- JA
SELJAKOTID ON KOHAL!**
MAIKUU LÕPUNI -30%

CHARLOT Tallinna mnt. 22, Rapla
E-R 9-18, L 9-15, rapla@charlot.ee

Parim kingitus on Charlot
KINKEKAART

Rapla Täiskasvanute Gümnaasium ootab uusi õppureid!

Õppetöö alates 7. klassist ja kahel nädalapäeval, gümnaasiumis pakume ka e-õpet, õppimisvõimalust laupäeval või eksternina ning riigieksamiteks valmistumist üksikaineõppijana. Rakendame varasemat õpi- ja töökogemust ning individuaalset lähenemist.

Infotunnid:

18.05 kell 12, 5.06 kell 10, 8.06 kell 13 ja 18.06 kell 12

Dokumentide vastuvõtt

- 2. maist kuni 28. juunini tööpäeviti kella 9–16
 - laupäeviti kuni 15.06 kella 9–14
- koolimaja II korrusel (Rapla, Lasteaia 5).

Juulikuus vastuvõttu ei ole,
alustame vastuvõttuga taas augustis

Lisainfo: kristi.luik@raplatg.ee või
tel 485 5859 või 5647 3488
Kooli koduleht: www.raplatg.ee

**RAPLA
Täiskasvanute
GÜMNAASIUM**

- Ostate METSAKINNISTUID,
- ka raiutud ja hüpoteegiga
- Ostate PÖLLUMAAD
- Küsi hinda! Teeme pakkumise!

Lai 10, 80010 Pärnu
Tel 447 7900, 528 5263.
Faks 447 7903, metsagrupp@hot.ee

**oü
Metsagrupp
Ltd.**

treRadio RAPLAMAAL 91,3 MHz KUTSUB:

22. JUUNIL

HARJUMAAL

KOSE LAULUVÄLJAKUL

PÕHJA-EESTI SUURIM JAANIPIDU TULEB TAAS!

KOSE Jaanituli 2019

ANNE VESKI SMILERS HELLAD VELLER JUSTAMENT TOPELTMÄNG KOLUMBUS KRIS BAD ART

ÕHTU PROGRAMMI JUHIVAD SIIM POHLAK JA SULO SÄRKINEN

SUUR JAANILÖKE LASTEALA ERINEVAD ATRAKTSIOONID

ROHKETE ISTEKOHTADEGA GRILLMEISTRITE & TÄNAVATOITUDE ALA

TRADITSIOONILISED JAANIMÄNGUD & VÕISTLUSED

PILETID EELMÜGIS PILETILEVI MÜÜGIKOHTADES ÜLE EESTI
KUNI 21.06 HIND 17 € // PEOPÄEVAL & KOHAPEALT 20 €

LISAINFO: WWW.TRE.EE f/KOSEJAANITULI @/TRERAADIO

RAPLA KÜTTEKONTOR

MÜÜB LÖHUTUD LEPA KÜTTEPUID (25–60 cm).

MÜÜME KA PUITBRIKETTI.

Tel 516 6305

Hea METSAOMANIK!

OSTAME: kasvavat metsa,
metsamaad, palki ja paberipuitu,
küttepuitu ja raidmeid.

Metsä

Metsä Forest Eesti AS

Tel: 501 9257, 503 8777
e-mail: eesti@metsagroup.com

pm
PRIIMO METS

OÜ Priimo Mets otab:
metsakinnistuid,
kasvavat metsa, kasepakku,
okaspuu palki, paberipuitu,
küttepuid, võsa hakkeks.

Pakub:
saematerjali,
metsaveoteenust.
kase küttepindu ja kase
kütteklotse bigbag kottides

Tel. 506 9966; 489 0696
E-post priimo.mets@priimo.ee

Hea Raikküla kooli (Lipal) vilistlane,
endine õpilane, õpetaja, töötaja!

Oled palutud laupäeval, 29. juunil Lipale
tähistama Raikküla hariduselu 170. aastapäeva ja vilistlaste,
endiste õpilaste, õpetajate ja koolitöötajate

KOKKUTULEKUT

KAVAS:

kell 12 jalutuskäik ja küünalde süütamine surnuaias
endiste õpetajate ja koolijuhude haudadel
kell 14 kogunemine ja registreerimine
kell 16 kontsert-aktus koolimaja õuel
kell 19 vilistlasõhtu simmani algus

Töötavad puhvetid

Osalustasu 20 € (pensionärid 15 €) on kuni 26. juunini võimalik kanda
MTÜ LIPA KÜLA arvelduskontole EE862200221071419894
Selgituseks - KOKKUTULEK, osaleja kooliaegne nimi, lõpetamise aasta.
Osalustasu on võimalik maksta sularahas koolimajas tööpäevadel
kella 10–16 või kokkutuleku päeval kohapeal.

Info ja eelregistreerimine – Anne Kalf tel 5361 1901 või
e-post: kalfanne@gmail.com

Täpsema päevakava leiad Facebookis -
Raikküla kooliharidus Lipal 170 - vilistlased

Oleme tänulikud kõigile neile, kel lisaks osalustasule
on soov täiendavalt kokkutulekut toetada!

Ostan vanu jalg- ja mootorrattaid,
võre ning nende varuosi.
Võivad olla ka mittekomplektsed.

Samuti pakuvad huvi
erinevad vanaaegsed esemed.

Tel 508 6947

**WÜRTH KASVAB
LIITU MEIEGA**

Otsime
TEHNIKA MÜÜGIESINDAJAT
Raplamaale

WÜRTH

Lisainfo: wuerth.ee

Eestikeelne CV palun saata
kuni 26. maini
aadressile personal@wuerth.ee

Palk pärast katseaega al 1500 €/kuus

TULE JA SAA OSA MEIE ÜHISEST EDUST!

ELUD LUKKU

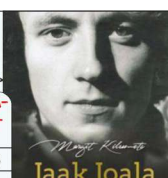
16.05 on elulookirjutajate päev

Oled kuulnud vä,
et ma kirjutasin
autobiograafiaVau, mine pekki,
normaaaaalne.
No tegelt ma
saaks omaELULOO-
RAAMAT ("...
ja bonsai")
ELULOO-
RAAMAT

LEO KALL BAARIUM

MAREK
SADAM

D

ELULOO-
RAAMAT ("Kuul-
suse ...")
VIBUPÜSS
URHONOOT
LINNU-
BEEBID
ELULOO-
RAAMATAASIA
RIKKUR
NB! VASTUS
JUTUS LEI-
DUB MÖTE...KIRI
INES ARU
ASUM
TALLINNAS
SEKUNDESS
...OOT
AAAAA
ESKIMO
ERAMUULVI
...RO LAEV
MAAILMA-
VALUS TULUPDONNA
KÜSISÕNA
INDREK
HIRVHEKTAR
ÄNKSAM
TÖTLEVAS
LIKUMISES...KIRI
RAADIUM
ELLE METS
ELULOO-
RAAMAT ("...
lugu")RUKKI-
PÄTS
PEA-BUNDY
LAPS
(ingl k)TEMA
(vene k)
NULL
ONU REMUSAMPER
KUUMU-
SEST SÕGE
VESIANATOLI
KÜSISÕNA
MEEST
MAGUSAMELULOO-
RAAMAT
KEVADEL
JOOKSEVAD
ANU AUS
KLASSJOHANN
URB
ARTUR
AKTSIA-
SELTS
ULJANA
BANANALAULU-
LIND
EKS-
AJAKIRIEBAÜLES
MEIE
...VABRIK
(musa-
pöhine)KALEVIPOJA
KOER
HÄÄLITSEB
PINGU-
TATULTRUKKI-
PÄTS
PEA-BUNDY
LAPS
(ingl k)ARMAR
KONT
KURI HÄÄL
KALMERELULOO-
RAAMAT
("Musta ...")
VALTER
TIJU ARUMAI ILUS
NAATRIUM
REIN AAS
KULDLÜHI-
HASS
ÜLO RAND
OSMIUMMITTE NII
SELJAS
KASUTUS-
TASUOMAPÄI
FAN-
TASTIKA
KÜBEALU-
MIINIUM
BORISS
ANTONOVELULOO-
RAAMAT
("...põhjust")
NÄRVLAULU-
LIND
EKS-
AJAKIRIEBAÜLES
MEIE
...VABRIK
(musa-
pöhine)KALEVIPOJA
KOER
HÄÄLITSEB
PINGU-
TATULTRUKKI-
PÄTS
PEA-BUNDY
LAPS
(ingl k)ARMAR
KONT
KURI HÄÄL
KALMERELULOO-
RAAMAT
("Musta ...")
VALTER
TIJU ARUVELO NOOR
PEARU TALU
AHTO VILOP
ELMARELULOO-
RAAMAT
("...ja ilmsi")
KASPARVÄÄR-
ELULOO-
RAAMATSIIM RAND
LAURI
MÕISTUSES
JAAN

PIIRITS

RIVIS
SILVER
ERBERT
EKSISTENTS

E

TEMA
SIDESÕNA
ILMAR
LILLKUSS
ANT'S
ELULOO-
RAAMAT ("Kui
näeme, siis ...")ADOLF
MARTIN

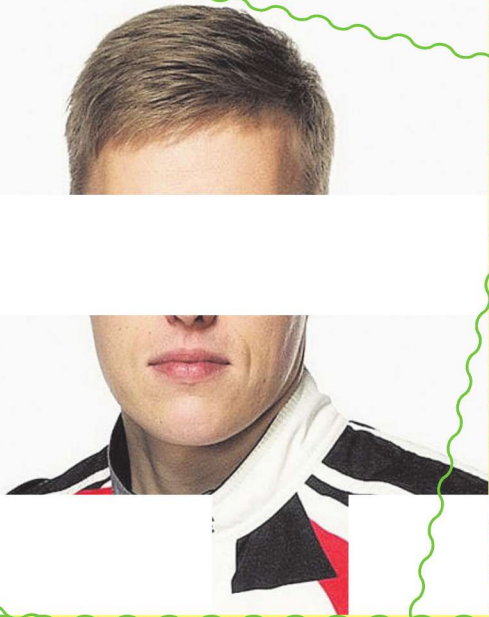
LENNUK

Koostas: Aivi Meister

LASTELE

KES ON PILDIL?

JÄÄMARI KINKEKAARDI VÕITIS ELIISE NEIDEK
EELMISE MÕISTATUSE VASTUS OLI „KALLIS EMA”

AUHINNAKS

ÕIGESTI VASTASID:

KÄTRIIN LENK
KENRY LENK
MIA MARIA MARINESCU
ANNABEL ALTVALJA
TRIINE TOMINGAS
LAURA-MARIA AASAMÄGI
ROLAND RANDRÜÜT
STEVE LUTSCHAN
LIISE-MARIE AASAMÄGI
ARIEL ELIASE AASAMÄGI
JARNO LUTSCHAN
AGAATE HANSEN
ROBERT SALMISTE
RIANE-LY SALMISTE
LISANN TERRAS
ARON TERRAS
KRISTEN SOOSALU
MELITA RÜÜTMAA
KELIS RÜÜTMAA
JAN-RAIEN RÜÜTMAA
LAURA-LIISA JÜRILOO
MARIA LUUKAS
GEORG LAURI
STEN-ERIK TREIER
ALEX VÄLNER
TRIIN TALMET
RENNO KEELMANN
KAROL KEELMANN
ELIASE NEIDEK
MELISSA ALLIKA
OSKAR KÄBIN
OSVALD KÄBIN
MARTIN REIER
EMIR TAGAKÜLAKõikide õigesti vastanute vahel loosime välja Rap-
lamaa Väärt Toote kinkemündid 10 euro väärtusesSaada ristsõna vastus hiljemalt 20. maiks e-postile: kuulutused@sonumid.ee
(märksõnaga "täiskasvanute ristsõna" või "lasteristsõna") või Raplamaa Sõnumite
toimetusse aadressil Viljandi mnt 6, Rapla 79511.NB! Loosimises osalevad ainult märksõnaga vastused. Auhinnad saab kätte toime-
tusest kahe nädala jooksul.8. mail ilmunud suure ristsõna vastus on „VAATA, KUIDAS LINNUD LAULAVAD,
S LILLED ÕITSEVAD”

Loodus SPA kehakoorija võitis JAANIKA RÜÜTMAA

TÄISKASVANUTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

Vastus

Nimi

LASTE RISTSÕNA VASTUSE KUPONG

VASTUS

NIMI

LPG

Avasime Rapla bussijaamas autogaasi tankla!

ISSN 2228-1886

9771406085007

RAPLAMAASõnumid

Rapla 79511, Viljandi mnt 6, tel 489 2133, 5567 3260
Tellimine, reklaam ja kuulutused 489 2130, 5551 1084,
e-post: info@sonumid.ee, kodulehekülg: www.sonumid.ee

Peatoimetaja: Tõnis Tõnisson
Tegevtoimetaja: Inge Põlma (489 2244)
Ajakirjanikud: Siim Jõgis (489 2132), Helerin Väronen (489 2137), Vivika Veski,
Mari Tammar (489 2246), Katri Reinsalu, Stina Andok
Tehnilise toimetuse juhataja: Siim Solman (489 2138)
Kujundajad: Ulvi Blande (489 2138), Siim Solman (489 2138)
Keeletoimetaja: Liivi Jegorov (489 2138)
Reklaamiosakonna juhataja: Ulvi Salumäe (489 2130).
Reklaamijuht: Ingle Mustallikas (489 2130)
Veebitoimetaja: Kadri Paju (489 2130)
Raamatupidaja: Juulija Kuum (489 2133)

Toimetusel on õigus kirju ja kaastöid nende selguse huvides toimetada ning lühendada. Kaastöid ei tagastata ega retsenseerita. Honoreeritakse tellitud kaastöid. Raplamaa Sõnumeid on võimalik tellida Eesti Posti sidejaoskondadest, raamatukogudest, toimetuse reklaamiosakonnast ja internetis Raplamaa Sõnumite koduleheküljel. Toimetus võtab vastu ka telefonitsi esitatud tellimusi. Kuulutuste ja reklaami vastuvõtt tööpäeviti 8.30 - 17 Viljandi mnt 6, Rapla. Tel 489 2130.

Väljaandja: OÜ Nädaline. Trükk AS Printall. Kaebuste korral ajalehe sisu kohta võite pöörduda Pressinõukogusse: pn@eall.ee või tel 646 3363